

БОҚИЙ ФИКРЛАР

**Кўклам —
меҳнат
билан кўркам**

Ўзбек халқ мақоли

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT * XALQ ZIYOLILARI GAZETASI * معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan 2010-yil 17-mart, chorshanba № 21 (8254) ISSN 2010-6416

ҚОЗОҒИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ЎЗБЕКИСТОНГА КЕЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовнинг таклифига биноан Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев 16 март куни расмий ташриф билан мамлакатимизга келди.

Тошкент аэропортида олий мартабали меҳмонни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Шавкат Мирзиёев кутиб олди.

Ташрифнинг асосий воқеалари 17 март куни бўлиб ўтади. Ўзбекистон ва Қозоғистон раҳбарлари икки томонлама муносабатларга доир масалалар, ўзларини қизиқтирган минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик муаммолар юзасидан фикр алмашадилар.

Музокара якунида Ўзбекистон билан Қозоғистон ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантиришга қаратилган қатор икки томонлама ҳужжатларни имзолаш режалаштирилмоқда.

(ЎЗА)

«Yilning eng yaxshi fan o'qituvchisi - 2010»

БИР-БИРИНИ ТАҚРОРЛАМАЙДИГАН ДАРС

ўқувчининг камолоти учун муҳим омилдир

Ёшлиқда олинган билим, тошга ўйилган нақш деб бежизга айтишмайди. Бунинг замиридаги маъно шуки, инсон эсини таниб, таълим-тарбия олишни бошлаган илк даврданоқ унга керакли ва келажакда асқотадиган билимларни бериб боришдир.

Бу эса барчамизга маълумки, аввало бошланғич синфда амалга оширилади. Шунинг учун бўлса керак, ушбу соҳада таълим берувчи устозларнинг вазифаси ҳам масъулиятли, ҳам шарафлидир. Хусусан, Яккасарой туманидаги 144-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Машрабхон Умарова

ҳам мана 14 йилдирки, жажжи болажонларга илк бор катта ҳаётни танитиб, таълим бериб келади. Ўзининг меҳнатлари билан бугун кўпчиликнинг ҳурматини қозонган устоз ҳар доим ўз устида изланишдан тўхтамайди.

Айни пайтда "Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси" кўриктанловида иштирок этиб, шаҳар босқичида фахрли 1-ўринни эгаллаган устоз республика босқичида ҳам муносиб ўринни қўлга киритиш мақсадида қизгин тайёргарлик кўраётти.

Суратда: М.Умарова ўқувчиларга дарс ўтмоқда.
Бурҳон РИЗОҚУЛОВ олган суратлар.

ЮРТ ОБОД — КЎНГИЛЛАР ОБОД

Umumxalq hashari

Табиатан яратувчанликни севувчи бунёдкор халқмиз. Юрт ободлиги, шаҳару қишлоқларимизнинг саранжом-саришта бўлиши дилларни яшнатади. Баҳор келди, дегунча яхши ниятлар билан ниҳол қадаш, элимизнинг тўкинлигию фаровонлигига хизмат қилсин, дея пок ният ила дуога қўл очиш ҳам миллатимизга хос азалий эзгу фазилатлардандир. Истиклол йилларида бу қадриятлар янада қанот ёзиб, каттаю кичик, ёшу кексанинг умумхалқ ишига айланди.

13-14 март кунлари юртимизнинг ҳар бир гўшасида ана шундай хайрли аъмол бутун элимизни янада жипслаштирди. Қаерга борманг, ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишлари авжида. Юрт ободлиги — кўнгил ободлиги, дея ўзи умргузаронлик қилаётган маҳалласи, қишлоғи, мактаб ёки коллежи, бир сўз билан айтганда, она Ватани кўркамлиги учун нимадир ҳисса қўшишга шошилаётган юртдошларимиз завқимизни оширади.

Бу кенг кўламли жараёндан таълим тизими фидойилари ҳам четда тургани йўқ. Мамлакатимиздаги барча умумтаълим муассасаларида умумхалқ хайрия ҳашари уюшқоқлик билан ўтказилди. Қолаверса, Халқ таълими вазирлигининг буйруғига асосан март-апрель ойлари халқ таълими муассасаларида ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ойлиги деб эълон қилиндики, бу таълим муассасаларининг ҳамиша кўркам ва обод маскан бўлишига замин яратади.

Куйида мамлакатимизнинг турли ҳудудларида таълим масканларида олиб борилган умумхалқ хайрия ҳашари жараёни билан танишасиз.

(Давоми 3-бетда.)

ГАЗЕТАНИ
ВАРАҚЛАГАНДА

ИНСОН
АЗИЗ БУ
ЮРТДА...

2010—2011-ўқув
йили учун
фойдаланиладиган
дарсликлар
рўйхати

УМРБОҚИЙ
ҚАДРИЯТЛАР
АЙЁМИ

СУЗУВЧИ БОҒ
— ТАБИАТ ВА
ТЕХНОЛОГИЯ
УЙҒУНЛИГИ

6-бет

7—10-бетлар

11-бет

12-бет

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ — УСТУВОР ВАЗИФА

Куни кеча Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари ҳамда Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими марказининг кенгайтирилган қўшма йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ушбу вазирлик ва марказнинг раҳбарияти, бошқарма ва бўлим бошлиқлари, вилоят халқ таълими бошқарма бошлиқлари, касб-ҳунар таълими ҳудудий бошқармалари раҳбарлари, Тошкент шаҳрининг етакчи олий ўқув юрталари ректорлари иштирок этди.

Йиғилишда асосий эътибор узлуксиз таълим тизимининг энг долзарб масалаларидан бўлган умумий ўрта, ўрта махсус ҳамда олий таълимда узвийлик ва узлуксизликни таъминлаш, Давлат таълим стандартлари, ўқув-режа ва дастурларини такомиллаштириш муаммоларига қаратилди.

Давлат тест марказининг мактаблар, академик лицей, касб-ҳунар коллежлари ва олий таълим муассасаларида ўқувчи ва талабаларнинг билим даражасини аниқлаш мақсадида ўтказилган тест синовлари натижалари йиғилишда батафсил ва ҳолисона муҳокама қилинди.

Шунингдек, йиғилишда давлат умуммиллий дастурлари доирасида ўқувчиларнинг сифатли билим олишлари учун яратилган барча шароитлар: шаҳару қишлоқларда минглаб ҳавас қилса арзийдиган, замонавий, кўркам мактаблар, касб-ҳунар коллежлари, академик лицейларнинг қад ростлаши, уларнинг янги ўқув мебеллари, компьютер техникаси, лаборатория асбоб-ускуналари билан жиҳозланиши, ўқитувчилар иш ҳақининг мунтазам равишда ошиб бориши, кўпданкўп болалар спорт иншоотларининг барпо этилиши таълим тизимида ишлаётган ҳар бир ходимдан катта масъулият, ғайрат ва шижоат талаб қилиши таъкидланди.

Ушбу моддий-техник ва ўқув-методик шарт-шароитлардан оқилона фойдаланган ҳолда таълим-тарбия сифати ва самарадорлигини таъминлашда барча турдаги таълим муассасаси раҳбарларининг роли ва жавобгарлиги масалалари ҳам ҳолисона ёндашилган ҳолда атрофлича кўриб чиқилди. Бу йўналишларда лоқайдлик ва масъулиятсизлиги натижасида хато ва камчиликларга йўл қўйган раҳбарлар фаолияти танқидий ўрганиб чиқилди. Жумладан, Сурхондарё вилояти халқ таълими бошқармаси бошлигининг, Кўкөн давлат педагогика институти ва Тошкент вилояти педагогика институти ректорларининг эгаллаб турган лавозимига мувофиқлиги масаласини ўрнатилган тартибда кўриб чиқиш белгиланди. Ўқув жараёни сифати мониторингини ташкил қилишда йўл қўйган камчиликлари учун Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси бошлиғига интизомий чора белгилаш масаласи тегишли вазирликка топширилди.

Ўрганилган 97та академик лицейлар ичида таълим сифати кўрсаткичлари бўйича энг паст ўринларни эгаллаган Андижон давлат университети қошидаги Андижон академик лицейи, Самарқанд давлат тиббиёт институти қошидаги 2-сонли академик лицей, Анди-

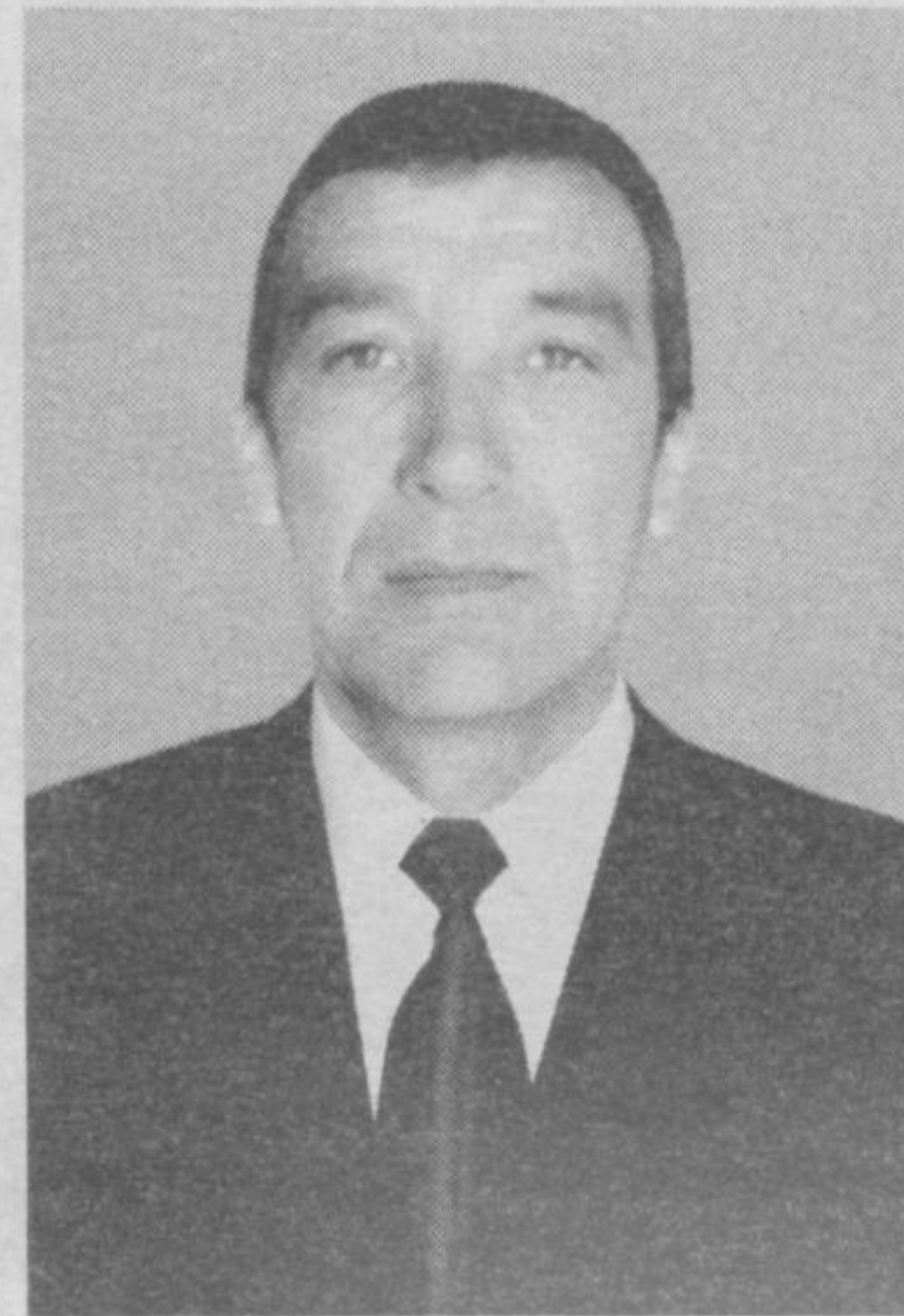
жон тиллар педагогика институти қошидаги 2-сон академик лицей, Гулистон давлат университети қошидаги Гулистон академик лицейи, Андижон муҳандислик иқтисодиёт институти қошидаги 2-сонли академик лицей, Термиз давлат университети қошидаги Термиз академик лицейи ҳамда Тошкент давлат аграр университети Нукус филиали қошидаги академик лицей директорларига ҳамда ушбу олий таълим муассасаларининг академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари бўйича проректорларига нисбатан ҳам шунга мос равишда тегишли жазо чоралари кўрилди.

Ёшларни миллий ва умуминсоний қадриятлар, ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларнинг онги ва қалбини маънавий ва ғоявий таҳдидлардан ишончли ҳимоя қилиш бугунги кунда муҳим аҳамиятга эга. Спорт иншоотларидан, мусиқа ва санъат мактабларидан самарали фойдаланиш орқали ёшларда мафкуравий иммунитетни мустақкам шакллантириш, бўш вақтларини мазмунли ташкил қилиш, пировард натижада жисмонан соғлом, маънан етук, эркин фикрлайдиган комил ёшларни шакллантириш доимий муҳим вазифалар эканлиги уқтирилди.

Йиғилиш сўнгида узлуксиз таълим тизимидаги долзарб муаммоларни ҳал қилишга, таълим-тарбия сифатини яхшилашга қаратилган чора-тадбирлар режаси қабул қилинди. Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Арипов иштирок этди.

МУХБИРИМИЗ

Ўзбекистон Қаҳрамони Ҳамза МАҲКАМОВ

Ўзбекистон темир йўллари тизими оғир жудоликка учради. Шафқатсиз ўлим Ўзбекистон Қаҳрамони, «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акциядорлик компаниясига қарашли 166-темир йўл машина бекати машинисти Ҳамза Ҳайитович Маҳкамовни 51 ёшида орамиздан олиб кетди.

Ҳамза Маҳкамов 1959 йилда Сурхондарё вилоятида туғилди. У ўз меҳнат фаолиятини 1977 йилда Денов пахта тозалаш заводида ҳайдовчиликдан бошлади. Сўнгра шу тумандаги автокорхонада чилангар бўлиб ишлади. Ўзбекистон темир йўллари тизимидаги иш фаолиятини 1982 йилда 166-темир йўл машина бекати корхонасида машинист ёрдамчиси вазифасидан бошлаб, 1987

йилдан умрининг охирига қадар ушбу темир йўл қуриш корхонаси машинисти сифатида меҳнат қилди.

Ўз касбининг ҳақиқий устаси, малакали мутахассис Ҳ.Маҳкамов «Тошгузар—Бойсун—Қумқўрғон» темир йўл қурилишида фаол иштирок этиб, берилган барча топшириқларни самарали, юқори сифат билан адо этишда юксак натижаларга эришди ва ушбу йирик иншоотнинг ўз вақтида фойдаланишга топширилишида фидойилик намунасини кўрсатди.

Ҳ.Маҳкамов меҳнат фаолияти давомида орттирган бой билим ва тажрибасини ўнлаб ёшларга ўргатиб, темир йўл қурилиши соҳасининг кадрлар салоҳиятини мустақкамлашга ўз ҳиссасини қўшди. Сурхондарё вилоятининг ижтимоий ҳаётида, жамоат ишларида ҳам фаол иштирок этиб, эл-юрт ўртасида ҳурмат ва эътиборга сазовор бўлди.

Ҳ.Маҳкамовнинг фидокорона меҳнатлари давлатимиз томонидан муносиб баҳолашиб, у 2007 йили «Ўзбекистон Қаҳрамони» юксак унвони билан тақдирланган эди.

Моҳир темир йўл қурувчиси, меҳнаткаш ва камтарин инсон Ҳ.Маҳкамовнинг ёрқин хотираси қалбларимизда доимо сақланиб қолади.

И.КАРИМОВ, И.СОБИРОВ, Д.ТОШМУҲАМЕДОВА,
Ш.МИРЗИЁЕВ, Б.ХЎЖАЕВ, А.РАМАТОВ

«Ёшлик» талабалар шаҳарчасида ҳам умумхалқ ҳашари уюшқоқлик билан ташкил этилди. Талаба-ёшлар юмушларни эрта тонгдан мусиқа садолари остида бошлашди. Истиқомат қилаётган шаҳарчаларининг гуллаб яшнаши ҳамда ободлигига ўз ҳиссаларини қўшаётганликларидан бениҳоя мамнунликларини талаба-ёшларнинг юзидаги табассумдан ҳам англаш қийин эмасди.

ЁШЛИКДАН ЭСДАЛИК

— Шаҳарча ҳудудидаги 14та таълим муассасалари ва уларга қарашли бўлган 38та талабалар турар жойлари атрофидаги ерларни юмшатиш, дарахтларни оқлаш ишлари кун давомида амалга оширилди, — дейди «Камолот» ЁИХ шаҳарча кенгаши раиси Азамат Камолов. — Шу билан бирга ҳудуддаги барча савдо ташкилотлари, кичик ва катта ҳалқа йўллари тегишли қисми ва «Зиё», Хислат, Шифокорлар, Б.Нақшбандий маҳалласи ҳудудлари ободонлаштирилди.

Ҳашар давомида 5 минг тупдан кўпроқ мева ва игна баргли дарaxтлар оқланиб, 3000 тупга яқин дарaxтларга шакл берилди. Талаба-ёшлар томонидан «Ёшлик»ка эсдалик тариқасида 200 тупдан ортиқ янги дарaxт кўчатлари ҳам ўтқазилди. Айтиш жоизки, «Ёшлик» талабалар шаҳарчаси нафақат пойтахтимизнинг, балки Республикаимизнинг энг сўлим гушаларидан бирига айланиб улгурди, ҳашар туфайли унинг чиройига чирой кўшилди. Ҳашар ҳудудда жойлашган маҳаллаларда истиқомат қилувчи қариялар ҳолидан хабар олиш ва уларнинг кўнглини кўтариш ишларига уланиб кетди.

Анвар ҚОБИЛОВ

ТАБИИЙ БОЙЛИК СОФЛИГИНИ САҚЛАЙЛИК

Сувдан тежаб фойдаланиш аллақачон халқаро микёсдаги масалага айланиб улгурган. Пойтахтимиздаги «Dedeman Silk Road» меҳмонхонасида «Бутунжаҳон сув куни» олдидан сув ресурсларининг мамлакатимиз ривожидан тутган ўрни мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Аслида жаҳон жамоатчилиги эътиборини сув муаммосига жалб қилиш мақсадида 1992 йили Рио-де-Жанейро шаҳридаги БМТнинг «Атроф-муҳит ва тараққиёт» мавзусида бўлиб ўтган конференциясида ҳар йили 22 март кунини «Бутунжаҳон сув куни» сифатида нишонлаш тўғрисида қарор қабул қилинган. Унда ичимлик сувидан тежамкорлик билан, исроф қилмай фойдаланишни йўлга қўйиш юзасидан таклифлар ҳам қабул қилинганди. Мазкур саъй-ҳаракатларнинг мантиқий давоми сифатида Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, «ЭКОСАН» халқаро жамғармаси, Британия Кенгаши ҳамкорлигида матбуот анжумани ташкил этилиб, у «Тоза сув — соғлом дунё учун» шиори остида ўтказилди.

Анжуман муҳокамаларида сувни иқтисод қилиш, сув ресурслари муҳофазаси, муаммолар, уларнинг ечимлари ва келгусида бу борада амалга ошириладиган ишлар борасида сўз борди.

Айтиш зарурки, айна пайтда мамлакатимиз ҳудудидаги ва трансчегаравий дарёлар, ер ости чучук сувлари ҳосил бўладиган ҳудудларни му-

Konferensiya

ҳофаза қилиш мақсадида ҳукуматимизнинг қатор қарорлари амалга оширилмоқда.

Мамлакатимиз ҳудудидан оқиб ўтувчи Қашқадарё, Чирчиқ, Сурхондарё, Зарафшон, Қорадарё, Норин ҳамда трансчегаравий ҳисобланган Амударё ва Сирдарё, шунингдек, 11та ерости чучук сувлари ҳосил бўладиган ҳудудларни муҳофаза қилиш мақсадида қатор ишлар олиб бориляпти.

— Дунёда чучук сувдан фойдаланиш ҳажми йилдан йилга ортиб бораётгани кўпчиликка маълум, — дейди анжуман иштирокчиларидан бири, Марказий Осиё минтақавий экологик марказининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси раҳбари Толиб Султонов. — Қатор мамлакатларда аҳолининг озик-овқат маҳсулотларига эҳтиёжини қондириш ва экотизимлар барқарорлигини сақлаш учун зарур сув таъминотида қийинчиликлар сезилмоқда. Шунинг учун сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш чора-тадбирлари ҳар бир кишини янада масъулиятли бўлишга ундайди.

Наргиза ИБРОҲИМОВА,
«Ma'rifat» мухбири

ЮРТ ОБОД — КҮНГИЛЛАР ОБОД

Сурхондарё вилояти

Қалбларига «Сурхондарёни юртимизнинг жанубдаги гавҳарига айлантирайлик» шiorини жо қилган ёшу қари умумхалқ хайрия ҳашарида фаол қатнашиб мард, танти, меҳнатқаш, ватанпарвар эканликларини яна бир қарра исботлашди.

Шу кунлари барча соҳа ходимлари каби халқ таълими фидойилари ҳам улкан ободончилик ишларини амалга оширишди. Авваломбор таълим масканлари, шунингдек, атрофдаги қишлоқлар, шаҳарларда чиқиндиларни чиқариб ташлаш, ариқ-зовурларни қозиш, зиёратгоҳ ва қабристонларни обод этиш, мевали ҳамда манзарали дарахт кўчатлари экиш, шакл бериш, оқлаш ишлари кенг кўламда олиб борилди.

Шунингдек, 440та эҳтиёжманд оилага мурувват кўрсатилди. Халқ таълими бошқармасидан олинган маълумотларга қараганда, ҳашарда жами 261

минг нафардан ортиқ киши қатнашган. Уларнинг 252 минг нафардан зиёдини ёшлар ташкил этганлиги қувонарли ҳолдир. Уларнинг кучи билан 156 минг 800 тонна маиший ва қурилиш чиқиндилари чиқариб ташланган бўлса, 115 км. ариқ ва зовурлар тозаланди ва 19 минг 458 туп манзарали, 20457 туп мевали, 66080 дона гул кўчатлари экилди.

Муқаддас зиёратгоҳ — Ал Ҳаким ат-Термизий мақбараси атрофида ҳам кенг кўламда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари амалга оширилди.

Хуллас, вилоятда Наврўз байрами арафасида кўкаламзорлаштириш, ободонлаштириш ойлиги доирасида халқимиз кўтаринки кайфият ва шижоат билан меҳнат қилмоқда.

Норқувват ТҶРАЕВ,
«Ma'rifat» мухбири

Андижон вилояти

Наврўзолди умумхалқ хайрия ҳашари Андижон вилоятининг барча таълим масканларида ҳам зўр уюшқоқлик билан ўтказилди. Элимизнинг боқий қадриятларини ўзида мужассам этган меҳнат айёми туфайли таълим-тарбия масканлари, боғ ва хиёбонлар, кўчалар ва гулзорлар тартибга келтирилди, ободонлаштирилди.

Вилоят бўйича 500 мингдан зиёд ҳашарчи меҳнат байрамида иштирок этди. Уларнинг аксариятини ёшлар ташкил этгани ниҳоятда қувонарлидир. Икки кунлик ҳашар давомида 900 гектардан зиёд ер майдони ободонлаштирилди. Ариқ ва зовурлар қабристон ва зиёратгоҳлар тозаланди, 100 минг тупдан зиёд дарахтларга ишлов берилиб, 30 минг туп манзарали, 30 минг туп мевали дарахтлар экилди. Шунингдек, 400дан зиёд кам таъминланган оилаларга 6 миллион сўмликдан зиёд моддий ёрдам кўрсатилгани ҳам бу тадбирнинг нечоғли савоб ишларга бой бўлганлигини кўрсатади.

— Ҳашарни мактабимиздаги мавжуд 3 гектар ер майдонида ишлов беришдан бошладик, — дейди Андижон туманидаги 18-мактаб директори Шухратбек Исмоилов. — Худудимизда 60 туп олма, 50 туп анор, 10 туп ёнғоқ, 30 туп арча, 2800 туп терак парваришланяпти. Ҳашарчиларимиз ушбу дарахтларга шакл бериб, оқладилар ва муассасамиз худудига яна кўплаб мевали ва манзарали дарахт ниҳоллари қадалди.

О.СИДДИКОВ

Наманган вилояти

Наманганда ҳам бу соҳада чинакам сафарбарлик эрта тонгдан бошланди.

— Меҳнат байрамида 66та умумтаълим мактаблари жамоалари иштирок этишяпти, — дейди Наманган шаҳар ХТБ мудири Тоҳиржон Дадахонов. — Бу 5 минг нафар ўқитувчи ҳамда 60 минг нафар ўқувчининг умумхалқ ҳашари иштирокчиси бўлганлигини аңглатади. Улар ёрдамида таълим муассасалари ҳамда маҳаллалар атрофи тозаланди. Жойлардан 60 тонна чиқинди чиқариб ташланди. 12565 метр ариқ, зовурлар тозаланди. 6203 туп мевали ва манзарали дарахт, 824 туп арча, сосна кўчатлари ўтқазилди. Айтаверса, иш кўлами катта. 16101 метр чегара деворлар таъминланди.

Шаҳар маданият ва истироҳат боғида 1000 туп мева дарахтларига шакл берилди. 1000 туп мавсумий гуллар экилди.

...Бу хайрли ишлар кўламига гувоҳ бўлиш мақсадида бир неча билим масканларида бўлди. Шаҳардаги 17-мактабда миз. Директор Дилбар Аҳмедова ишларга саркорлик қилмоқда.

— Ҳовлимиз уч гектарга яқин, — дея ҳикоя қилади Дилбар опа. — 65 нафар педагог ва 1000 нафардан ортиқ ўқувчи ободончилик ишларини жонлантриб юборишган.

— Жамоа хайрли ишларни сидқидилдан бажармоқда, — дейди маҳалла фуқаролар йиғинининг раиси Камолхон Қамбаров. — Мактаб иссиқхонасида 3-4 хил гул кўчатлари етиштирилмоқда. Яқинда бу кўчатлар шаҳар мактабларига тарқатилади.

Шунингдек, минг туп тераклар таги юмшатилади. 50 туп мевали дарахтларга шакл берилди. Боғбонимиз Жўраҳон Нажмиддинов раҳбарлигида боғимиз янги қиёфага кирди.

4-умумтаълим мактабида ҳам завқли меҳнат авжида. Мактаб директори Санобар Жамолованинг ёнида Баҳодир Эшон маҳалла фуқаролар йиғинининг раиси Пўлатхон Иброҳимов турибди. Мақсад битта. У ҳам бўлса, мактаб атрофини гўзаллаштириш, қишлоқ кўчаларини ҳамкорликда обод қилиш.

Пўлат ХАМДАМ,
«Ma'rifat» мухбири

Самарқанд вилояти

...Ҳали соат 8 бўлмасиданоқ мактабга супурги, белкурак, челак ва бошқа иш қуроллари билан етиб келган 7-«А» синф ўқувчиларини ўқитувчи Нурпўлат Нурманов қарши олди. Уларга мактабнинг олд тарафига экилган дарахтлар тагини юмшатиш, оқлаш вазифаси юклатилди.

Ҳаш-паш дегунча, ўтган йили экилган ниҳоллар атрофи тозаланди. Супуриб-сидирилган мактаб ҳовлиси, атрофдаги ариқ-зовурларнинг тозаланиши умумхалқ ҳашарида ўз синфининг иштирок этишини таъминлашга масъул ҳисобланган ўқитувчиларга ҳам завқ-шавқ берди. Самарқанд вилояти, Кўшработ туманидаги Заркент маҳалласида жойлашган 34-умумий ўрта таълим мактаби педагогик жамоаси Наврўз байрами олди-

дан ўқувчиларни ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш тадбирига кенг миқёсда жалб этди. Ўша кунлари ушбу таълим даргоҳининг коридор, синфхона, кутубхона, ошхона ва фаоллар зали саранжом-саришта ҳолга келтирилди.

— Мактабимизда ҳар йили ҳашар байрамони тус олади. Бу йилги тадбирда 24та синфни ташкил қилган 435 нафар ўқувчининг деярли барчаси фаол иштирок этди. Бошланғич синф ўқувчиларига енгилроқ иш берилди. Матлуба Синдорова, Хайринисо Муродова, Зухра Эркабоева, Сабоҳат Мамарасулова сингари ўқитувчиларнинг синфлари фаоллик кўрсатишди, — дейди ҳашар тафсилотлари хусусида мактаб раҳбари Бахтиёр Ғозибеков.

Ҳ.ТҶЙМАНОВА

Сергели туманидаги 6-ихтисослаштирилган мактабда ҳам ҳашар қизғин ўтди. Мактаб ҳовлиси тозаланиб, мевали дарахт ва гул кўчатлари ўтқазилди. Ҳар бир синф учун белгиланган ер майдонлари ўқувчилар томонидан ободонлаштирилиб мактаб ҳовлиси ўзгача қиёфага кирди.

Бухоро вилояти

Умумхалқ ҳашарига Бухоро вилояти халқ таълими бошқармаси тасарруфидаги таълим муассасалари ходимлари ҳам катта улуш кўшишди. Таълим муассасаларининг боғ-роғлари, ариқ-зовурлар тозаланди. Янги боғу боғчалар яратиш илинжида кўплаб мевали ҳамда манзарали кўчатлар ўтқазилди. Шунингдек, 67та таълим муассасаси ҳашар йўли билан қайта таъмирланди.

14 март куни умумхалқ хайрия ҳашарида таълим муассасаларидан 246547 нафар киши қатнашди. Уларнинг 197.237 нафарини ёшлар ташкил этди, — дейди вилоят ХТБ бошлигининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Акрам Қиличев. — Шу куни 42,1 гектар ер ободонлаштирилиб, 24,8 тоннага яқин маиший ва қурилиш чиқиндилари махсус жойларга элиб ташланди. Шунингдек, 17,5 км. ариқ-зовурлар тозаланди, 17670 туп манзарали, 16343 туп мевали дарахтлар ҳамда 12051 туп гул кўчатлари экилди.

Бу — умумхалқ ҳашарида қилинган бир кунлик иш натижалари. Аммо март ойи бош-

лангандан бери деярли барча шанба-якшанба кунлари ободонлаштириш ишлари кенг кўламда олиб бориляпти. Айниқса, янги, замонавий типдаги қурилган мактабларда боғроғлар яратиш, кўкаламзорлаштириш ишлари авжида.

— 2009 йили мактабимиз капитал реконструкция қилинди ҳамда 315 нафар ўқувчига мўлжалланган янги бино қурилди. Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳисобидан эса 12х24 ўлчамдаги замонавий спорт зали ҳам қуриб берилди, — дейди Бухоро туманидаги 24-мактаб директори Одил Очилов. — Давлатимизнинг бундай гамхўрлигидан руҳланган жамоамиз таълим ва тарбияда янги ютуқларга эришиш учун бутун куч ва ғайратлари билан меҳнат қилишяпти. Мактабимизда баҳорги таратқуд ишлари ҳам кўтаринки руҳда ўтаяпти. Шу кунгача мактабимиз атрофида минг тупдан ортиқ мевали ҳамда манзарали дарахтлар ўтқазилди. Эндиги ишларимиз эса уларни парваришладир.

Сора ТОШЕВА,
«Ma'rifat» мухбири

Хоразм вилояти

Тонг сахарданоқ мактаб радиосидан таралган музика гурланликларни ўқув масканига чорлагандек садо берди. Умумхалқ хайрия ҳашари баҳонасида ўқув даргоҳида ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларидан ташқари Наврўз сайли ҳам бўлиб ўтди. Иккита катта дошқозонда ҳил-ҳил бўлиб етилган сумалакнинг муаттар ҳиди иштаҳани қитиқлади. Сумалак пиширишга андормон муаллималардан бошқа барча — ўқитувчи-ю ўқувчилар мактаб атрофини тозалаш, кўчат ўтқозиш билан машғул бўлди.

— Мактабимиз чеккасидаги мана бу майдонда «Ёшлар хиёбони»ни бунёд этиш учун ҳаракат қилаяпмиз, — дейди Гурлан шаҳридаги 5-мактаб директори, Ўзбекистон Қаҳрамони Анора Маҳмудова. — Шу мақсадда 20 мингдан зиёд терак, 200 тупга яқин мевали дарахт кўчатларини ўтқаздик. Муҳаббат Ҳабибуллаева, Гулбахор Абдуллаева, Гулбахор Мадаминова раҳбарлик қилаётган 9-«А», «В» ва 8-синф ўқувчилари айниқса, фаол ва самарали меҳнат қилишди. Дарахтларга шакл бериш, оқлаш ва янги ниҳолларни ўтқозиш ишларида 7-«А» педагоглар синфи (тажриба тариқасида ташкил этилган ўқитувчи бўлиш истагидаги ўғил-қизлардан иборат) ўқувчилари ҳам яхши ишладилар.

— Мен 7-синфда ўқияман, — дейди кўзлари ҳаяжондан қақнаб турган Дилмира Азаматова, — ўзим парвариш этганим 300та герон гулининг қаламчасини мактабимизга олиб келдим. Мактабимиз атрофи гулзорга айланса, дейман. Бундан ташқари, синфхоналарида 8 мингдан зиёд гул бор. Кўрган кишининг баҳридили очилиб кетади.

Умумхалқ хайрия ҳашарида Гурлан туман халқ таълими бўлимига қарашли умумтаълим мактабларидан 2700 нафар ўқитувчи ва ўқувчилар муносиб улуш кўшдилар. Туман бўйича жами 126 гектар майдон ободонлаштирилди, 66,6 км. ариқлар тозаланди.

— Саховатли фермерларнинг ҳиммати билан 50та техника воситаси яқин кўмакчимиз бўлди, — дейди туман халқ таълими бўлими мудири Раҳмонберган Самандаров, — 17500та дарахт оқланиб, шакл берилди. Ҳашарда туман марказидаги 1-, 2-, 3-, 4-, 5-, 6-мактабларнинг ўқитувчи ва ўқувчилари, Ёшлар ижодиёт маркази ҳамда 1-, 2-болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари жамоалари ҳам фаол иштирок этди. Жами 5 минг тупдан зиёд гул кўчатлари, 25 мингдан зиёд мевали дарахт ниҳоллари ўтқазилди.

Феруза ТАНГРИБЕРГАНОВА

✓ ДЕХҚОНОБОД ТУМАНИДАГИ 70-УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ МАКТАБИ ХУДУДИЙ ТАЯНЧ ТАЖРИБА МАСКАНИ ХИСОБЛАНАДИ. МАКТАБДА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ИШИ НАМУНАЛИ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛГАН БЎЛИБ, ДАРСЛАР, СИНФДАН ТАШҚАРИ ОЛИБ БОРИЛАДИГАН МАШҒУЛОТЛАР ЮҚОРИ САВИЯДА ЎТКАЗИЛМОҚДА.

— Фан ойликларини ўтказишда ҳам 70-мактабда амалга оширилган тажрибалардан кенг фойдаланамиз, — дейди туман ХТБ услубхонаси мудири Жуманазар Панжиров. — Ушбу илм масканида фан ойликларини ўтказиш юзасидан ҳам тез тез амалий семинарлар ташкил этилади.

— Услубий бирлашмамиз аъзолари ўз фанлари бўйича фан ойликлари бошланганидан 10 кун бурун уни ўтказиш юзасидан тузган режаларини мактаб маъмуриятига тақдим қиладилар, — дейди мактаб директори Тоштемир Пирматов. — Бу режа мактаб маъмурияти томонидан ўрганилиб, зарурий қўшимчалар киритилди, 4-5 кун аввал фан ойлигини ўтказиш юзасидан мактаб директорининг буйруғи чиқарилади. Махсус назорат гуруҳи ташкилланади.

Олий тоифали кимё фани ўқитувчиси Рустам Раҳмонкулов ва 1-тоифали биология фани ўқитувчиси Соҳибжамол Абдилазизованинг ишлари диққатга сазовор. Ойнинг ҳар бир кунида катта-кичикми 1-2та тadbир ўтказилади.

Ой бошидан буён илм масканида айнан кимё-биология ва физика фанларига оид «Элементлар даврий жадвалини биласизми?», «Мўъжизалар дунёси», «Қишлоқ хўжалиги ва кимё», «Анорганик ва органик олам», «Юртимиз ҳайвонот дунёси», «Дехқонободнинг доривор ўсимликлари» каби мавзуларда машғул ва турли тadbирлар ўтказилди. Худди шунингдек, жорий ойда мактабда жисмоний тарбия ойлиги ҳам намунали тарзда ўтказилаёпти.

Абдували ОБИДИНОВ,
«Ma'rifat» мухбири

✓ ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАРНИ ЎРГАНИШ, ЁШ МУТАХАССИСЛАРНИ ЯНГИ ЗАМОНАВИЙ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР БИЛАН ТЎЛИҚ ТАНИШТИРИШ МАҚСАДИДА «ОЧИҚ ДАРСЛАР ФЕСТИВАЛИ»НИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛАЁТГАНИ АЙНИ МУДДАОДИР. ЮНУСОБОД ТУМАНИДАГИ 265-МАКТАБДА ТХТБ УСЛУБЧИЛАРИ ВА 75 НАФАР ФАН ЎҚИТУВЧИЛАРИ ИШТИРОК ЭТГАН ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАР НАМОЙИШИ ҲАМ КАТТА ТАЙЁРГАРЛИК БИЛАН ЎТКАЗИЛДИ.

Иштирокчилар жисмоний тарбия, биология, она тили чуқурлаштириб ўқитилган махсус ва оддий синфлардаги дарсларни кузатишди. Фотима Самиковани ўқиш, Дилбар Умарованинг адабиёт, Улугбек Эргашевнинг кимё фанидан ўтган машғулоти, «Қаратқичли аниқловчи» (Қ.Йўлдошева), «Йиртқич кушлар» (М.Абдусаломова), «Табиатни турли ҳолатда тасвирлаш» (М.Айтикова), «Қуёш системаси» (Г.Атанова) мавзусидаги дарслар техника воситалари, кўргазмалар, муляж ва слайдлар ёрдамида ноанъанавий усулда ташкил этилди.

— Бизга Азиза Файзиёвнинг 7-«А» синфда ўтган «Toshkent» мавзусидаги дарси манзур бўлди, — дейди ТХТБ методхона раҳбари Мавжуда Алимова.

— Ўқитувчи ҳам, ўқувчилари ҳам инглиз тилида раво сўзлаб, Тошкент ҳақида кўп маълумотларни беришди. А.Файзиёвнинг ўқитиш услуби маъқуланиб, «Очиқ дарслар фестивали»нинг туман босқичига тавсия қилинди.

«Очиқ дарслар фестивали»да Акбар Ортиқов, Отабек Орзиёвнинг жисмоний тарбия машғулоти ҳам юқори баҳоланди.

Маҳмуда ЗОИРХОН қизи

✓ «БАРКАМОЛ АВЛОД ЙИЛИ»ДА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ МАЗМУНИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ, ТАШАБУСКОР, ИЖОДКОР ВА ИЛҒОР ПЕДАГОГЛАРНИ АНИҚЛАШ, УЛАРНИНГ ИШ ТАЖРИБАЛАРИНИ ОЧИҚ ДАРСЛАР ОРҚАЛИ КЕНГ НАМОЙИШ ЭТИШ ҲАМДА ОММАЛАШТИРИШ МАҚСАДИДА РЕСПУБЛИКАМИЗ МАКТАБЛАРИДА «ОЧИҚ ДАРСЛАР ФЕСТИВАЛИ» ЎТКАЗИЛМОҚДА.

Мақтабимизда бўлиб ўтаётган фестивалларга барча илғор ўқитувчилар жалб этилган. Бир неча йиллардан бери ёшларга пухта билим бериб келаётган тажрибали бошлангич синф ўқитувчилари З.Одилова, Р.Умарова, М.Зубайрова, француз тили ўқитувчиси Р.Музаева, инглиз тили ўқитувчиси М.Комилова ўз дарсларида янги педагогик технологиялардан фойдаланмоқдалар. Улар билан бир қаторда ёш ўқитувчилар Д.Аҳмедова кимё дарсини, Ш.Избосарова бошлангич синфда

математика дарсини, Н.Қурбонова, К.Насимова эса чет тили дарсларини қизиқарли ва мазмунли, қўшимча материаллар билан бойитган ҳолда ўтказишди. Айниқса, ёш ўқитувчи Феруза Комилованинг инглиз тили фанидан ўтказган очиқ дарси ноанъанавий машғулот сифатида катта таассурот қолдирди.

Мақтабимизда «Очиқ дарслар фестивали» давом этмоқда.

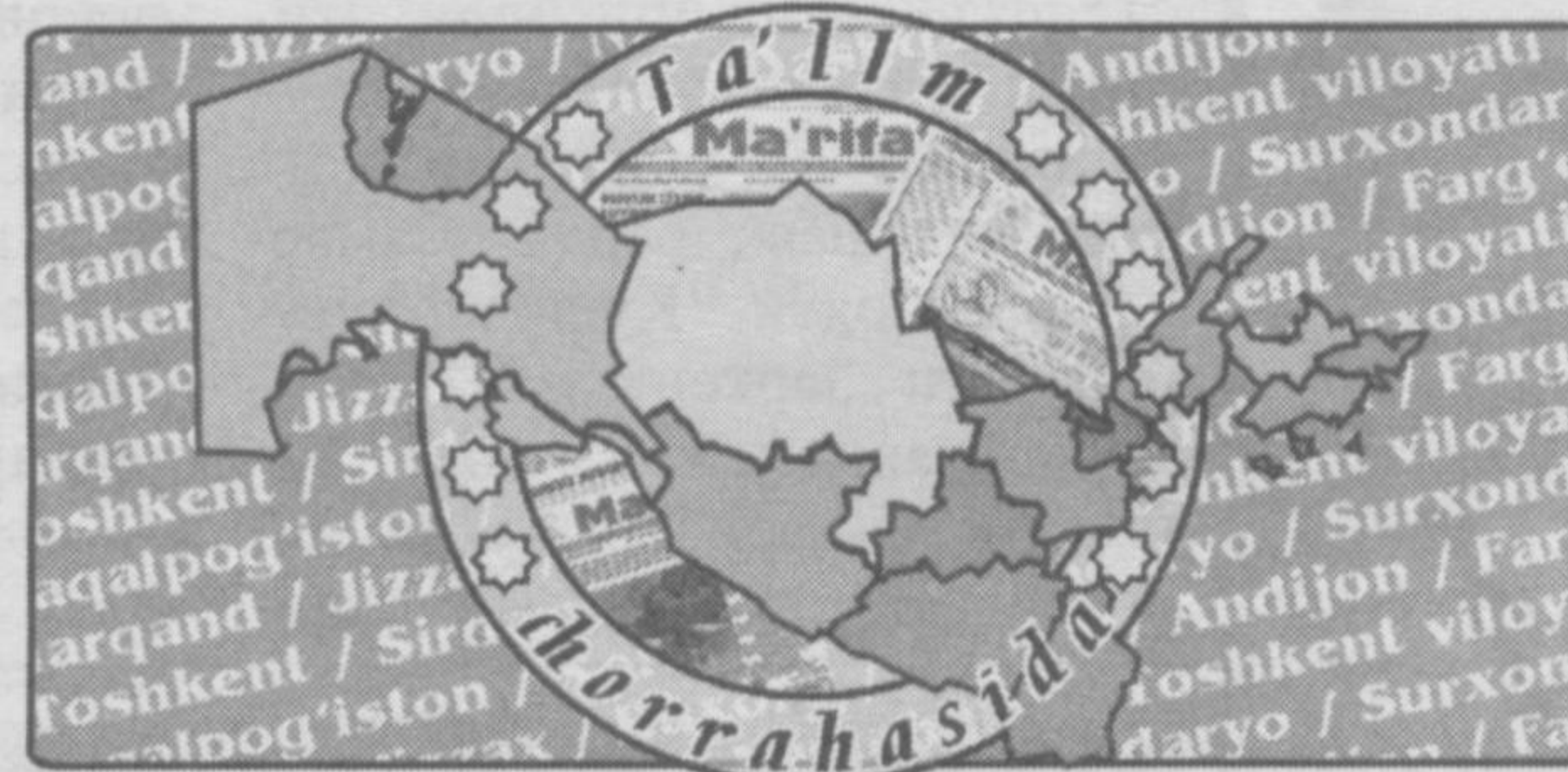
Маъфура ФАНИЕВА,
Ҳамза туманидаги
155-мактаб ўқитувчиси

✓ ЎЗБЕК МИЛЛИЙ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ БИНОСИГА КИРАВЕРИШДА ҚИЗЛАР БАҲОРИЙ ГУЛЛАРНИ АЁЛЛАРГА ТАҚДИМ ЭТМОҚДА.

Ёшларни кекса авлодга эҳтиром руҳида тарбиялаш, ногиронларни эъзозлаш, ватанпарварлик ва одамлиликни камол топтириш мақсадида Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси, «Нуроний» жамғармаси билан ҳамкорликда «Авлодлар учрашуви» номи маънавий-маърифий кеча ташкил этилди. Унда Олий ва ўрта махсус таълим, Халқ таълими вазирликлари, Тошкент шаҳар, Сирдарё ва Тошкент вилоятлар Хотин-қизлар кенгаши, маҳалла фаоллари, шунингдек, «Камолот» ЁИХ аъзолари, турли номдор стипендия совриндорлари иштирок этишди.

Тотувлик, меҳнатсеварлик, иззат-ҳурмат каби ўзбек халқига хос хислатларни ёшлар онгига сингдиришга ҳисса қўшаётган фидокор-фахрий аёллар билан бўлган юзма-юз мулоқот сўнггида «Ўзбекча рақс» спектакли намойиш этилди.

Гулрух МЕНГЛИЕВА

✓ УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИДА ФАН ОЙЛИКЛАРИНИНГ САМАРАЛИ ЎТКАЗИЛАЁТГАНИ ЎҚУВЧИЛАР БИЛИМ, МАЛАКА ВА КўНИКМАЛАРИНИ ОШИРИШ БИЛАН БИРГА УЛАРНИ КАСБГА ЙўНАЛТИРИШДА ҲАМ МУҲИМ ОМИЛ БўЛМОҚДА. ТЕРМИШ ШАҲРИДАГИ 8-МАКТАБДА БИОЛОГИЯ ФАНИГА БАҒИШЛАБ ЎТКАЗИЛГАН «БўЛАЖАК ҲАМШИРАЛАР» КўРИК-ТАНЛОВИ ФИКРИМИЗНИНГ ЯҚҚОЛ ИСБОТИДИР.

Биология фани ўқитувчиси Саодат Норкулова ташаббуси билан табиий фанлар ойлиги доирасида ўтказилган кечада ҳамширалик касбини эгаллашни орзу қилган 8-синф ўқувчилари қатнашди. Улар дастлаб танловнинг «Қизиқарли биология» шартлида саволларга тезкорлик билан жавоб бердилар. Иккинчи — амалий машғулот шартлида эса бўлажак ҳамширалар биринчи тиббий ёрдам кўрсатишга қанчалар даражада тайёр эканликларини намойиш этидилар. Навбатдаги шартда иштирокчилар суратли бош-

қотирма бандларини белгиланган вақт ичида тўғри ва аниқ белгилаб чиқишлари лозим эди. Зукко, билимдон ва чаққон қизлар ушбу топшириқни ҳам маҳорат билан адо этди. Энг сўнгги шартда қизларнинг пазандалик маҳоратлари синовдан ўтказилди.

Танлов якунларига кўра, энг юқори балл тўплаган Зарина Донаева, Ҳалима Акбарова ҳамда Меҳринисо Чоршанбиева ғолиб деб топилди, эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Норкуват ТўРАЕВ,
«Ma'rifat» мухбири

✓ САЙЁРАЛАР ҲАМ ГАПИРГАНИНИ ҲЕЧ ЭШИТГАНМИСИЗ? АГАР СИЗ ҲАМ ШАЙХОНТОҲУР ТУМАНИДАГИ 41-МАКТАБДА ФИЗИКА ФАНИ ОЙЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН «ФИЗИК КАШФИЁТЛАР» МАВЗУСИДА ТАШКИЛ ЭТИЛГАН ИЛМИЙ-АМАЛИЙ КОНФЕРЕНЦИЯДА ИШТИРОК ЭТГАННИГИЗДА БУ АЖОЙИБ ҲОДИСАНИНГ ГУВОҲИ БўЛАДИНГИЗ...

Тadbир мактаб ўқувчиларидан таркиб топган «Бойчечак» хор жамоасининг Давлатимиз мадҳиясини куйлаши билан бошланди. Шундан сўнг мактаб директори Гулноза Музаффарова тadbирнинг мақсад ва вазифалари ҳақида гапириб, уни очиқ деб эълон қилди.

Мақтаб фаоллар залининг физика фанига оид турли замонавий технологик асбоблар, ўқитувчи ва ўқувчилар томонидан яратилган кўргазмалар кўроллари, суратлар билан безатилганлиги ва тadbирнинг шўх куй-қўшиқлар садоси остида бошланганлиги барчанинг кайфиятини кўтарди.

Шундан сўнг мактаб директорининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари, физика ўқитувчиси Зулфия Фулмова ва Мукаррам Махамедованинг маърузалари тингланди.

Тadbирнинг аҳамиятли томони шунда бўлдики, унда фақат илмий маърузалар тинглаб, ҳеч ким зерикиб қолмади. Чунки ўқувчилар томонидан фанга оид шеърлар, физик олимлар ҳақида маълумот-

лар айтилиб, мультимедиа воситалари ёрдамида мактаб ҳаёти, унда ташкил этилган турли тadbирлар, тўғарақ машғулоти, «очиқ дарс»лар видеоларларда барчага намойиш этилди. Ўқувчилар ижро этган турли сахна қўшиқлари, рақс ва ашулалар эса тadbирга ўзгача файз бағишлади.

Айниқса, ўқувчиларнинг рамзий маънодаги сайёралар қиёфасига кириб, ўзлари ҳақида маълумот беришлари барчанинг қизиқишига сабаб бўлди.

Булардан ташқари, фан ойлиги давомида мактабда яна бир қанча тadbирлар ўтказиш режалаштирилган. Хусусан, айни пайтда кимё, биология ва физика фанларидан ўқитувчилар ҳар куни очиқ дарслар ўтказиб, унда ҳамкасблари ҳам иштирок этмоқда. Қувонарли томони, мактабда компьютер воситасидан ўқитувчилар ҳам, ўқувчилар ҳам бирдек самарали фойдаланишга эришди. Турли машғулоти давомида ўзлари компьютерда дарс ишланмалари, турли-туман қизиқарли анимациялар ҳам яратиш-

✓ МАРТ ОЙИ ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР КЕНГАШИ ТОМОНИДАН «МАЪНАВИЯТ ОЙЛИГИ» ДЕЯ ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ЭДИ. ШУ МУНОСАБАТ БИЛАН БАРЧА ЖОЙЛАРДА ТУРЛИ ТАДБИРЛАР БўЛИБ ЎТМОҚДА.

Шулардан бири «Бахт келтирган баҳор» деб номланиб, унда Бердақ номидаги қоракалпоқ Давлат мукофоти лауреати, Қоракалпоғистон Жўрғи Кенгеси депутаты Гулистон Матёқубова билан Тўртқўл Педагогика коллежи ўқитувчи ва ўқувчиларининг учрашуви бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққанлар шoirанинг 20 дан ортиқ китоби дунё юзини кўрганини, у нафақат шoirа, балки миллий истиқлол ғояси тарғиботчиси, жамоатчи аёл эканлигини айтиб ўтишди. Шунингдек, учрашувда Ўзбекистон ва Қоракалпоғистон Ёзувчилар уюшмаси аъзолари ҳам қатнашиб, бадиий китобнинг инсон ҳаётидаги ўрни ва роли ҳақида тўхталишди.

Шундан кейин учрашув тўғрисида 16-умумтаълим мактабида давом этди. У ерда шoirанинг устозлари, собиқ синфдошлари, мактабнинг ўқитувчи ўқувчилари қатнашишди.

Устозлар ва синфдошлар мактаб йилларидаги ширин хотираларини эслашди. Ўқувчилар бу тўрт авлод учрашувида ўзларининг бор маҳоратларини ишга солиб, «Келинлар кўзғолони» спектаклини қўйиб беришди. Иқтидорли ўқувчилардан Темур Шокиров эса Хоразм мумтоз қўшиқларидан айтиб, барчани хушнуд этди.

— Мен учун доимо ойдин остона бўлиб келган Тўртқўл шаҳридан қарздорлик туйғуси мени бу гўшага етаклайверади. Ўқувчиларга кerosин чирогиди ўқиб улгайганимни, бугунги ўқувчилар эса жаҳон андозаларига мос мактабларда таълим олаётганликларини таъкидладим. Умид қиламанки, улар бу учрашувдан керакли хулосалар чиқариб, китобга меҳр қўйишади, — деди шoirа.

Мунаввара ЮСУПОВА

✓ АНЪАНАГА МУВОФИҚ МАМЛАКАТИМИЗДА БАҲОРГИ ОБОДОНЛАШТИРИШ ИШЛАРИ ДАВОМ ЭТТИРИЛМОҚДА.

Жумладан, Бухоро вилояти Жондор тумани Ушот қишлоғида барча ёшу қари умумхалқ ҳашарида фаол иштирок этишди, ариқларни тозалаб, дарахтларни оқлашди, кўчаларни супуриб, кўчатлар экишди.

— Ҳар йили кўкламни шундай кутиб оламиз. Ота-боболаримиз урф-одатларини давом эттириш мақсадида юртимизнинг гуллаб-яшнашига ҳисса қўшишга ҳаракат қиламиз, — деди оқсоқол Аҳмад ака.

Шу билан бирга, яқинлашиб келаётган Наврўз байрами муносабати билан кўча-кўйлар тозаланиб, байрамга тайёргарлик кўрилмоқда.

Шаҳрибону ИМОМОВА

моқда. Бу каби ижобий ишларнинг ташаббускори ва ташкилотчиси мактабнинг тажрибали физика фани ўқитувчиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси Султонпошша Музаффарова бўлиб, у кишининг тинимсиз изланишлари, меҳнатлари самараси ўлароқ мана шундай ажойиб тadbир ташкил этилди, десак, асло муболаға бўлмайди.

Тadbир сўнггида ўқув йили мобайнида физика тўғрисида фаол иштирок этган, турли ихтиролар, янгиликлар яратган ўқувчилар кўпгина номинациялар бўйича мактаб маъмуриятининг фахрий ёрлиқ ва эсдалик совғалари билан тақдирланди. Хусусан, «Энг яхши ижодий иш», «Энг фаол тўғарақ аъзоси», «Энг ёш ихтирочи», «Энг яхши буклет муаллифи», «Энг яхши дафтар эгаси» каби бир қанча фахрли номларга сазовор бўлган ўқувчиларга ҳавас қилган тенгдошлари ҳам янада яхшироқ ўқишга интилишса, ажаб эмас.

Райҳона ХўЖАЕВА

Barkamol avlod — mamlakat kelajagi

Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат стипендияси соҳиби, Тошкент ирригация ва мелиорация институти «Сув хўжалиги ва мелиорация» йўналиши 4-курс талабаси Жавлонбек Ишчанов доимо чуқур билим олиш, изланиш билан банд. Юқори натижаларга эришиш билан бир қаторда республика миқёсида ўтказилган талабалар илмий анжуманлари ва конференцияларида фаол қатнашиб келмоқда. Институт миқёсида «Чизма геометрия», «Олий математика», «Назарий механика», «Материаллар қаршилиги», «Гидравлика» (республика миқёсида) фанларидан бўлиб ўтган олимпиадаларда фахрли биринчи ўринни эгаллаган. Инглиз тилида эркин сўзлашади. Аини пайтда «Хоразм вилояти аллювиал ўтлоқи тупроқларида қишлоқ хўжалиги экинларини тежамкор суғориш тартиби ва технологияси» мавзусида изланишлар олиб бормоқда.

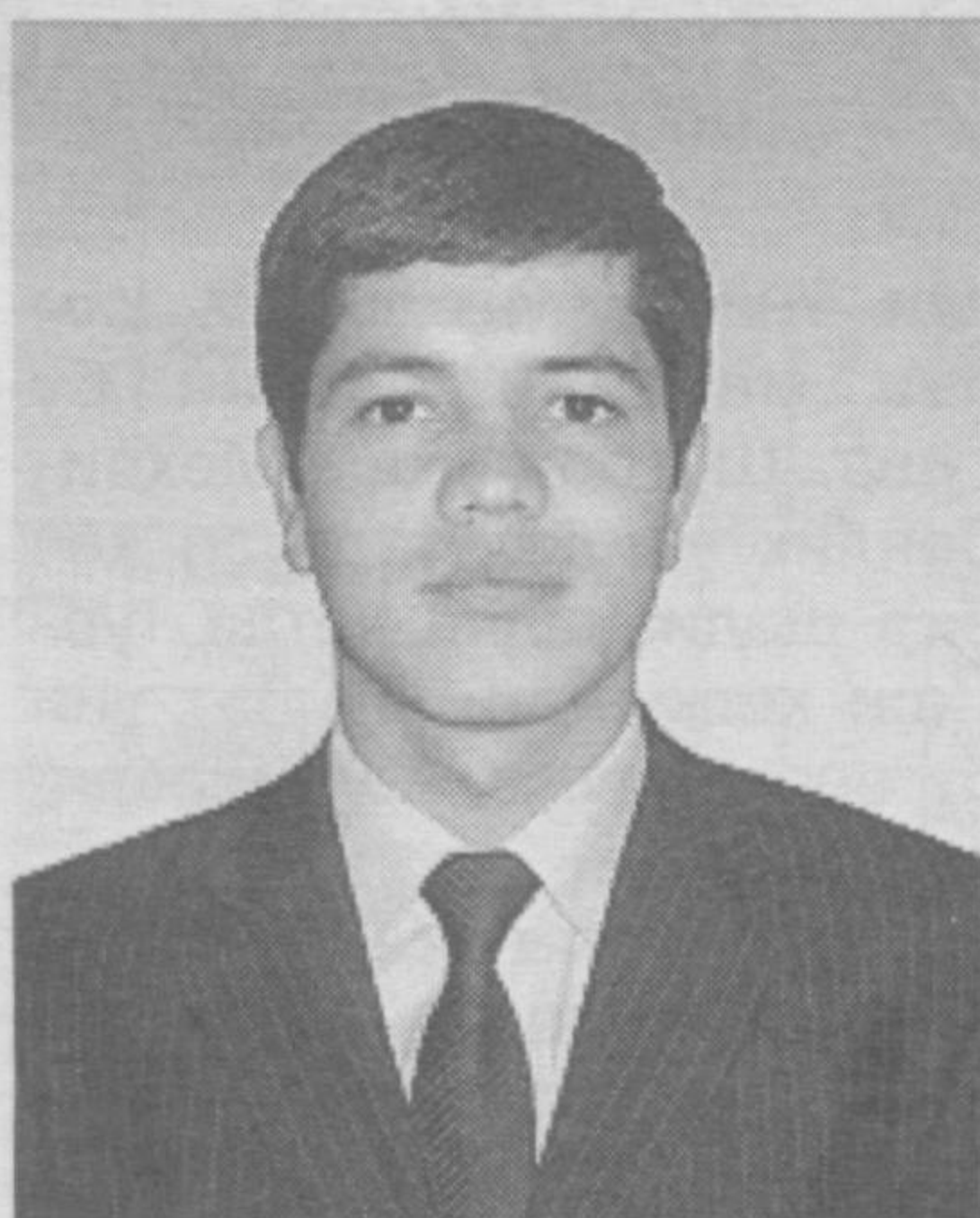
Орзуси — онаси орзулаганидай соҳасининг етук мутахассиси бўлиш.
Шиори — мақсадига эришиш учун доим ўқиш ва узлуксиз изланиш. Шунингдек, онаси ва устозларининг «Кўп ва яхши ўқи, болам!», «Ўқиган инсон кам бўлмайди», «Билим — бойлик, тенгсиз хазина» сингари панд-насихатларига амал қилишни одатга айлантирган.

УСТОЗЛАРГА ТАЪЗИМ!

Меҳнат, меҳнатнинг таги роҳат, дея илм йўлига кирган Жавлонбек Ишчанов талабаларнинг илк босқичидаёқ тенгдошлари орасида изланувчанлиги, тиниб-тинчимаслиги билан тезда тилга тушди. Аъло баҳоларга ўқиши қаторида илм билан жиддий шуғуллана бошлади. Натижада қаторасига икки марта — 2006—2008 ўқув йилларида академик Қори Ниёзий номидаги сти-

— Бир воқеа ҳеч ёдимдан чиқмайди. Онам билан бозорга борганимизда сотувчидан нарсалар харид қилганимиздан кейин ҳисоб-китоб қилиш пайтида мен ҳам ўз ҳисоб натижамни айтиб, тўғрилигини сўраганман. Ўшанда онам жавобинг тўғри, деб дарҳол мени ўз бағриларига босганлар. Кейинчалик онам математикага қизиқишимни сезиб, ҳар хил турдаги санок таёқчалари олиб берган.

Жавлонбек Хива шаҳридаги 12, 1-мактабларда ўқиган кез-

хисобланади. Инчунун, сув танқис вақтларда уни тежаш усулларини қўллаш орқали экинлардан юқори ва барқарор ҳосил олиш мумкин.

Жавлонбек бу усулларнинг бир нечасини илмий тадқиқот ишларини бажариш жараёнида синовдан ўтказди. Масалан, у суғориш даласини текислаш муайян натижаларга олиб келишини аниқлади. Тадқиқотчининг ҳисоб-китобларига кўра, суғориш даласини текислаш орқали сувнинг нормал оқиши таъминланади. Текисланмаган ерларда сув текис оқмайди, натижада суғориш ва шўр ювиш ишлари сифати пасаяди ва ортиқча сув сарфланади. Суғориш даласини текислаш орқали сувни 25-30 фоизгача иқтисод қилиш ва қишлоқ хўжалиги экинларининг ҳосилини 10-20 фоизгача ошириш мумкин. Масалага математик ҳисоб-китоб билан қаралганда у қуйидаги кўринишни олади:

$P = p \cdot g \cdot h$,
бу ерда, "h" — ер текислиги-

лавлрик диплом иши устида ишляпти. Бакалаврлик диплом иши ҳам «Хоразм вилояти аллювиал ўтлоқи тупроқларида қишлоқ хўжалиги экинларини тежамкор суғориш тартиби ва технологияси» мавзусида амалга ошираётган илмий тадқиқот ишларининг бир қисми, ажралмас бир бўлаги ҳисобланади. Шу боис у илмий тадқиқот ишлари жараёнида қиёсий таҳлил йўлидан борди.

— Ҳозир республикамызда томчилатиб суғоришнинг 3200 га. суғориладиган майдонларда қўлланиши, менимча, бежиз эмас. Бу усул ҳам сув танқислигини мўътадиллаштиришда қўл келади, — дейди ёш тадқиқотчи. — Чунончи, томчилатиб суғоришнинг бир қатор афзалликлари мавжуд. Сув тежалишдан ташқари суғоришга сарфланмаган вақт қисқаради, сув билан бирга озуқа элементлари тўғридан-тўғри экиннинг илдизига йўналтирилади. Сув исрофи камаяди (захкаш, ташламага сув чиқиб кетмайди). Кейинчалик суғоришни автоматлаштириш иложи ҳам туғилади.

Жавлонбек бу йўналишни тадқиқ этишда қишлоқ хўжалиги соҳасида ишлаган ва ишлаётган етук мутахассислар, олимларнинг тавсияларига ҳамда бир қатор хорижий мамлакатларда чоп қилинган мақолалар билан танишиб, уларнинг ишларини ўрганиб чиқаяпти. Аини куннинг энг долзарб мавзуси бўлган сув муаммосини ҳал этишга муносиб ҳисса қўшиш мақсадида ўз устида кўпроқ ишляпти. Илмий тадқиқот изланишларини янада кенгайтириш, яъни сув танқислигининг олдини олиш бўйича томчилатиб ва ёмғирлатиб суғориш усулларининг қўлланилиши билан ҳам батафсил танишяпти. Уларни такомиллаштирган ҳолда танлаб олинган тажриба далаларида қўллаш, олинган натижаларни ишлаб чиқаришга тавсия қилиш ниятида.

— Шогирдим Жавлонбек Ишчанов жуда сергайрат йигит, — дейди профессор Муҳаммадхон Ҳамидов. — У судан тежаб-тергаб фойдаланиш мавзусига бежиз қўл урмаган. Мақсади — асосан замонавий суғориш ва сув тежаш усулларини қўллаш ҳамда янги технологияларни ҳаётга татбиқ қилиш, ҳозирги сув танқис бўлган бир пайтда қишлоқ хўжалиги экинларига кам сув бериш йўли орқали юқори ва сифатли ҳосил олиш. Унинг қатъий режа асосида ишлаб, қўзлаган мақсадларига эришишига, изланишлари натижалари ишлаб чиқаришга жорий этилишига тўла ишонман.

— Жавлонбекда ўзига хос қатъият ва шиддат бор, — дейди мактабда ўқитган устозлари — Махсуда Бобожонова ҳамда Муяссар Полвонова. — У пойтахти азимда таълим олаётган бўлса-да, доим хабарлашиб турамыз. Унинг «Орол ва биз», «Сувни эъзозлаш ҳам қадрият», «Томчилатиб суғоришнинг афзалликларини» мавзуларидаги мақолаларини эълон қилишни режалаштириб юрганини биламыз. Умуман, истеъдодли ўқувчининг ҳар бир муваффақияти бизни ҳам беҳад қувонтиради.

Қурбонбой
МАТҚУРБОНОВ,
«Ma'rifat» мухбири

БИЛИМ — БОЙЛИК, ТЕНГСИЗ ХАЗИНА!

пендия совриндори бўлди. Институт ва республика миқёсида ўтказилган талабалар илмий анжуманларида фаол иштирок этди ва мақола, тезислари билан қатнашди. Унинг кўплаб илмий ва амалий мақолалари республикамыздаги журналлар ва анжуман, конференция тўпламларида эълон қилинди. Жумладан, 2008 йил 16—17 май кунлари Тошкент шаҳрида ўтказилган анжумандаги «Сув танқислиги ва бозор муносабатларига ўтиш шароитларида ер ва сув ресурсларидан фойдаланишнинг долзарб муаммолари» мавзусидаги маърузаси ёш олимларнинг VII илмий-амалий анжумани мақолалар тўпламида, Жиззах шаҳрида 2009 йил 15-16 майда ўтказилган конференциядаги «Проблемы внедрения инновационных идей, проектов и технологий в производство» мавзусидаги чиқи-ди илмий-амалий конференциянинг илмий мақолалар тўпламида, «Қишлоқ ва сув хўжалигининг замонавий муаммолари» мавзусидаги мақола-ласи иқтидорли талабалар, магистрлар ва ёш олимларнинг VIII илмий-амалий анжуманининг мақолалар тўпламида, Тошкент шаҳрида 2009 йил 18 сентябрда «Сув ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш ҳозирги куннинг долзарб масаласи: муаммолар ва уларни ҳал этиш йўллари» мавзусидаги семинар материаллари тўпламида чоп этилган.

Ёшгина талабанинг илмий анжуманларда муваффақият қозониш сабаблари кўпчиликни қизиқтириши табиий. Бунга қандай эришилди?

— Онам ўқитувчи бўлгани учун тушунчаларни тезроқ қабул қилишимга ёрдам берар, ҳар қандай нарса ҳақида сўрашимдан қатъи назар, синчиклаб ўргатарди, — дейди Жавлонбек болалигини эслаб.

ларида ҳам устозларидан рабатлантиришлар олиб турди. Ушбу мактабларда ўрганган билимлари асосида Хива туманидаги аниқ ва гуманитар фанларга ихтисослаштирилган 3-мактабга ўқишга қабул қилинди. Унинг билим, малака ва кўникмалари шу мактабда кенг шаклланди. Бунда математика, биология, физика, кимё, она тили ва адабиёт, тарих фани ўқитувчилари — Шодлик Саидназаров, Қувондиқ Абдусатторов, Мурод Жуманиёзов, Муяссар Полвонова, Махсуда Бобожонова, Қувонч Ўзбекованинг ҳиссалари бекиёс бўлди.

— Устозларим тушунчаларни ноанъанавий усуллар орқали шундай тушунтирардиларки, қирқ беш дақиқа қандай ўтганини сезмай қолардик, — дейди Ж.Ишчанов мактабда ўқиган пайтлари ҳақида гапириб. — Устозларимнинг ватанпарварлиги, қатъиятли, сабр-тоқатлилиги, ҳар бир ишни сидқидилдан бажариши бизни ҳайратга соларди. Шогирдларига меҳрибонлиги, келажагига ишонч билан қарашлари ўз-ўзидан ҳар бир ўқувчида масъулият ҳиссини ҳам оширар экан.

«Кўп ва яхши ўқи, болам!», «Ўқиган инсон кам бўлмайди», «Билим — бойлик, тенгсиз хазина». Онаси ва устозларининг шу каби таъкидлари ҳамда масъулият ҳисси Жавлонбекнинг илмга кириши ва «Хоразм вилояти аллювиал ўтлоқи тупроқларида қишлоқ хўжалиги экинларини тежамкор суғориш тартиби ва технологияси» мавзусида изланишлар олиб боришига қанот бўлди.

Тадқиқот ўтказишдан мақсад, ҳар хил экинларда ўғитларни, суғоришни меъёрга қўллаб, ундан энг юқори ҳосил олишни таъминлаш, шунингдек, қўлланилган агротехник

тадбирлар асосида экинлар қўшимча ҳосилини ошириш ва сақлаб қолиш ҳамда илмий асосда олинган натижаларнинг иқтисодий самарадорлигини ишлаб чиқишдир.

ТЕЖАМКОРЛИК — КЕЛТИРАР БОЙЛИК

Жавлонбекнинг танлаган мавзуси ҳам ўзига хос ва долзарб. Долзарблиги шундаки, мавзу — сув, ундан тежамли фойдаланиш. Чунончи, Хоразм вилояти ўзининг тупроқ-иклим шароитларига кўра Ўзбекистоннинг бошқа вилоятларидан фарқланади. Хоразм воҳаси республикамызнинг шимолида жойлашган бўлиб, худудда саҳронинг континентал иқлими ҳукм суради, ҳаммаси бўлиб 100 мм. атрофида ёғин ёғиб, қиши қаттиқ совуқ, қарийб қорсиз бўлади. Бу ҳолатлар қишлоқ хўжалиги экинларига салбий таъсир кўрсатади, бир қисми совуқдан нобуд бўлади. Бундай шароитларда, яъни экинларни парваришлаш агротадбирларини ишлаб чиқишда берилмаган ўғит меъёри ҳамда суғориш тартибини ва технологиясини ўрганиш муҳим аҳамиятга эга. Чунки ҳар бир экин турининг биологик хусусиятларига мос равишда сувга талаби ҳар хил бўлади. Шундан келиб чиққан ҳолда, Хоразм вилоятининг аллювиал ўтлоқи тупроқларида қишлоқ хўжалиги экинларини тежамкор суғориш тартиблари ва технологияси, сув истеъмоли, ўғит миқдори, уларнинг тупроқ агрофизик хоссаси, мелиоратив ҳолати, ўсимликнинг ўсиши, ривожланиши, ҳосилдорлигига таъсирини аниқлаш, воҳа шароитидаги қишлоқ хўжалиги соҳасининг долзарб масалаларидан

дан тупроқ юзасигача бўлган масофа(m), $g = 9,81 \text{ м/с}^2$ - эркин тушиш тезланиши, $p = 1000 \text{ кг/м}^3$ сувнинг зичлиги, «P» босим (ра). «h» ва «P» бир-бирига тўғри пропорционал. Шу сабабли «h» қанчалик катта бўлса, «P» ҳам шунчалик катта бўлади. Бу эса ортиқча ишчи кучи, харажат сарфланишига, техника воситаларининг бузилишига олиб келади. Бунинг олдини олиш учун «h» → 0 га интилтирилиши керак. Ваҳоланки, бунда ер текислигидан тупроқ юзасигача бўлган масофа қисқаради, шу билан бирга миробларнинг далани суғориш учун кетадиган вақти ҳам тежалади. Бу усулни қўллаш орқали ерни суғориш вақти тежалиши билан бир қаторда суғориш даласининг бир хилда сув ичишига эришилади.

Жавлонбекнинг тупроқ унумдорлигини ошириш борасидаги усулини ҳам ўзига хос дейиш мумкин. Унинг моҳияти шуки, суғориладиган майдонга минерал ва органик ўғитлар киритилади ҳамда у ерда алмашлаб экиш жорий қилинади. Механик таркиби бўйича оғир бўлган тупроқларга кум ёки қумлоқ тупроқлар қўшиш орқали тупроқнинг сув-физик хоссалари яхшиланади, кум тупроқларга оғир лойли тупроқларни қўшиш орқали эса сув йўқотилиши (шимилиши)нинг олди олинади. Асосийси, бу усул қўлланилганда сув сарфи камаяди, қишлоқ хўжалиги экинларининг ҳосилдорлиги ошади.

ИЗЛАНИШ — УЗЛУКСИЗ ЖАРАЁН

Ҳозир Жавлонбек устози, профессор Муҳаммадхон Ҳамидов раҳбарлигида бака-

Халқимизнинг ўзига хос, азал-азалдан жону танига сингиб кетган фазилатлари борки, улар авлоддан авлодга ўтиб одатий турмуш тарзига айланиб кетган. Бировнинг дардига дармон изламоқ, йиқилганни суямоқ, ўксик қалбни хушнуд этишдан бахтиёрлик топмоқ ана шулар сирасига киради. Турли миллат ва элат вакиллари умргузаронлик қилаётган диёримиздаги бу ҳаётий қарашлар ҳамisha хорижликларни ҳайратлантириб, ҳаваслантириб келган. Бу, айниқса, фарзандларини уйли-жойли қилмоқдек ҳам орзу-ҳавас, ҳам катта масъулият ҳисси билан боғланиб кетган амалларда ёрқин кўзга ташланади. Оиланинг муқаддас ва азиз саналишини катталар ўз бурчларини адо этиш баробарида-да англатади гўё шу тахлит фарзандларига.

қомат қиладиган маҳалладан зимдан суриштирдик. Шундай йигит ёмон қизни танлармиди, дейсиз...

...Бири-биридан ширин икки фарзандини етаклаб гоҳ у хона, гоҳ бу хонага кириб укаларини йўқлаётган Гулнора Йўлдошова учун бу даргоҳ жуда мўътабар. У бундан тўрт йил муқаддам бугунгидай хурсандчилик билан шу остонадан узатилган

E'tibor

Б.РИЗОКУЛОВ
олган сурат.

кадрингни топасан. Онасининг хизматини қилишдан ҳеч қачон оғринма. Кўни-кўшни, қариндош-уруғини асло ранжитма... Шаҳло охиштагина машина томон юраркан, Меҳрибонлик уйи томонга ўгирилиб қайта-

қайта таъзим қилади. Унинг эгилиб-букилиб бу сузилишлари меҳрга, муҳаббатга, онажон Ватанига айтаётган ташаккури эди аслида... Шу оқшом бошланган тўй анча маҳалгача давом этди.

— Тўйнинг бошида Халқ таълими вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Чилонзор тумани ҳокимликлари турди, — дейди биз билан хайрлашар экан Гуландом опа. — Қолаверса, «1-Чарх Камолон», «2-Чарх Камолон» маҳаллаларининг фалолларига алоҳида миннатдорчилик билдирсак арзийди. Бу тўй диёримизда инсон ҳамisha азиз ва муқаррам саналишини ҳамма-ҳаммага кўз-кўз қилди назаримда. Яхши ният билан буғдой ёйганмиз. Болаларимиз сумалак қандай тайёрланишини, буғдойнинг униб, мўъжизавий таомга айланишини ўз кўзлари билан кўрсин. Сумалак сайлимиз Наврўз байрами тантаналарига улаиб кетади.
... Ўлкамизда фасли навбаҳор кезиб юрибди. Баҳор оламни яшнатиш билан бирга қалбларни ҳам ёруғ ҳисларга ошно этади. Бу эзгулик эса яхшилик ва хайрли ишларнинг ибтидосидир.

Ойбуви ОЧИЛОВА

ИНСОН АЗИЗ БУ ҲОРМДА...

Ҳаёт тасодифларга тўла. Баъзида сен кимларнингдир ота-онасига суянч бўлишинга, кимларнингдир фарзандларини қўллаб-қувватлашинга тўғри келади. Бундай уринишлар бизнинг ўзбеклигимизни, бағрикенглик, хайру саховат бобомерос хислатларимиз эканини кўрсатиб туради аслида.

Пойтахтимиздаги А.П. Хлебушкина номидаги 22-Меҳрибонлик уйи кўнгли ўксик болажонларни бағрига олиб, уларга меҳр-оқибат кўрсатаётган гўшалардан бири. Бу ерда ўғил-қизларни тарбиялаш, касб-хунарга йўналтириш билан бирга катта ҳаётга тайёрлаш масаласида ҳам миллий қадриятларимизни эъозлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Яқиндагина уйда бўлиб ўтган тўй — шу ерда вояга етган Шаҳлохон Ризаеванинг «ёр-ёр»лар билан узатилиши бунинг ёрқин далили бўла олди.

— Қизимизга совчи келгач, бўлажак куёвнинг насласабини обдон суриштирдик, — дейди Меҳрибонлик уйи раҳбарининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари Хурсаной Холова. — У онаси билан Урганч шаҳрида яшар экан. Хоразмда бўлиб уларнинг яшаш шароитини ҳам ўргандик. Охири икки томоннинг рози-ризолиги билан фотиҳа қилиниб, тўй куни белгиланди. Ишонасизми, деярли ҳар куни уйимиздан совчиларнинг оёғи узилмади.

Ҳар бошда бир ҳаёл деганларидек, кимлардир «...Ота-онаси бўлмаса, бермай нима қилишади?» деган ўй билан ҳатто ноқобил фарзандларига ҳам ойдай қизларимизни сўраб келишади. Биз эса бу борада алоҳида кенгашиб, етти ўлчаб бир кесмасдан хулоса айтишни гуноҳ деб биламиз. «Буларнинг ортида Ватан турибди!» деган фикр билан иш юритамиз.

— Мен ҳам шу ерда тарбияланганман, — дея суҳбатимизга қўшилади елиб-югуриб хизмат қилиб юрган келиннинг акаси Шухратжон. — Айни кунда касб-хунаро коллежини тугатиб яхшигина корхонада фаолиятимни бошладим. Укам Шавкатнинг ҳам болалик хотиралари шу даргоҳ билан боғлиқ. У жуда тўполончи, инжиқ эди. Тарбиячиларимиз унга босиқлик ва вазминлик билан муомалада бўлишар, бу эса гўё малҳамдек унинг характеридаги қусурларни даволаб, хуш фазилатларга айлантира борарди. Ҳозир у ҳам ўз ҳаёт йўлини белгилаб олган.

— Тўйларимиз тўйларга уланади, — дея Шухратга меҳр билан жилмайиб қараб кўяди Меҳрибонлик уйи раҳбари Гуландом опа Субҳонова. — Бу ўғлимизни ҳам унаштириб қўйганмиз. У ўзи билан ишлайдиган қизга кўнги қўйганини эшитиб ходималаримизни бўлажак келиннинг уйига совчиликка жўнатдим. Аввали қиз исти-

эди. Унинг учун ҳам ота, ҳам она меҳрини берган бу гўша. Шу боис ҳам Меҳрибонлик уйда ўтадиган ҳеч бир шодиёнадан четда тургиси келмайди. Оқибат уни бу ерга етаклаб келаверади, келаверади.

Чилдирма чалиниб «Ёр-ёр» бошланганда сумкаларини елкаларига осган бир гуруҳ болажонлар терлаб-пишганча югургилаб келишиб оппоқ либосда саломга чоғланиб турган Шаҳлонинг бўйнига осилишади: «Опажон, улгура олмай қоламиз, дегандик, хайрият, опамизнинг тўйи бўлаяпти, десак, устоз сўнгги соатда рухсат бера қолди...». Ҳовлиқиб гапираётган кўзлари мовий болакай, рус бўлса-да, ўзбек тилида бурро-бурро сўзлар, унинг нигоҳларидаги самимий меҳрдан Шаҳлонинг ҳам киприкларида ёш айланарди. Ниҳоят карнай-сурнай садолари чор-атрофни тутиб, Меҳрибонлик уйи ҳовлисига эғнида зарбоф тўн — куёв Расулжон ошналари билан кириб келди. Худди онасидек Шаҳлога чин дилдан меҳр қўйган тарбиячи Ҳафиза опа Рапекова ҳаяжонини яширолмай келин турган хона томон шошади. Неча кундан буён юз бора такрорлаган бўлса-да, қизига яна уқтира бошлайди: «Куёвим ҳар куни ишга кетаётганида «Яхши боринг...» дея ҳурмат билан кузатиб, иззат билан шундай кутиб олгин. Қанча қадрласанг,

ЖОНЛИ МУЛОҚОТДА ЎТГАН СЕМИНАР

Газетамизнинг ўтган соҳида хабар берганимиздек, А.Авлоний номидаги Халқ таълими ходимлари малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш марказий институтида Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари, Республика таълим маркази ва Ўзбекистондаги Франция элчихонасининг В.Гюго номидаги маданият маркази ўзаро ҳамкорликда беш кун мобайнида ўтказилган амалий-методик семинар ўз ниҳоясига етди.

Тошкент шаҳри, Тошкент вилояти, Самарқанд, Сирдарё ва Жиззах вилоятлари умумтаълим мактаблари, олий ва ўрта-махсус, касб-хунаро таълими муассасала-

рининг француз тили ўқитувчилари 3та гуруҳга бўлинган ҳолда семинар-тренингда ўз маҳорат, тажриба ва билимларини оширишга муваффақ бўлди.

— Ушбу ўқув-семинарда дарслар савол-жавоб, давра суҳбати ва интерфаол усулларда, ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда олиб борилди. Маърузалар фақат француз тилида бўлгани учун ўқитувчиларнинг жонли мулоқот қобилиятини янада ривожлантиришга ёрдам берди, — дейди РТМ хорижий тиллар бўлими француз тили фани бош методисти Фурқат Қодиров. — Ушбу амалий семинарда иштирок этган ўқитувчилар бу ерда

О'қув-семинар

ўрганганларини, олган тажриба ва билимларини ўз худудларига борганда худди шундай семинар-тренинг шаклида бошқа ҳамкасбларига ҳам ўргатишади.

Норбуви НОРБОЕВА, Жиззах вилояти, Пахтакор туманидаги 12-мактаб ўқитувчиси:

— Ўқув-семинар давомида ўзимиз учун француз тилининг номаълум қирраларини кашф қилдик. Маърузалар давомида бугунги Франция мамлақати, у ердаги янгилардан ҳам хабардор бўлдик. Дарсликда

йўқ янги кўшиқлар, шеърларни ўргандик. Таржима-лар қилиб, машқлар бажардик ва тестлар ишладик. Келгусида мактабимга бориб, барча ўрганганларимнинг дарс ва машғулотлар давомида ўқувчиларга ўргатиш ниятим бор.

Дилдора ҲАЙДАРОВА, Боёвут туман қишлоқ-хўжалик касб-хунаро коллежи ўқитувчиси:

— Дарсларда янги педагогик технологиялардан янада самаралироқ фойдаланиш ҳақида янги маълумотларга эга бўлдик. «Феъллар» мавзусини турли ўйинлар ёрдамида ўқувчиларга осон тушунтириш йўллари ўргандик. Тил доимо ривожланишда. Бу

каби семинарлар ўқитувчининг малакасини янгилайди. Мулоқот бўлсагина ўқитувчи «очилади». Бизнинг соҳада «қотиб» қолиш мумкин эмас. Бунинг учун жонли мулоқот бўлиб туриши шарт. Ушбу ўқув-семинар эса биз ўқитувчилар учун катта тажриба майдони бўлди.

Семинар иштирокчиларига махсус сертификатлар топширилиб, ўқитишга доир французча янги қўлланмалар, журналлар, диск ва видео кассеталар, беш кун мобайнида ўтилган барча маърузаларнинг электрон нусхалари тарқатилди.

Райҳона ХЎЖАЕВА,
«Ma'rifat» муҳбири

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим ЎЗБЕК тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим мактаблари учун 2010-2011 ўқув йилида фойдаланишга тавсия этилган дарслик ва ўқув қўлланмалар РЎЙХАТИ

Т/р	Дарслик ва ўқув қўлланмалар номи	Муаллифлар	Нашр этилган йили	Таъмин-ланиш тури
1-синф				
1	Алифбе	Р.Сафарова ва б.	2010	беғул
2	Ўзув дафтари	М.Фуломов	2010	беғул
3	Она тили	Т.Ғаффорова ва б.	2010	беғул
4	Ўқиш китоби	Т.Ғаффорова ва б.	2010	беғул
5	Математика	М.Аҳмедов ва б.	2010	беғул
6	Математика дафтари	М.Жумаев ва б.	2010	беғул
7	Атрофимиздаги олам	А.Григорьянц	2010	беғул
8	Тасвирий санъат	Р.Ҳасанов	2010	беғул
9	Муסיқа	Х.Нурматов ва б.	2010	беғул
10	Одобнома	О.Ҳасанбоева	2010	беғул
11	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2010	беғул
12	Конституция алифбоси	О.Каримова	2008	кутубхона фонди
13	Иқтисод ва солиқ алифбоси	Э.Сариқов ва б.	2008	очиқ савдо
14	Саломатлик дарслари	Д.Шарипова ва б.	2007	кутубхона фонди
2-синф				
1	Она тили	К.Қосимова ва б.	2010	ижара
2	Ўқиш китоби	Қ.Абдуллаева ва б.	2010	ижара
3	Русский язык	Р.Талипова ва б.	2010	ижара
4	Математика	Н.Бикбаева ва б.	2010	ижара
5	Атрофимиздаги олам	П.Фуломов ва б.	2010	ижара
6	Одобнома	Қ.Абдуллаева ва б.	2010	ижара
7	Тасвирий санъат	М.Исакова ва б.	2010	ижара
8	Муסיқа	Х.Нурматов ва б.	2010	ижара
9	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2010	ижара
10	Конституция алифбоси	О.Каримова	2007,2008	кутубхона фонди
11	Иқтисод ва солиқ алифбоси	Э.Сариқов ва б.	2008	очиқ савдо
12	Саломатлик дарслари	Д.Шарипова ва б.	2007	кутубхона фонди
3-синф				
1	Она тили	С.Фузаилов ва б.	2010	ижара
2	Ўқиш китоби	М.Умарова ва б.	2010	ижара
3	Русский язык	Р.Талипова ва б.	2010	ижара
4	Математика	Н.Бикбаева ва б.	2010	ижара
5	Табиатшунослик	А.Баҳромов	2010	ижара
6	Одобнома	О.Ҳасанбоева ва б.	2010	ижара
7	Тасвирий санъат	М.Исакова ва б.	2010	ижара
8	Муסיқа	Х.Нурматов ва б.	2010	ижара
9	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2010	ижара
10	Конституция алифбоси	О.Каримова	2007,2008	кутубхона фонди
11	Иқтисод ва солиқ алифбоси	Э.Сариқов ва б.	2008	очиқ савдо
12	Саломатлик дарслари	Д.Шарипова ва б.	2007	кутубхона фонди
4-синф				
1	Она тили	Р.Икромов ва б.	2009	ижара
2	Ўқиш китоби	С.Матчонов ва б.	2009	ижара
3	Русский язык	Р.Талипова ва б.	2009	ижара
4	Математика	А.Кўчқоров ва б.	2009	ижара
5	Табиатшунослик	А.Григорьянц ва б.	2009	ижара
6	Одобнома	О.Ҳасанбоева ва б.	2009	ижара
7	Муסיқа	О.Иброҳимов	2009	ижара
8	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2009	ижара
9	Конституция алифбоси	О.Каримова	2007	кутубхона фонди
10	Иқтисод ва солиқ алифбоси	Э. Сариқов ва б.	2008	очиқ савдо
11	Саломатлик дарслари	Д.Шарипова ва б.	2007	кутубхона фонди
5-синф				
1	Она тили	Н.Маҳмудов ва б.	2007	ижара
2	Адабиёт	С.Аҳмедов ва б.	2007	ижара
3	Русский язык	Р.Талипова ва б.	2007	ижара
4	Инглиз тили ("Fly High English")	Л.Жўраев ва б.	2007	ижара
5	Немис тили ("Deutsch")	М.Қиёмова ва б.	2007	ижара
6	Француз тили ("Bonjour la France")	А.Носиров ва б.	2007	ижара
7	Тарихдан хикоялар	Қ.Усмонов ва б.	2007	ижара
8	Математика	М.Мирзааҳмедов ва б.	2007	ижара
9	Ботаника	Ў.Пратов ва б.	2007	ижара
10	Табиий география бошланғич курси	П.Фуломов ва б.	2007	ижара
11	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2008	ижара
12	Ватан туйғуси	Х.Султонов ва б.	2007	ижара
13	Муסיқа	А.Мансуров ва б.	2005	кутубхона фонди
14	Жисмоний тарбия (5-6)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2006	кутубхона фонди
15	Конституция оламига саёҳат	В.Костецкий ва б.	2008	кутубхона фонди
16	Иқтисод ва солиқ сабоқлари	Э.Сариқов ва б.	2008	очиқ савдо
17	Соғлом авлод асослари	Д.Аҳмедова ва б.	2007	кутубхона фонди
6-синф				
1	Она тили	Н.Маҳмудов ва б.	2009	ижара
2	Адабиёт	С.Аҳмедов ва б.	2009	ижара
3	Русский язык	Р.Талипова ва б.	2009	ижара
4	Инглиз тили ("Fly High English")	Л.Жўраев ва б.	2009	ижара
5	Немис тили («Assalom, Deutsch!»)	Н.Суханова ва б.	2009	ижара

6	Француз тили ("Voyage en France")	З.Абдушукурова ва б.	2009	ижара
7	Тарих	А.Саъдуллаев ва б.	2009	ижара
8	Математика	М.Мирзааҳмедов ва б.	2009	ижара
9	Физика	Н.Турдиев	2009	ижара
10	Ботаника	Ў.Пратов ва б.	2009	ижара
11	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	ижара
12	География	А.Соатов ва б.	2009	ижара
13	Ватан туйғуси	Х.Султонов ва б.	2007	ижара
14	Муסיқа	С.Бегматов ва б.	2008	кутубхона фонди
15	Жисмоний тарбия (5-6)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2006	кутубхона фонди
16	Конституция оламига саёҳат	В.Костецкий ва б.	2008	кутубхона фонди
17	Иқтисод ва солиқ сабоқлари	Э.Сариқов ва б.	2008	очиқ савдо
18	Соғлом авлод асослари	Д.Аҳмедова ва б.	2007	кутубхона фонди
7-синф				
1	Она тили	Н.Маҳмудов ва б.	2009	ижара
2	Адабиёт	Қ.Йўлдошев ва б.	2009	ижара
3	Рус тили	Р.Талипова ва б.	2009	ижара
4	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2009	ижара
5	Немис тили «Assalom, Deutsch»	Н.Суханова ва б.	2009	ижара
6	Француз тили "Bon voyage"	В.Бухин ва б.	2009	ижара
7	Ўзбекистон тарихи	А.Муҳаммаджонов	2009	ижара
8	Жаҳон тарихи	Т.Салимов ва б.	2009	ижара
9	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2009	ижара
10	Геометрия	А.Аъзамов ва б.	2009	ижара
11	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2009	ижара
12	Кимё	И.Асқаров ва б.	2009	ижара
13	Зоология	О.Мавлонов	2009	ижара
14	География	П.Фуломов ва б.	2009	ижара
15	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	М.Қаршибоев ва б.	2007	ижара
16	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	ижара
17	Муסיқа	О.Иброҳимов ва б.	2008	кутубхона фонди
18	Тасвирий санъат	А.Сулаймонов ва б.	2007	кутубхона фонди
19	Жисмоний тарбия (7-8)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2007	кутубхона фонди
20	Конституция оламига саёҳат	В.Костецкий ва б.	2008	очиқ савдо
21	Иқтисод ва солиқ сабоқлари	Э.Сариқов ва б.	2008	очиқ савдо
22	Соғлом авлод асослари	Г.Солиқова ва б.	2007	кутубхона фонди
8-синф				
1	Она тили	М.Қодиров ва б.	2010	ижара
2	Адабиёт	С.Олимов ва б.	2010	ижара
3	Русский язык	Р.Талипова ва б.	2010	ижара
4	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2010	ижара
5	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2010	ижара
6	Француз тили «Le nouveau voyage en France»	З. Абдушукурова ва б.	2010	ижара
7	Ўзбекистон тарихи	Қ.Усмонов ва б.	2010	ижара
8	Жаҳон тарихи	У.Жўраев ва б.	2010	ижара
9	Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари	О.Каримова ва б.	2010	ижара
10	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариқов ва б.	2010	ижара
11	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2010	ижара
12	Геометрия	А.Раҳимқориев	2010	ижара
13	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2010	ижара
14	Кимё	И.Асқаров ва б.	2010	ижара
15	Одам ва унинг саломатлиги	Б.Аминов ва б.	2010	ижара
16	География	П. Мусаев ва б.	2010	ижара
17	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	Р.Кўчқор ва б.	2007	ижара
18	Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	Б.Болтаев ва б.	2010	ижара
19	Чизмачилик	И.Раҳмонов	2010	ижара
20	Жисмоний тарбия (7-8)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2007	кутубхона фонди
21	Соғлом авлод асослари	Г.Солиқова ва б.	2007	кутубхона фонди
22	Солиққа тортиш асослари	Э.Сариқов ва б.	2008	кутубхона фонди
9-синф				
1	Она тили	Н.Маҳмудов ва б.	2010	ижара
2	Адабиёт	Қ.Йўлдошев ва б.	2010	ижара
3	Русский язык	Ю.Азизханова ва б.	2010	ижара
4	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2010	ижара
5	Немис тили «Deutsch»	М.Дадаходжаева ва б.	2010	ижара
6	Француз тили «D'un Etat a l'autre»	С. Раҳмонов ва б.	2010	ижара
7	Ўзбекистон тарихи	С.Тиллаев ва б.	2010	ижара
8	Жаҳон тарихи	М.Лафасов ва б.	2010	ижара
9	Конституциявий ҳуқуқ асослари	Г.Тансиқбаева ва б.	2010	ижара
10	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариқов ва б.	2010	ижара
11	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2010	ижара
12	Геометрия	Б.Ҳайдаров ва б.	2010	ижара
13	Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	А.Абдуқодиров ва б.	2010	ижара
14	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2010	ижара

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим ЎЗБЕК тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим мактаблари учун 2010-2011 ўқув йилида фойдаланишга тавсия этилган дарслик ва ўқув кўлланмалар РЎЙХАТИ

(Давоми. Боши 7-бетда.)

Table with 5 columns: No, Title, Author, Year, Type. Includes 10-сифф and 11-сифф sections.

Table with 5 columns: No, Title, Author, Year, Type. Includes 11-сифф and 12-сифф sections.

Эслатма: 1. 2010-2011 ўқув йилида 5,10,11-синфларда ушбу рўйхатдаги дарсликларнинг 2006, 2007, 2008 йилларда очик савдога чиқарилганларидан ҳам фойдаланиш тавсия этилади.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим ҚОРАҚАЛПОҚ тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим мактаблари учун 2010-2011 ўқув йилида фойдаланишга тавсия этилган дарслик ва ўқув кўлланмалар РЎЙХАТИ

Table with 5 columns: T/p, Darслик ва ўқув кўлланмалар номи, Муаллифлар, Нашр этилган йили, Таъминланиш тури. Includes 1-сифф, 2-сифф, 3-сифф sections.

Table with 5 columns: No, Title, Author, Year, Type. Includes 4-сифф, 5-сифф, 6-сифф sections.

(Давоми 9-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим ҚОРАҚАЛПОҚ тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим мактаблари учун 2010-2011 ўқув йилида фойдаланишга тавсия этилган дарслик ва ўқув қўлланмалар РЎЙХАТИ

6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2009	ижара
7	Француз тили "Voyage en France"	З.Абдушукурова ва б.	2009	ижара
8	Тарих	А.Саъдуллаев ва б.	2009	ижара
9	Математика	М.Мирзааҳмедов ва б.	2009	ижара
10	Физика	Н.Турдиев	2009	ижара
11	Ботаника	Ў.Пратов ва б.	2009	ижара
12	География	А.Соатов ва б.	2009	ижара
13	Қорақалпоғистон тарихи	Кошанов ва б.	2005	очиқ савдо
14	Ватан туйғуси	Х.Султонов ва б.	2007	ижара
15	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	ижара
16	Муסיқа	С.Бегматов ва б.	2008	кутубхона фонди
17	Жисмоний тарбия (5-6)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2008	кутубхона фонди
18	Конституция оламига саёҳат	В.Костецкий ва б.	2008	кутубхона фонди
19	Қорақалпоқ тили (таълим бошқа тилларда)	А.Даулетов ва б.	2004	очиқ савдо
7-синф				
1	Ўзбек тили	Р.Толипова ва б.	2009	ижара
2	Она тили (Qaraqalpaq tili)	А.Даулетов ва б.	2009	ижара
3	Адабиёт (A'debiyat)	К.Мамбетов ва б.	2009	ижара
4	Русский язык	Р.Толипова ва б.	2009	ижара
5	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2009	ижара
6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2009	ижара
7	Француз тили "Bon voyage"	В.Бухин ва б.	2009	ижара
8	Ўзбекистон тарихи	А.Муҳаммаджонов	2009	ижара
9	Жаҳон тарихи	Т.Салимов ва б.	2009	ижара
10	Қорақалпоғистон тарихи	А.Кошанов	2005	кутубхона фонди
11	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2009	ижара
12	Геометрия	А.Азамов ва б.	2009	ижара
13	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2009	ижара
14	Кимё	И.Асқаров ва б.	2009	ижара
15	Зоология	О.Мавлонов	2009	ижара
16	География	П.Фуломов ва б.	2009	ижара
17	Қорақалпоғистон табиий географияси	Жаббарбергенов ва б.	2005	очиқ савдо
18	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	М.Қаршибоев ва б.	2007	ижара
19	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	ижара
20	Муסיқа	О.Иброҳимов ва б.	2008	кутубхона фонди
21	Тасвирий санъат	А.Сулаймонов ва б.	2006	кутубхона фонди
22	Жисмоний тарбия (7-8)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2006	кутубхона фонди
23	Конституция оламига саёҳат	В.Костецкий ва б.	2007	очиқ савдо
24	Қорақалпоқ тили (таълим бошқа тилларда)	А.Даулетов ва б.	2004,2008	очиқ савдо
8-синф				
1	Ўзбек тили	Х.Муҳиддинова ва б.	2010	ижара
2	Қорақалпоқ тили (Qaraqalpaq tili)	М.Даулетов ва б.	2010	ижара
3	Адабиёт (A'debiyat)	К.Мамбетов ва б.	2010	ижара
4	Русский язык	Р.Толипова ва б.	2010	ижара
5	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2010	ижара
6	Немис тили «Assalom, Deutsch!»	Н.Суханова ва б.	2010	ижара
7	Француз тили «Le nouveau voyage en France»	З. Абдушукурова ва б.	2010	ижара
8	Ўзбекистон тарихи	Қ.Усмонов ва б.	2010	ижара
9	Жаҳон тарихи	У.Жўраев ва б.	2010	ижара
10	Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи асослари	О.Каримова ва б.	2010	ижара
11	Қорақалпоғистон тарихи	М.Тлеумуратов	2004-2008	очиқ савдо
12	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариқов ва б.	2010	ижара
13	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2010	ижара
14	Геометрия	А.Раҳимқориев	2010	ижара
15	Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	Б.Болтаев ва б.	2010	ижара
16	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2010	ижара
17	Кимё	И.Асқаров ва б.	2010	ижара
18	Одам ва унинг саломатлиги	Б.Аминов ва б.	2010	ижара
19	География	П.Мусаев ва б.	2010	ижара
20	Қорақалпоғистон табиий географияси	Е.Умаров ва б.	2004, 2008	очиқ савдо
21	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	Р.Қўчқор ва б.	2007	ижара
22	Чизмачилик	И.Раҳмонов	2010	ижара
23	Жисмоний тарбия (7-8)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2006	кутубхона фонди
24	Қорақалпоқ тили (таълим бошқа тилларда)	А.Даулетов ва б.	2004,2008	очиқ савдо
9-синф				
1	Ўзбек тили	А.Рафиев	2010	ижара
2	Қорақалпоқ тили (Qaraqalpaq tili)	М.Даулетов ва б.	2010	ижара
3	Адабиёт (A'debiyat)	Т.Мамбетниязов ва б.	2010	ижара
4	Русский язык	Ю.Азизханова ва б.	2010	ижара
5	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев ва б.	2010	ижара
6	Немис тили «Deutsch»	М.Дадаходжаева ва б.	2010	ижара
7	Француз тили «D'un Etat a l'autre»	С.Раҳмонов ва б.	2010	ижара
8	Ўзбекистон тарихи	С.Тиллаев ва б.	2010	ижара
9	Жаҳон тарихи	М.Лафасов ва б.	2010	ижара
10	Қорақалпоғистон тарихи	С.Камалов ва б.	2002, 2004	очиқ савдо
11	Конституциявий ҳуқуқ асослари	Г.Тансиқбаева ва б.	2010	ижара

12	Иқтисодий билим асослари	Э.Сариқов ва б.	2010	ижара
13	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2010	ижара
14	Геометрия	Б.Ҳайдаров ва б.	2010	ижара
15	Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	А.Абдуқодиров ва б.	2010	ижара
16	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2010	ижара
17	Кимё	И.Асқаров ва б.	2010	ижара
18	Биология. Цитология ва генетика асослари	А.Зикиряев ва б.	2010	ижара
19	Жаҳон иқтисодий-ижтимоий географияси	А. Қайюмов ва б.	2010	ижара
20	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари	О.Мусурмонова ва б.	2007	ижара
21	Чизмачилик	И.Раҳмонов	2010	ижара
22	Жисмоний тарбия	Т.Усмонхўжаев ва б.	2006,2008	очиқ савдо
23	Қорақалпоқ тили (таълим бошқа тилларда)	Г.Мамбетназарова	2002, 2008	очиқ савдо
10-синф				
1	Ўзбек тили	М.Тўхтамирзаев	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
2	Она тили	Е.Бердимухомедов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
3	Адабиёт	К.Мамбетов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
4	Русский язык	Р.Толипова ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
5	Инглиз тили	Ж.Жалолов	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
6	Немис тили	Б.Зардинова	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
7	Француз тили	В.Бухин ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
8	Ўзбекистон тарихи	Д.Алимова ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
9	Жаҳон тарихи	Г.Ҳидоят	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
10	Ҳуқуқшунослик	В.Костецкий ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
11	Иқтисодиёт ва бизнес асослари	Э.Сариқов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
12	Алгебра ва анализ асослари	Ш.Алимов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
13	Геометрия	А.Погорелов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
14	Физика	М.Шахмаев ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
15	Кимё	Г.Рудзитис ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
16	Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	А.Абдуқодиров	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
17	Умумий биология	Ё.Тўракулов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
18	Амалий география	А.Рафиқов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
19	Чақириқча ёшларни тайёрлаш (10-11-с.)	Ҳ.Жўраев ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
20	Жисмоний тарбия (10-11-с.)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2006	кутубхона фонди, очиқ савдо
21	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари (10-11-с.)	Қ.Назаров ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
11-синф				
1	Она тили (Qaraqalpaq tili)	Е.Бердимуродов ва б.	2004	кутубхона фонди, очиқ савдо
2	Адабиёт (A'debiyat)	К.Камалов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
3	Русский язык	Р.Толипова ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
4	Инглиз тили	Ж.Жалолов ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
5	Немис тили	Б.Зардинова ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
6	Француз тили	З.Абдушукурова ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
7	Ўзбекистон тарихи	Н.Жўраев	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
8	Жаҳон тарихи	Г.Ҳидоят	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
9	Ҳуқуқшунослик	В.Костецкий ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
10	Иқтисодиёт ва бизнес асослари	Э.Сариқов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
11	Инсон ва жамият	Н.Жўраев ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
12	Алгебра ва анализ асослари	Ш.Алимов ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
13	Геометрия	А.Погорелов	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
14	Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	Б.Болтаев ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
15	Физика	М.Шахмаев ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
16	Астрономия	М.Мамадазимов	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
17	Кимё	А.Муфтахов ва б.	2004	кутубхона фонди, очиқ савдо
18	Умумий биология	А.Ғофуров ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
19	Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари (10-11-с.)	Қ.Назаров ва б.	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо
20	Жисмоний тарбия (10-11-с.)	Т.Усмонхўжаев ва б.	2006	кутубхона фонди, очиқ савдо
21	Чақириқча ёшларни тайёрлаш (10-11-с.)	Ҳ.Жўраев ва б.	2005	кутубхона фонди, очиқ савдо
22	Қорақалпоқ тили (таълим бошқа тилларда)	Е.Бердимуродов	2007	кутубхона фонди, очиқ савдо

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таълим ҚОЗОҚ тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим мактаблари учун 2010-2011 ўқув йилида фойдаланишга тавсия этилган дарслик ва ўқув қўлланмалар РЎЙХАТИ

(Давоми. Боши 9-бетда.)

Table with columns: T.p., Darслик ва ўқув қўлланма номи, Муаллифи, Тавсия этилган йили, Таъмин-ланиш тури. It lists textbooks for various subjects like Uzbek, Russian, English, and Mathematics across different grades (1-11).

(Давоми бор.)

НАВРЎЗ — Шарқ халқларининг қадимий аънавий янги йил байрами. Шамсий тақвим ҳисобида йилнинг биринчи куни бўлиб, баҳорги кун ва туннинг тенглигига, яъни 21-22 мартга тўғри келади. Наврўз байрамининг пайдо бўлиши тўғрисида ривоятлар кўп. Ёзма манбаларда ҳам Наврўзнинг қадимий удум эканлиги ҳақида қимматли маълумотлар сақланиб қолган. Алишер Навоий «Садди Искандарий» дostonида Наврўзнинг кенг нишонланишини шундай таърифлайди: «Ки бу сурур эрур олам афрўз ҳам, Хусусан эрур фасли Наврўз ҳам».

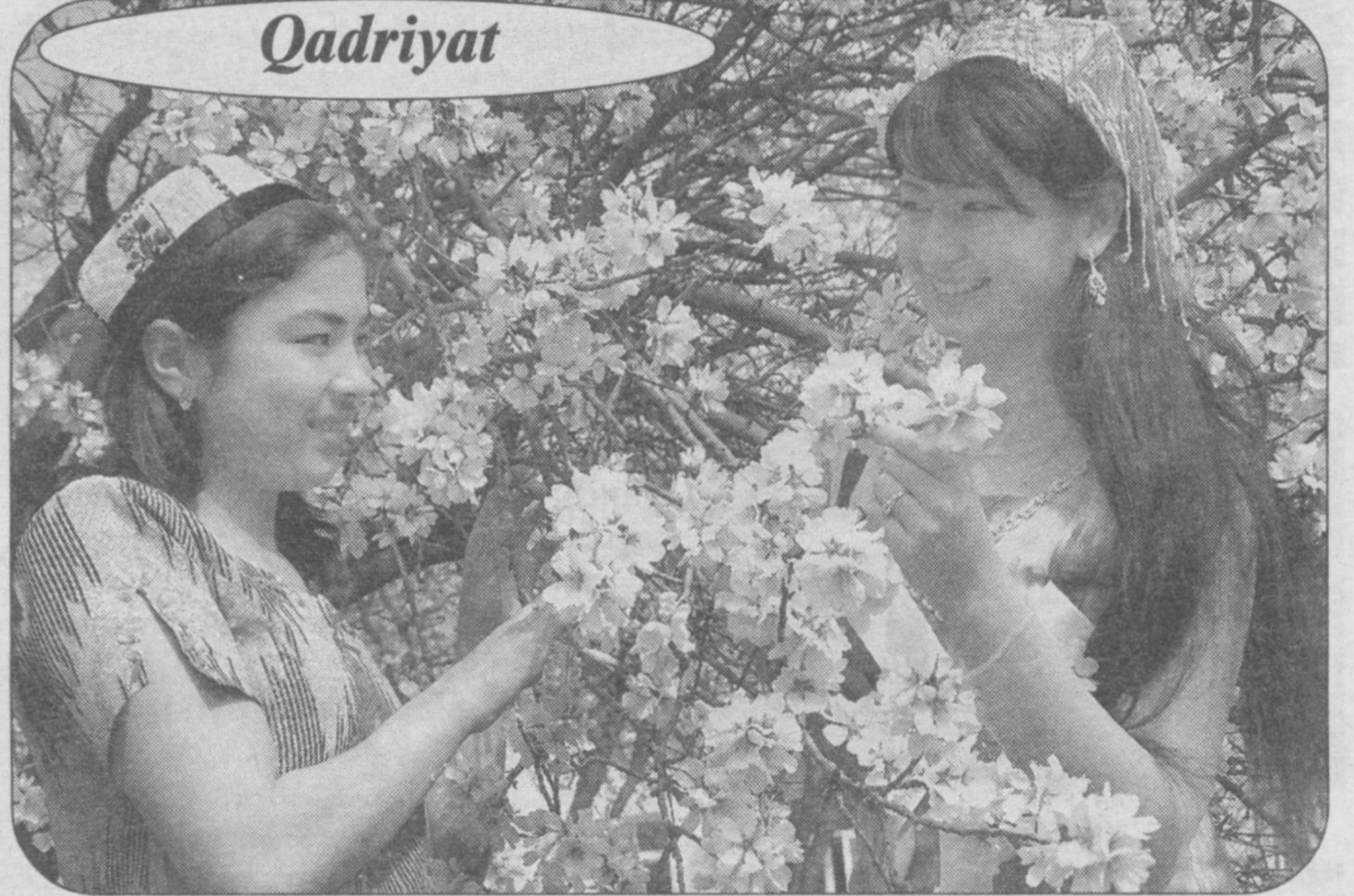
Абу Райҳон Беруний «Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар» китобида Наврўз Хоразмда халқ сайли тарзида жуда хушчақчақ, кўнгилли ўтишини ёзиб қолдирган. Умар Хайём эса «Наврўзнома» асаридида бу байрамнинг хосиятлари фақат яхшиликдан иборат эканлигини изоҳлайди. Бундан 3-4 минг йил аввал дунёга келган «Авесто» китобида ҳам Наврўз Шарқ халқларининг анча мунча пайтдан буён нишонланиб келинаётган байрами сифатида таъриф ва тавсиф этилади. «Авесто»да энг қадимги китоб Наврўзни ўша замонларда халқлар ўртасида кенг нишонлаб келинаётган байрам деб гувоҳлик берар экан, демак, бу айём Шарқ халқлари орасида «Авесто» замонидан ҳам анча олдин мавжуд бўлганлигини мантиқан тасаввур этиш қийин эмас.

Аслида, Наврўз қачон илк бор нишонланганини билиш одамзод учун мушкулликдан бўлса керак, унинг ибтидо-

байрами сифатида белгилаб, уни дам олиш куни, деб эълон қилувчи ҳукумат қарорини имзолади. Наврўз ҳаётимизга қайтди, қалбимизга қайтди.

Фасллар келинчаги — баҳорнинг ана шундай фусункор дамларида уйғонаётган табиатга боқиб, бугунги нурафшон кунларга, ҳаётнинг бебаҳо неъматларига соғ-саломат етишганимиз, жаннатмонанд юртимиз осойишталиги, осмонимиз мусафоллиги учун Яратганга шукроналар айтамыз.

Наврўзда қадимий ва замонавий одатлар уйғунлашиб, улар одамлар ўртасида инсоний фазилатларнинг камол топишини таъминлайди. Олижаноблик, саҳийлик, раҳмдиллик каби ғояларни янада улуглайди. Зеро, Президентимиз таърифлаганларидек: «Наврўз ҳаёт абадийлигининг, табиатнинг устувор қудрати ва чексиз саховатининг, шу билан бирга бизнинг неча минг йиллик миллий қиёфамизнинг, урф-одатларимиз-

Qadriyat

казиш хайрли аънамага айланди. Юртимизда шу кунларда янги корхоналар, ишлаб чиқариш объектлари, академик лицей ва касб-хунар коллежлари, тиббиёт муассасалари, спорт мажмуалари, маданият ва хизмат кўрсатиш иншоотлари фойдаланишга топширилмоқда. Бун-

ҳида ҳолатларда эса муайян шахс маданий меросининг бир қисми сифатида тан олинганлигини англайди. Авлоддан авлодга ўтиб келаётган бундай номоддий маданий мерос доимо муайян ҳамжамиятлар ва гуруҳлар томонидан уларнинг атроф-муҳитга, табиатга ва ўз тарихига боғлиқ ҳолда яратилади ва уларда ўзига хосликни, ворислик туйғусини шакллантиради ҳамда шу билан инсоният ижоди ва маданий хилма-хиллигининг ҳурмат қилинишига кўмаклашади.

Номоддий маданий мерос қуйидаги соҳаларда намоён бўлади:

- ўзлики намоён этишнинг оғзаки аънавалари ва шакллари, шу жумладан, тил — номоддий маданий меросни акс эттирувчи омил сифатида;

- ижро санъатида;
- жамиятнинг урф-одатлари, маросимлари, байрамлари;
- табиат ва коинотга оид билим ва урф-одатлар йиғиндиси;
- аънавий хунармандчилик билан боғлиқ билим ва кўникмалар.

Номоддий маданий мерос маданий турли-туманликнинг негизи ва барқарор тараққиёт кафолатидир. Номоддий маданий мерос ҳамда моддий маданий ва табиий мерос ўзаро узвий боғлиқдир.

Ушбу хайрли ишлар ва хатти-ҳаракатларнинг натижаси сифатида Наврўз байрами билан боғлиқ аънава ва қадриятларимиз мажмуи, яъни **Наврўзимиз** ҳамда **Катта ашула** ҳам 2009 йилда ЮНЕСКОнинг **«Инсониятнинг номоддий маданий мероси репрезентатив рўйхати»**га киритилди. Бугунги кунда ЮНЕСКОнинг мазкур рўйхатида ташкилотга аъзо давлатларнинг жами 92 та дурдонаси жой олган бўлса, улар орасида Ўзбекистон номоддий маданий меросининг 4 та намунаси бор. Булар Бойсун тумани маданий мероси (2001 йил), Шашмақом мусиқа аънавалари (2003 йил), Наврўз ва Катта ашула (2009 йил).

Халқимиз доим Наврўзни ўзгача бир соғинч, интиқлик ва илҳақлик билан қарши олади. Ёшу қари кўча ва хиёбонларга, гузар ва сайилгоҳларга, дашту далаларга, қир-адирларга чиқади. Сайил қизийди: ҳофизу хонандалар хониш қилади, бахшилар дўмбира чертади, терма ва лапарлар янграйди, аскиячи ва кизикчиларнинг ичақузди латифаю пайровлари кўнгилларга шодлик улашади. Кишилар дорбозу морбоз, масхарабозу кўғирчоқбозлар баҳси, улоқ-кўпқари, пойга, кураш, мерганлик томошаларидан завқланадилар. Дастурхонларни баҳорий таомлар безайди, дошқозонларда ҳалим, сумалак қайнайди...

Бу йил Наврўз мамлакатимизга эзгу ва хайрли юмушларни бошлаб келаётгани билан ҳам ўзгача қадр-қимматга эга. Зеро, «Баркамол авлод йили» деб эълон қилинган йилда жамиятимизда, кишиларимиз ўртасида халқимизга хос фазилатлардан бўлган ўзаро меҳр-оқибат, қадр-қиммат, хайру саховат сингари инсоний аъволлар янада ривож топмоқда. Бу борада давлатимизнинг махсус дастури қабул қилинди. Ишонимизки, наврўзона кайфият «Баркамол авлод йили»да ҳам доимий ҳамроҳимиз бўлади.

Озод ва обод юртимизга хуш келдинг, уйғониш, яшариш, янгиланиш ва меҳр-оқибат айёми! Қадимий байрамнинг — Наврўзи олам муборак бўлсин, Ўзбекистоним!

Насимжон АЛИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутати

УМРБОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАР АЙЁМИ

си ҳақида афсоналар, ривоятлар тўқилган. Ҳеч ким Наврўз айёми фалон асрда бошланган деб айта олмайди. Чунки у ниҳоятда кўна, қадимий ва қарангки, ниҳоятда яшовчан, умрбоқий байрам бўлиб келаяпти.

Умар Хайёмнинг «Наврўзнома» китобида ёзилишича, ушбу байрамни ўтказишнинг махсус тартиб-қоидаси бўлган. Уй-жойларни тозалаш, кўчат ва гуллар экиш, ота-она, яқин кишилар билан дийдорлашиш, марҳумларнинг қабрларини зиёрат қилиш кабилар халқ орасида кенг одат тусига кирган. Наврўз байрамини нишонлаш учун бир неча кун илгари тайёрлик қўйилган. Одатда Наврўз байрамидан 15 кун олдин бугундай ёки арпа ундиришга қўйилган ва унинг майсасидан Наврўз байрами кунлари сумалак тайёрланган. Ёшлар Наврўз байрамини кечаси билан ула-масдан эртак ва ҳикоялар айтишиб, ўйин-кулги билан кутиб олишган. Наврўз байрамининг биринчи куни от-чопар, улоқ, кураш сингари ўйинлар ўтказилган. Наврўз байрамидида кўчат чучвараси, ялпиз сомса каби тансиқ таомлар пиширилган. **Наврўз байрами янги йил байрамининг бўлиб қолмай, у аввало, меҳнат, деҳқончилик ишларини бошлаш байрами ҳам бўлган.**

Наврўз — энг халқчил байрам. Уни халқнинг ўзи яратган. Халқнинг энг тоза, энг эзгу орзу-ниятларидан яралган. Яъни, Наврўз бунёдкорлики, яратувчиликни, экишни, кўқартиришни, ердаги ҳаётни яшатишни неча минг йиллардан буён улуглаб келаяпти. Ахир инсоният учун бундан-да азиз мақсад, орзу-ният бўлиши мумкинми?! Ҳаётни бузиш, барбод этишдан осон иш йўқ. Аммо уни тиклаш, оёққа қўйиш, ривожлантириш, обод ва фаровон этиш учун одамзотда кучли интилиш ва мақсад бўлиши керак. Одамзоддаги ана шундай матонатли, ёруғ, олижаноб аъволларни тинимсиз эъозлаб келаётганлиги учун ҳам Наврўз ҳамини эъозда ва ардоқдадир.

Одамзоднинг ўз келажига қатъий ишонч билан қараш — абадийдир. Демак, бундай эзгу ишончлар айёми бўлган Наврўз ҳам абадийдир.

Ўзбекистон эришган мустақиллик Наврўз байрамга ҳам янги ҳаёт бағишлади. Президент Ислам Каримов ташаббуси билан 1989 йилдаёқ Наврўз қайтадан кенг кўламли нишонлана бошланган бўлса, Юртбошимиз 1990 йилдан бошлаб 21 март кунини умумхалқ

нинг мангулик ифодаси, тасдиғидир". Ҳа, албатта, Наврўз аждодларимизнинг энг яхши фазилатлари, фикрлари, тажрибалари, ютуқлари, қадриятларини ўзида мужассамлаштириб, жамиятимизни ахлоқий соғломлаштирувчи, инсонпарварликни барқарор этувчи ва аҳолининг маънавий камол топишига хизмат қиладиган муҳим омилдир.

Наврўз — уйғониш, янгиланиш ва яшариш, гўзаллик ва нафосат, эзгулик, меҳр-мурувват ва саховат рамзидир.

Мустақиллик йилларида Наврўз хурматли Юртбошимиз ташаббуси билан чинакам умумхалқ байрамга айланди. Бу айём фақат кўклар фаслидаги янгиланиш тантанаси эмас, қадриятларимиз боқийлиги, миллийлигимизнинг оммавий ифодаси сифатида байрам қилинадиган бўлди. Наврўз ерга нур, элга гурур, дилга сурур бағишлайдиган, меҳру мурувватли халқимизнинг азалий урф-одатлари бутун бўй-бастини яққол кўрсатадиган шодиёнага айланди.

Юртимизда ер ўз эгасини топаётган айни даврда Наврўз кунлари янги маъно-моҳият касб этади. Кун билан тун тенглашадиган Наврўзга азалдан аждодларимиз ризқ-насиба, наҳот ва баракот фурсати сифатида қараган. Баҳорий юмушлар ана шу кундан бошланган, деҳқон далага кўш қариб, барака уруғи сочган. Асрий аънаваларимизга кўра айни кунларда деҳқонларимиз дастурхонимиз тўкин ва баракали бўлсин, деган ниятда ерга уруғ қадамқдалар.

Мустақиллик шарофати билан Наврўз мазмунан ва шаклан бойиди. Ҳар йили юртимизда, унинг узоқ-яқин шаҳар ва қишлоқларида — барча гўшаларида бу байрам катта тантаналар билан кенг нишонланмоқда. Асосий томошалардан сўнг, барча сарою майдонларда, маданият ва истироҳат боғларида, шунингдек бошқа жойларда халқ сайиллари бўлиб ўтади. Айнан сайилар бу байрамнинг умумхалқ шодиёнаси эканлигини ёрқин ифодалайди. Барча вилоятларда байрам шодиёнаси кўтаринки руҳда давом этади. Наврўз нафақат инсон ва табиатнинг, балки миллий ва қадимий урф-одатларимизнинг ҳам янгиланиш давридир. Озодлик, эркинлик, тенглик, тинчлик, қадр-қиммат байрамидир. Дўстлик ва байналмилалликнинг ёрқин тимсолидир.

Наврўз биз учун бунёдкорлик ва яратувчилик байрами сифатида ҳам қадридир. Бу айём арафасида шаҳар ва қишлоқларимизда янги иншоотлар, корхона ва ўқув муассасаларини қуриб бит-

дай саъй-ҳаракатлар замирида юртдошларимизнинг турмуш тарзини янада яхшилаш, фаровон ва тўкин ҳаётни таъминлашга интилишдек эзгу ниятлар муҷассам.

Юртимизда буюк боболаримиз асрлар давомида яратган беқиёс маънавий ва маърифий меросимизни, миллий қадриятларимизни янада бойитиш ва уларни умуминсоний қадриятлар билан уйғун ҳолда ривожлантириш, халқимизни, айниқса, ёш авлодни ана шу руҳда тарбиялашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Мамлакатимизда фарзандлар таълим-тарбияси, соғлиғи доимий эътиборда. Таълим, кадрлар тайёрлаш, соғлиқни сақлаш ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасидаги мақсадли умуммиллий дастурларни амалга ошириш борасида кўплаб ютуқлар қўлга киритилди. Ҳаётимиз гуллари бўлган хотин-қизларимизнинг жамиятдаги ўрни ва мавқеини оширишга қаратилган амалий ишлар ўз самарасини бермоқда. Жамиятнинг демократлаштириши ва янгиланиш, мамлакатнинг модернизациялаш, суд-ҳуқуқ тизимини янада эркинлаштириш борасидаги ислоҳотлар давом эттирилмоқда. Юртимиздаги ҳаётбахш ўзгариш ва янгиланишларни ҳаётимизнинг барча жабҳаларида, одамларимизнинг қалби, онгу шуурида акс этаётган меҳр-оқибат, мурувват, бағрикенглик каби инсоний фазилатлар, юртдошларимизнинг эртанги кунга бўлган мустаҳкам ишончи тўла тасдиқлайди.

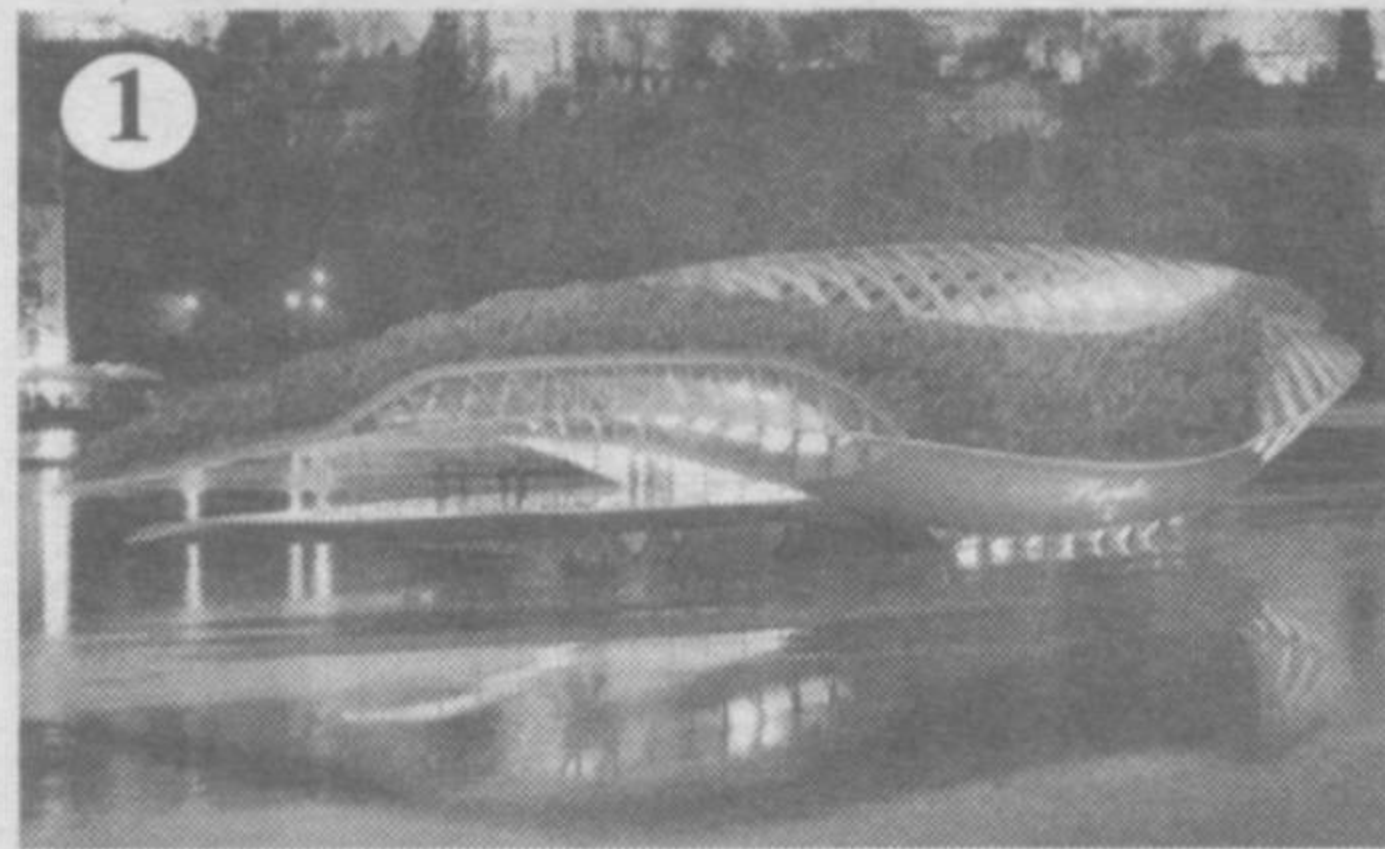
Яна бир ижобий воқеа, халқимизнинг бой тарихий-маданий меросини асраб-авайлаш, қайта тиклаш ва дунёга кенг ёйиш, яъни халқро миқёсда тан олиншини таъминлаш мақсадида Мамлакатимиз Президенти ташаббуси билан киритилган «Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш тўғрисидаги халқаро конвенция» (Париж, 2003 йил 17 октябрь) ратификация қилиш ҳақида»ги қонун 2007 йил 13 декабрда кучга кирди. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва ўшиимчалар ҳам киритилди.

Номоддий маданий мерос — маданий аҳамиятга ва қимматга эга бўлган маънавий қадрият ва бойлиқдир.

Конвенцияга мувофиқ «номоддий маданий мерос» тушунчаси урф-одатларни, ўзига хосликни ифодалаш шакллари, билимлар ва кўникмаларни, шунингдек, улар билан боғлиқ жиҳозлар, предметлар, артефактлар ва маданий маконларни акс эттиради, улар эса, ўз навбатида, ҳамжамиятлар, гуруҳлар, ало-

Куйида эътиборингизга ҳавола этиладиган маълумотлар нафақат қизиқарлилиги, балки физика, биология, экология, кимё, геометрия, эстетика ва яна бир қатор фанларни ўзида мужассамлаштиргани билан ҳам аҳамиятлидир. Бугун кўпчилик мутахассислар глобаллашув давридан кейин билимлар замони ташриф буюриши ҳақида кўп гапиришмоқда. Балки бу лойиҳа шу номда келиши тахмин қилинаётган келажак дурдоналаридан бирига айланар.

1-расм: ушбу пўлат, алюминий, пластик ва бир қатор “яшил” (яъни экологик жихатдан тоза) технологияларни ўз ичига олган галати кема ҳақида ҳали кўпчилик эшитмаган.

Ҳозирча уни яратиш орзу. Соҳа мутахассисининг хаёлотидаги ушбу

ланиши, шунингдек, тадбирлар залида экологик муаммоларга бағишланган конференциялар ва шунга ўхшаш тадбирлар ташкил этилиши мумкин, балки унга ўрнатилган улкан биологик филтёр дарё сувини софлантиради.

Ундаги гидравлик труба ва насос тизими бунда анча қўл келади. Бундан ташқари, ҳаво ва сувни тозалашда кўпчиликка маълум титан диоксиди катализатори фаоллаштириб берадиган фотохимёвий реакция ҳам қўлланилади.

3-расм: “Физалия”ни электр қуввати билан таъминлаш учун гидротурбина (сув кучи билан ишлайдиган двигатель) ва қуёш

ри муаллифи ҳамдир. Ҳозирча уларнинг бирортаси ҳам барпо этилмади.

Уларнинг орасида биз ҳикоя қилаётган кема энг оригинал ва кўпчилик ҳомийларда катта қизиқиш уйғотган янгилик ҳисобланади.

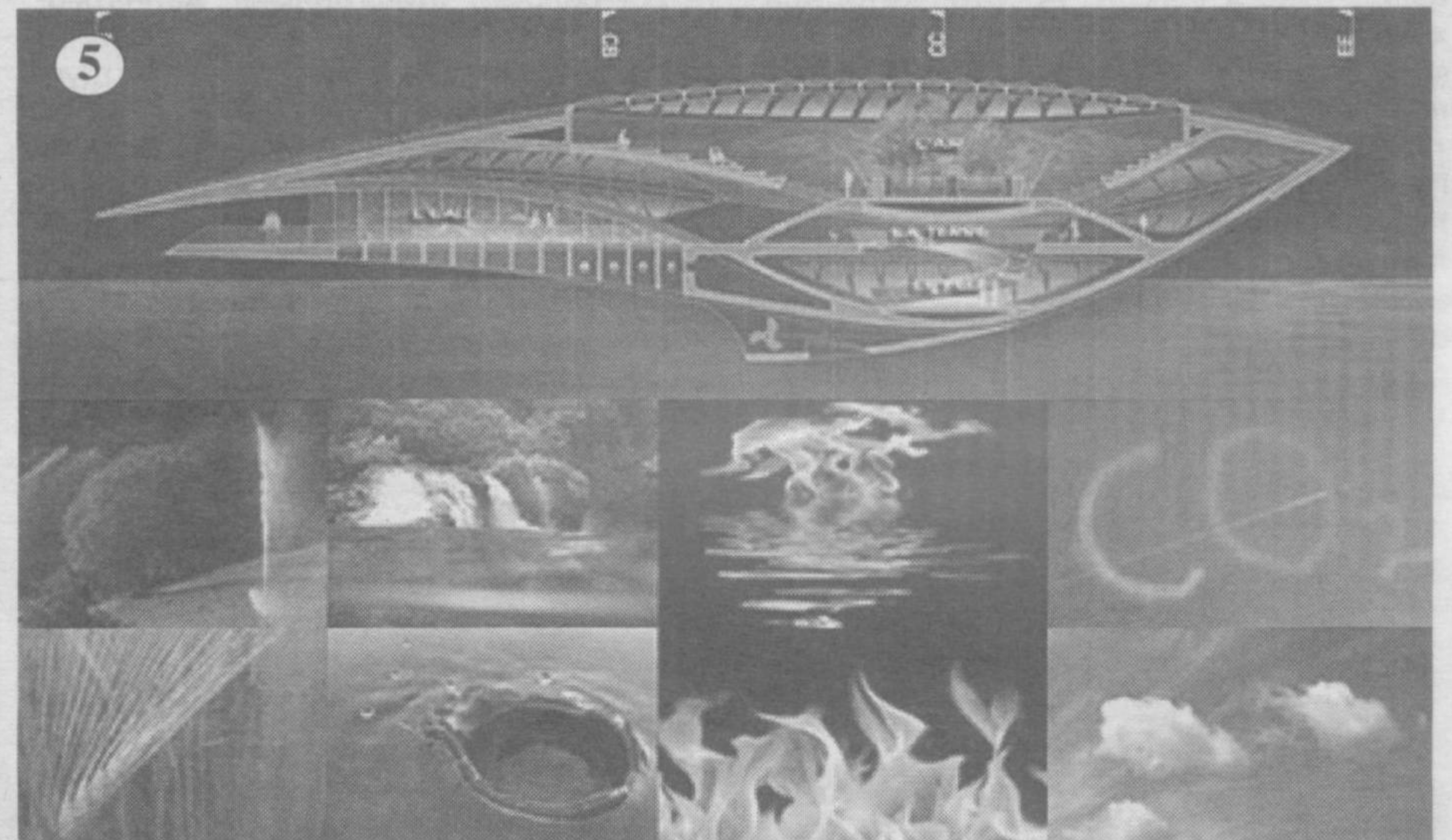
5-расм: энди “Физалия”нинг ичига назар ташлаймиз. Венсан Каллебонинг тасвирларида унинг ичига тўртта унсур номини олган кичик боғлар мажмуи жойлаштирилган — “Ер”, “Ҳаво”, “Олов” ва “Сув”.

Уларнинг ҳар бирига махсус нав-

Bilasizmi?

Рейн, Гвадалквивир, Евфрат ва Тигр каби дарёлар ҳамда уларнинг қирғоқларига туташиб кетган ажойиб шаҳарлар бор.

7—8-расмлар: ҳозирча ушбу лойиҳа фақатгина қоғозлар ва экранларда ўз аксини топган. Унинг амалиёти ҳақида айна пайтда аниқ фикр йўқ. (манба: Vincent Callebaut Architectures).

СУЗУВЧИ БОҒ —

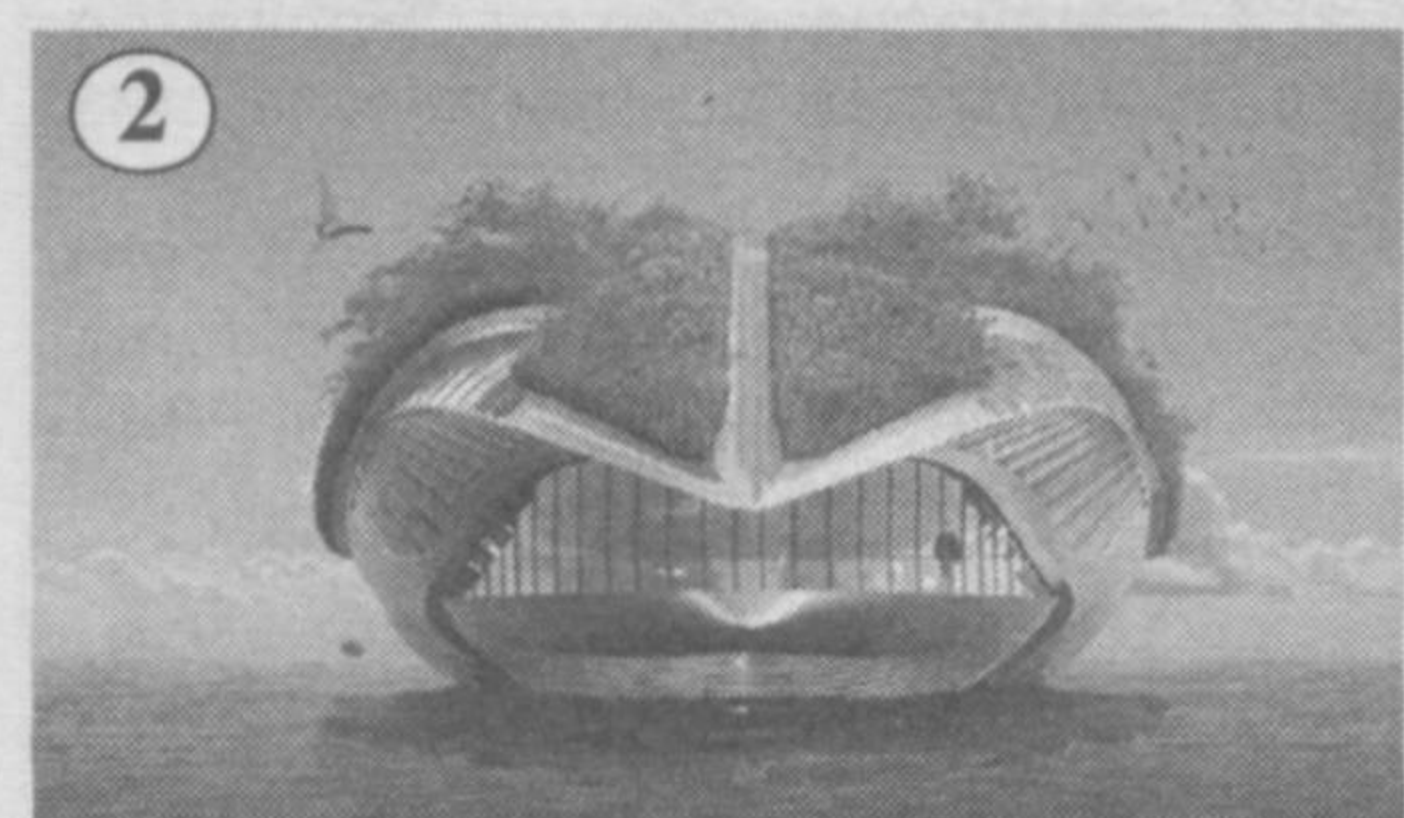
ТАБИАТ ВА ТЕХНОЛОГИЯ УЙҒУНЛИГИ

ғоя агар амалга ошса, у, ҳақиқатан ҳам, фантастик асарнинг ҳақиқий ифодасига айланади (манба Vincent Callebaut Architectures).

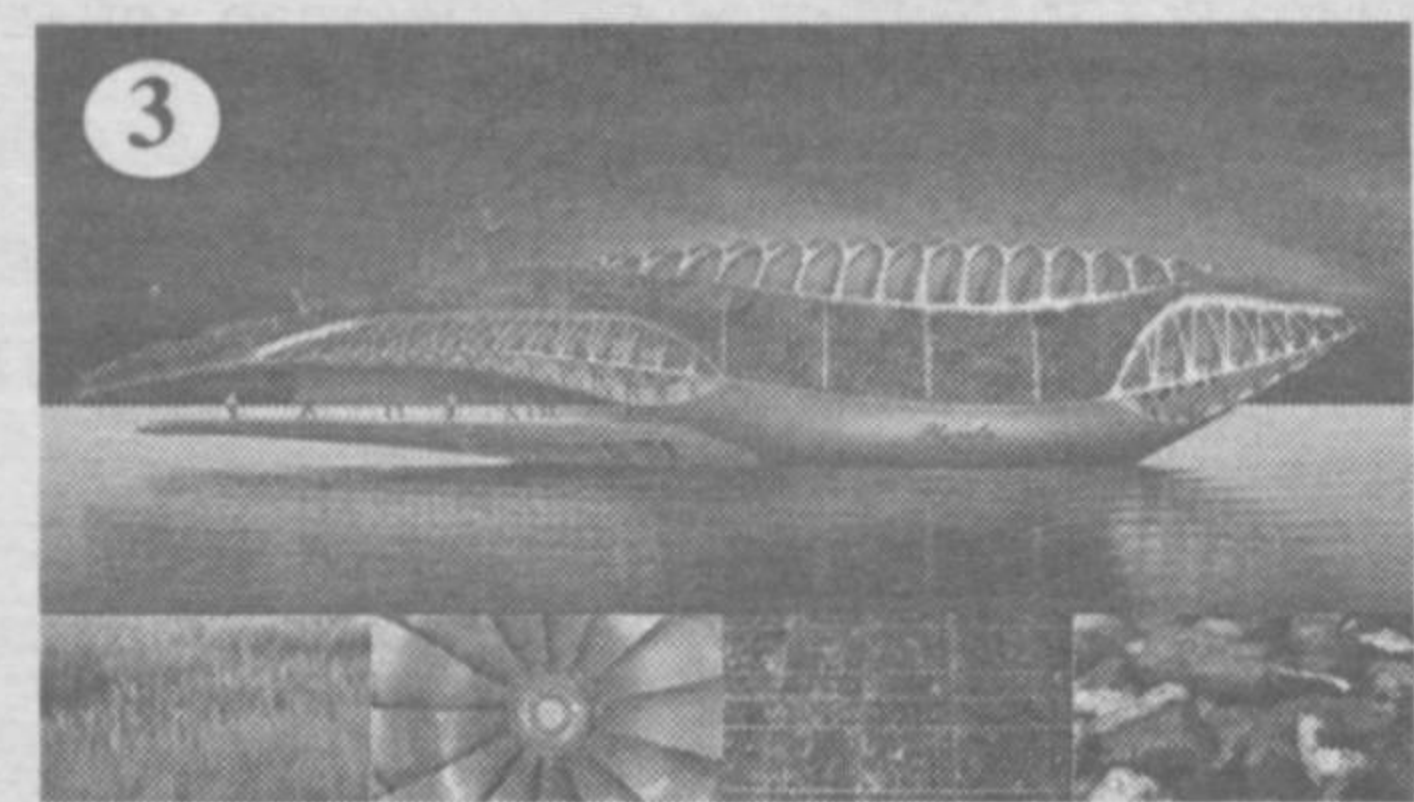
Ривожланган мамлакатларнинг кўпчилигида урбанизация жараёнининг катта суръатларда тезлашиши натижасида аҳоли табиатнинг табиий манзаралари, хусусан, табиий ўрмон гўзаллигини деярли унутиб юбораётгани бугун айна ҳақиқатдир. Уларнинг кўпчилиги табиат билан фақатгина ботаника боғлари ва парклардагина яқиндан дўст эканини ҳис қила оладилар, холос. Шундай пайтда янгидан бунёд этилаётган кўрғазма зали, лаборатория, дарё филтёр бор сузувчи боғ уларни табиат билан мунтазам боғлаб туради. Айнан шуни инобатга олган француз архитектори Венсан Каллебо кўп хусусиятли кема — “Физалия” лойиҳасини ишлаб чиқди. Унинг юзаси, палубаси ва трюми (кеманинг механизмлар ўрнатиладиган ва юк орталадиган остки қисми) турли ва ўзига хос кўринишдаги ўсимликлар билан безатилади. Бу эса унга мафтункорлик бахш этади.

2-расм: режага кўра, “Физалия”нинг узунлиги 80 метр, эни 15 м. ва баландлиги 11 м.ни ташкил этади (манба: Vincent Callebaut Architectures).

Ушбу лойиҳанинг яна бир ижобий жиҳати, у орқали ҳаво ва сув маълум миқдорда тозаланади. Бошқача қилиб айтганда, боғ-кемада сайёҳлар нафақат кўрғазма залини ай-

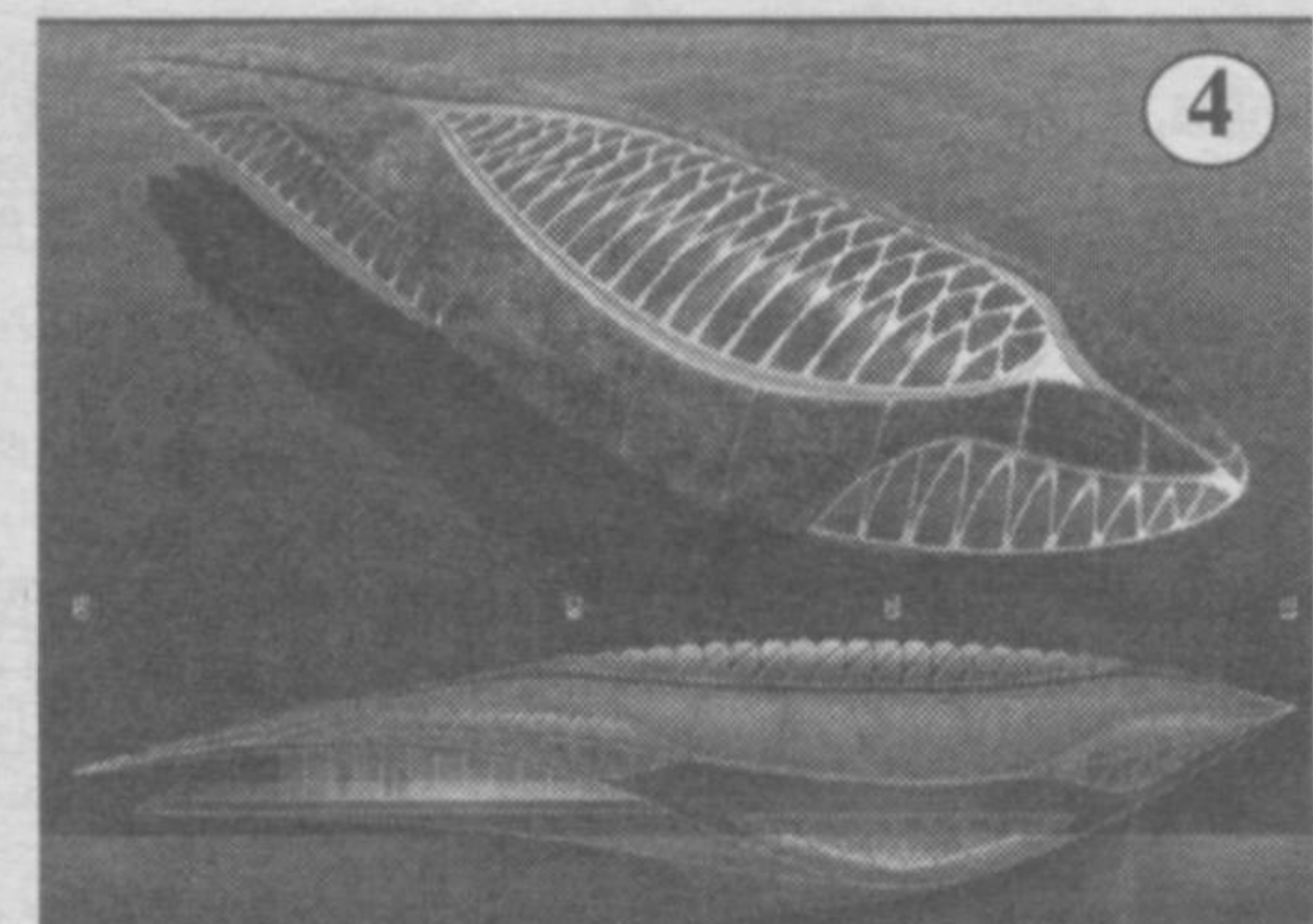

батареяларидан фойдаланилади (манба: Vincent Callebaut Architectures).

Кеманинг асл номи “Физалия физалис” бўлиб “португалча кема” маъносини беради. Унинг ташқи кўринишини ичи ғовак ойна гумбазли арк шакллари ва шаффофлик нафислаштирган. Юза қисмидаги жуфт пневматик мембрана эса ғояга кўра эгилувчан қуёш батареялари билан қопланади.

4-расм: португалча кеманинг қаватли кўриниши (манба: Vincent Callebaut Architectures).

Қувватнинг етарли эканлиги эса у тўхтаган пайтда ҳам қўл келади, яъни унинг сувости турбинаси винти дарё оқимида параллел равишда айланиб, тозалаш вазифасини бажараверади.

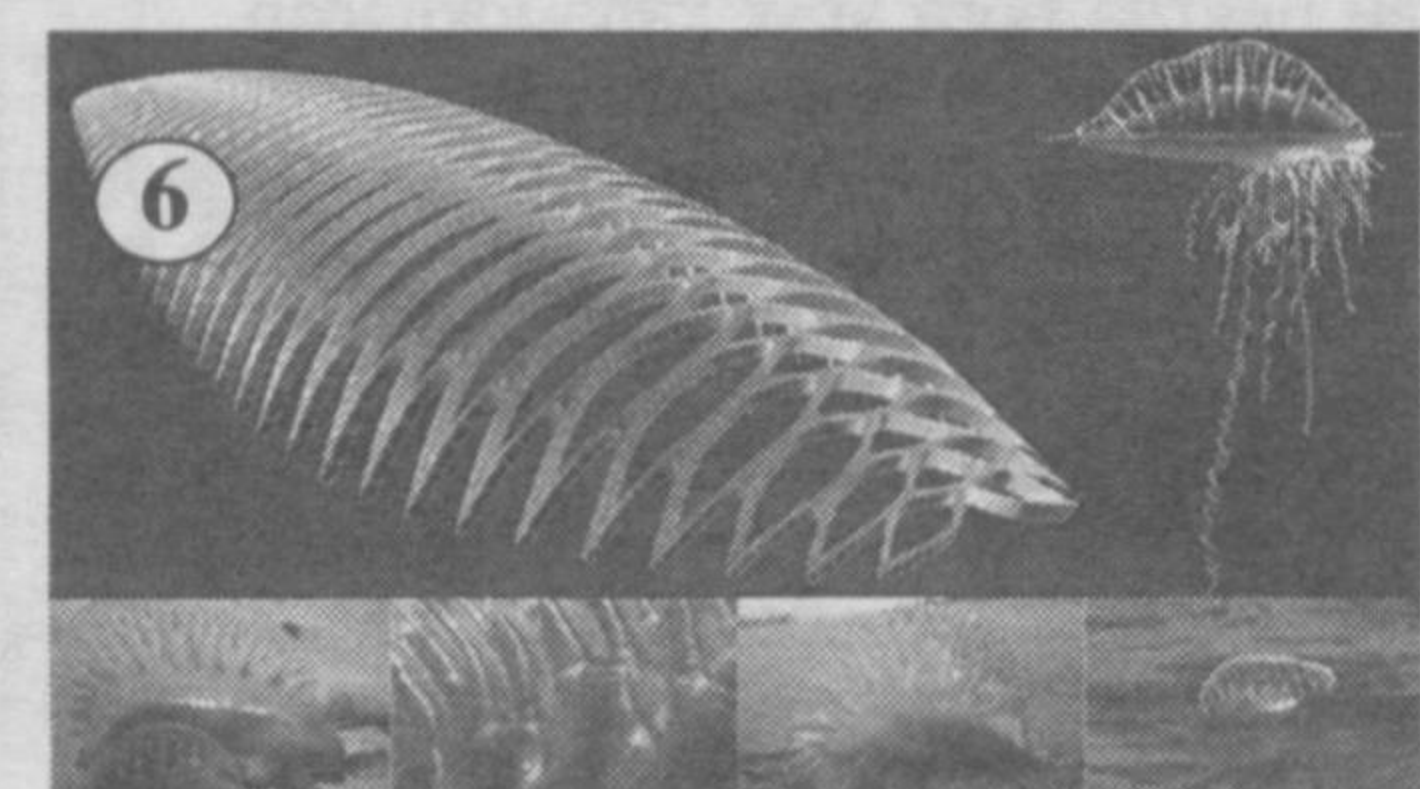
Ҳа, айтганча, бу Каллебонинг биринчи лойиҳаси эмас. У “Нинача” номли кўпқаватли ферма-боғ, “Лилипед” номли сузиб юрувчи нилуфар гуллар шаҳри, “Анти-Смог” номли зарарли тутунларни тозаловчи минорани барпо этиш ғояла-

даги ўсимликлар экилган (манба: Vincent Callebaut Architectures).

“Сув”нинг кичкинагина очик балкони дум қисмида жойлашган бўлиб, у ерда одам ёқимли шабададан баҳра олиши ва ҳатто силликланган шаффоф хонада сувости оламини томоша қилиши мумкин. Кема марказидаги гумбаз остидаги амфитеатрда “Ҳаво” ўрин олган ва унинг остидаги кичик оранжерея ва биологик лаборатория “Ер”ни ифодалаган.

Янада пастроқда эса “Олов” “ёниб турибди”. У ерда сув экотизимларига бағишланган кўрғазмалар залини томоша қилиш имкони бор. Мазкур қисмга катта шаффоф иллюминаторлар ўрнатилган бўлиб, улар орқали дарё ва кўлларнинг ҳайвонот олами кузатилади. Улардаги интерьерларининг асосий қисми эса ойнада иборат.

6-расм: муаллиф уни “Жаҳонгашта медуза” деб аташни ҳам ёқтиради. Ҳақиқатан ҳам, у ташқи кўринишидан ушбу денгиз жониворини эслатиб юборади (манба: Vincent Callebaut Architectures).

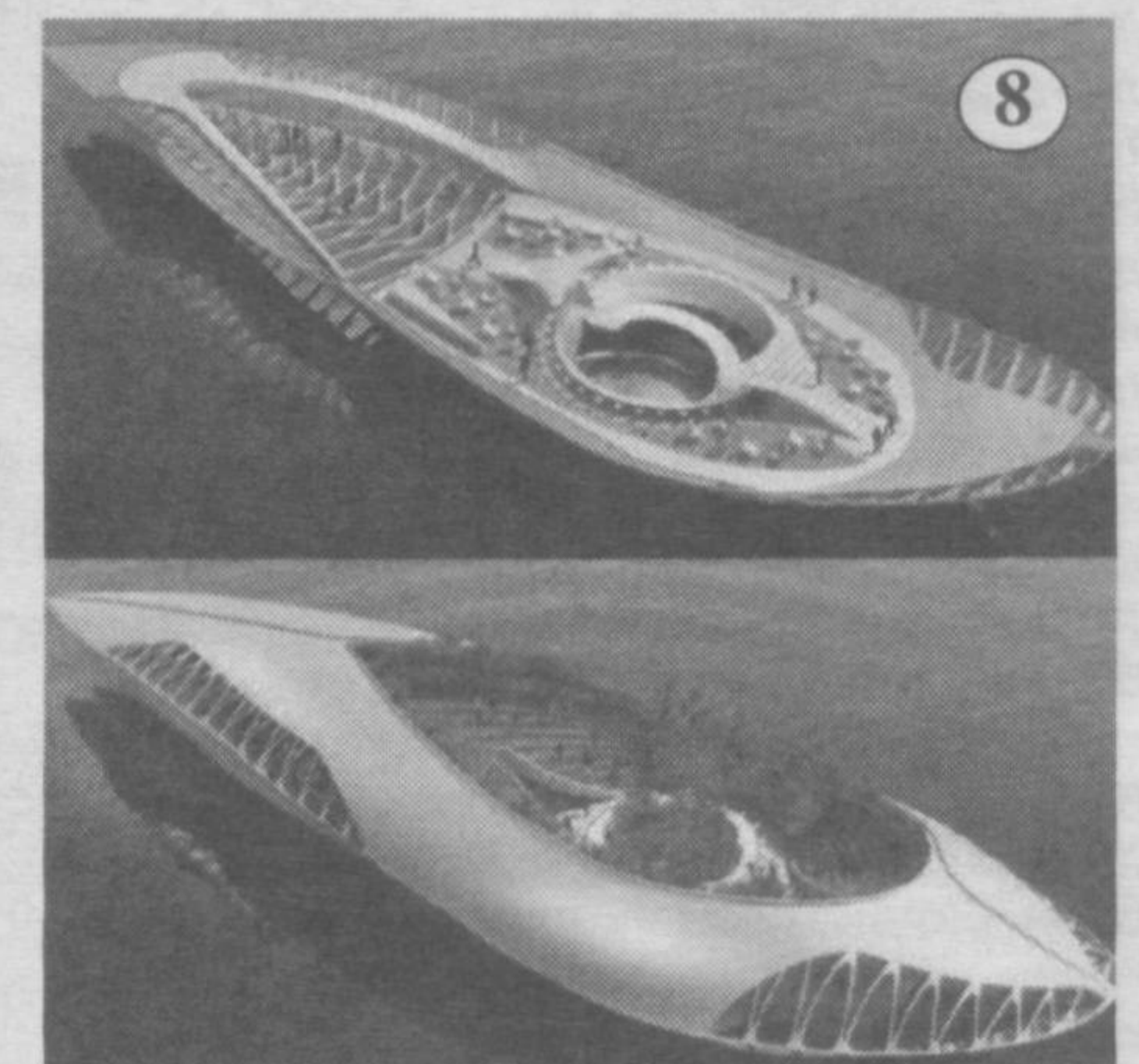

Хуллас, Венсан Каллебо “Лилипед” сузувчи шаҳри ёрдамида Ер шарини айланиб чиқишни орзу қилган бўлса, “Физалия” орқали камтарона мақсадни кўзлаган. Ушбу сув тозаловчи барпо этилгандан сўнг, Европа, Шимолий Африка ва Яқин Шарқдаги йирик сув ҳавзаларида фаолиятини бошлайди. Уларнинг орасида Темза, Дунай, Волга,

Каллебо эса ушбу ғоя амалга ошса, у инсонни табиатни асраб-авайлашга чақириш учун хизмат қилувчи тимсолга айланишига ишонади. Ундаги дарёлар аҳволини яхшилаш имконияти жуда кучли бўлмаса-да, одамларни огоҳликка ундаб, бугунги кунда “яшил” технологияларнинг аҳамияти нечоғлик катта эканини уқтиради. Шунинг учун ҳам “Физалия” нафақат кашфиёт, санъат лойиҳаси, балки экологик маданиятга чақирувчи овоздир. “Бу овоз эса улкан сахро ютиб юборадиган ҳайқириққа айланмаслиги керак”, — дейди муҳандис.

Зиёда САИДОВА, Ситора ТОШЕВА ва Муслима ҲАМДАМОВА тайёрладилар.

ЦУНАМИ КУТИЛМАЙДИ

Чили қирғоқларида 6,7 баллик навбатдаги ер силкиниши кузатилди, деб хабар берди АФП.

Унинг эпимаркази Консепсьон шаҳридан 85 км. узоқликдаги Тинч океани ҳудуди бўлди. Мутахассисларнинг фикрича, бу цунами хавфини келтириб чиқармайди.

Шунга қарамай, сейсмологлар мамлакатнинг соҳилбўйи ҳудудларида эҳтиёт чораларини кўриб қўйишга чакирди.

Хабарингиз бўлса, 27 февраль куни Консепсьон шаҳридан 90 км. узоқликда 8,8 баллик zilzila содир бўлганди. Бу эса бўронни ҳосил қилган, оқибатда юзлаб кишилар фожеа қурбонига айланганди. Айни пайтда бу каби тебранишлар кичик бўлса-да, тез-тез такрорланиб турибди.

«САҚЛАНИШ МУДДАТИ НОМАЪЛУМ»

Бугун табиатда кўплаб ғайритабиий ҳодисалар кузатилмоқда. Мисол учун, ороллар дам пайдо бўлиб, дам йўқоляпти, ўз навбатида мазкур географик эврилишлар жаҳон харитасига ҳам ўзгаришлар киритишга олиб келяпти. Энг катта географик ўзгаришлар эса Антарктида қирғоқларида юз бермоқда. Боиси, иқлимнинг исиши натижасида ундан ҳар йили баҳайбат муз бўлаклари океан бўйлаб «саёҳат» қила бошлайди. «Лента» манбаси маълумотларига қараганда, баъзи «саёҳатчи» айсберглар Днепр дарёсининг бир йиллик оқими ҳажмига тенг чучук сув захирасига эга бўлар экан.

Шу билан бирга, сўнгги йилларда харитада Эймери бурни, Торехавн, Эванс ва Инграм кўрфазлари, Маккензи ва Прюдс кўлтиқлари каби географик жой номлари йўқолди. Агар норвегиялик саёҳатчи Р.Амудсен яна бир карра Антарктидага тўхтаганида, у ўзи аниқлаган Жанубий кутб томондаги Китлар кўрфазини топа олмаган бўлар эди. Чунки 1940 йилда қитъа қирғоғининг шу қисми ажралган ва айсберг бўлиб, шимолга сузиб кетган.

Бугун жаҳон харитасида испан денгизчилари томонидан XVII асрда Тинч океанида кашф этилган Гангес ороллари ҳам топилмайди. Чунки улар аллақачон сув остида ғойиб бўлган. Гоҳ пайдо бўлиб, гоҳ йўқолиб қоладиган ороллардан яна бири бу Антарктидага яқин ерда жойлашган Буве оролидир. У 1739 йилда француз денгизчиси Буве томонидан кашф этилган. Аммо ўн йилдан сўнг шу ердан сузиб ўтаётган инглиз саёҳатчиси Жеймс Кук харитада кўрсатилган оролни ўз жойида топа олмади. 200 йилдан сўнг инглиз денгизчиси Линдсей бехосдан туман ичидан чиққан оролга дуч келди ва унга ўз номини берди. Тез орада бу Буве ороли экани маълум бўлди. Кўп ўтмай, инглиз денгизчиси Норрис шу ердан сузиб ўтаётганида оролни янги деб ўйлаб, уни Ливерпуль деб номлайди. Унинг олдидаги яна бир оролга тушиб, ҳудудга Томпсон исмини беради. Ана шу икки оролнинг ҳақиқатдан ҳам мавжудлигини 1893 йили америкалик денгизчи Фуллер ҳам тасдиқлаган. Бироқ Томпсон ороли яна йўқолиб, ҳанузгача йўқ. Мана шу каби ўзгаришлар туфайли эндиликда Буюк Британияда чиқарилаётган янги харитада вақти-вақти билан йўқолиб қоладиган оролларнинг ёнига «сақланиш муддати номаълум» белгиси қўйила бошланди.

ФАРОЙИБ БАЛИҚЛАР

Териси мўйна билан қопланган балиқлар борлигини эшитганмисиз? Бу гапга кўпчиликнинг ишониши қийин. Аммо қадимда шимолий мамлакатларда яшаган балиқчилар мўйнали балиқ ҳақида маълумот беришган. Хусусан, 1980 йиллар Гренландия қирғоқларида улар усти қалин қорамтир мўйна билан қопланган балиқни тутиб олишган, деб хабар беради «Геосайнс» нашри.

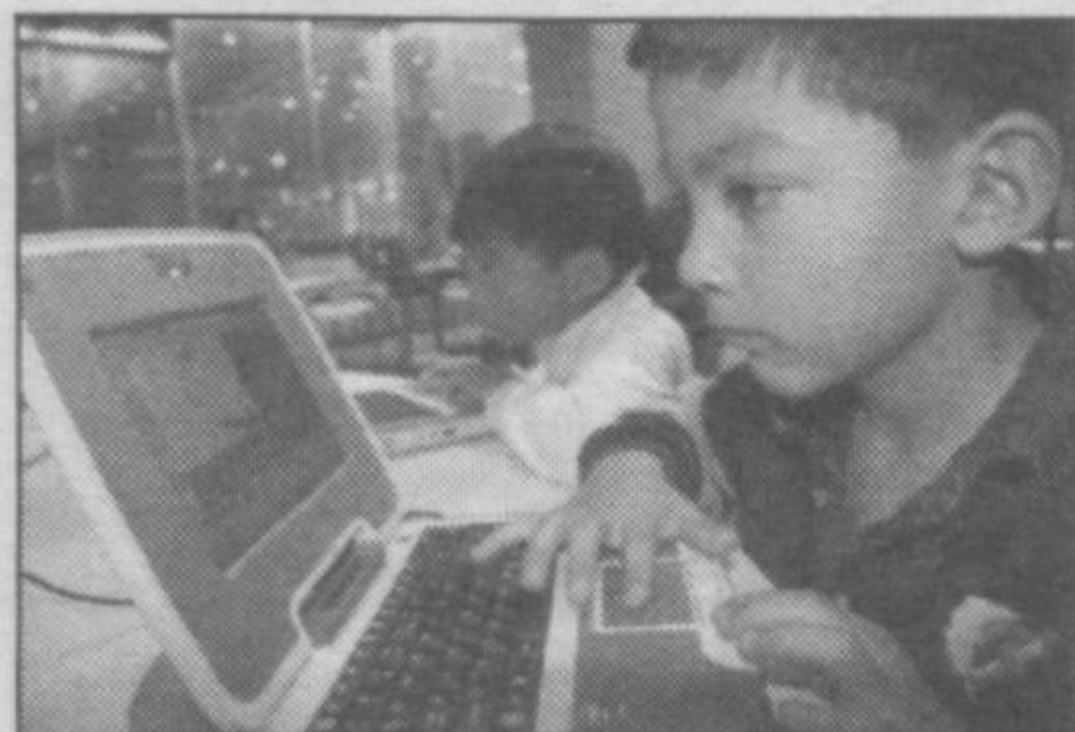
1992 йили Азор ороллари яқинида Дания экспедицияси аъзолари узунлиги бор-йўғи 40 мм. бўлган, маҳаллий аҳоли мирапине эзау, деб атайдиган балиқчани тутишди. Унинг териси одатдаги тангалар билан эмас, балки қалин тук билан қопланганди. Ҳинд океанида эса шундай балиқлар мавжудки, улар тунда оғзидан шаффоф суюқлик чиқариб, унга кўрпа сингари ўралиб ётадилар. Кўёш илк нурлари билан ёритганда улар ўзларининг «тунги кўйлак»ларини ташлайди.

Фаройиб балиқчалардан яна бири бу — мекстина бўлиб, у Тинч океанида яшайди. Хавф туғилса, бу балиқ шунчалик кўп қуюқ суюқлик чиқарадики, атрофдаги сув симобга ўхшаб қолади ва ҳеч қандай йиртқич унинг олдига яқинлаша олмайди. Мекстинанинг кўзи йўқ. Шундай бўлса-да, у бутун танаси бўйлаб жойлашган ўта сезгир хужайралар ёрдамида ҳар қандай хавфни тезда илғаб олади. Озуқасиз ярим йилгача яшай олади. Қолаверса, у бурнидан нафас олувчи ягона балиқ бўлиб, тўртта юраги ҳам бор. Юракларнинг ҳар бири маълум бир органга хизмат кўрсатади. Биринчиси, бошқаси жигарни, учинчиси бошни, тўртинчиси эса мушакларни бошқаради.

ҲАР БИР МАКТАБ ЎҚУВЧИСИГА — НЕТБУК

Таълим тизимини икки йиллик сармоялаш натижасида Уругвайда давлат тасарруфидаги бошланғич мактаб ўқувчиларини шахсий «OLPC XO1» нетбук билан таъминлашга эришилди. Жанубий Америкадаги бу мамлакатда ҳар бир болани нетбук билан таъминлаш (One Laptop Per Child) дастури доирасидаги ишлар тез суръатлар билан амалга жорий этилди. Биргина ўтган йил мобайнида 360 мингга яқин ўқувчи унинг иштирокчисига айланди, деб хабар берди «Новости» манбаси.

Келгусида мактаб ёшига етмаган болалар ва мактаб ўқувчиларига янада кўпроқ компьютер сотиб олиш режалаштирилмоқда. Умуман олганда, дастур доирасида ҳар бир болага 260 долларга яқин пул сарф этилган. Бунинг ичига нетбукнинг нархи, хизмат кўрсатиш, интернетга уланиш ва компьютер саводхонлигига ўргатиш учун сарфланган маблағлар кирди.

АВТОБУС ҲАЛОКАТИ

Ҳиндистонда педагогика коллежи ўқитувчилари ва талабаларини олиб кетаётган автобуснинг ҳалокатга учраши натижасида 26 киши ҳалок бўлди, 34 киши жароҳат олди. Бу ҳақида «Таймс оф Индия» нашри хабар берди. 60 кишини олиб кетаётган транспорт воситаси Ражастон штати шимолидаги қуриб қолган дарёдан йигирма метр баландликдаги кўприкдан кулаб тушган.

Йўловчилар Вриндавану шаҳридан экскурсиядан қайтаётган эди.

Воқеага сабаб қилиб катта тезлик ва ҳайдовчининг бошқарувни йўқотиб қўйгани кўрсатиляпти.

“МИСРНИНГ САККИЗИНЧИ ОФАТИ”

Бу турфа оламнинг биз билган ва билмаган жиҳатлари бисёр. Кўпчиликка маълум, гоҳида ўта иссиқ ёки совуқ ҳарорат ҳам катта талафот ва йўқотишларга сабаб бўлади. Баъзида оддий ҳашаротлар улкан офатга айланиши мумкин. Масалан, чигирткалар табиатнинг ашаддий зараркундаси бўлиши ҳақида эшитганмисиз? Бир қарашда галати туюлса ҳам, қачонлардир улар «Мисрнинг саккизинчи офати» деб таърифланган.

Google.com сайти маълумотларига кўра, ўтган асрнинг ўрталарида Миср қишлоқ хўжалик станцияларидан бирида улкан фожеа рўй беради. Аниқроғи, уларнинг бирида ишлаётган энтомолог Вильямс Аманни Миср офати яқинлашиб келаётгани ҳақида оғоҳлантиришади. Орадан бир соат ўтар-ўтмас шимол томондан қоронғулик босади: чигирткалар қора булут каби осмонни тўсиб қўяди. Аввалига зараркунда ҳашаротлар тажриба боғидаги мева дарахтларига дўлдай ёпирилади. Уларнинг кўпчилигидан одамларнинг нафас олиши қийинлашиб, қанотидан чиқаётган шовқиндан бирон-бир овозни эшитиб бўлмасди. Дарахт шохлари чигирткаларни кўтара олмасдан синиб тушган. Олимнинг гувоҳлик беришча, чигирткалар бирпасда гуллаб турган ўлкани яланғоч чўлга айлантирган. Афсуски, бундай ҳолларга қарши курашиш учун олимлар ҳали-ҳануз самарадор чора кўра олмаяптилар.

СУВДА ДАМИ ҚАЙТАДИ

Балиқлар сувсиз яшай олмаслиги маълум. Лекин уларнинг баъзилари, хусусан, «анабас» балиғи, аксинча, сувда дами қайтиб қоладиган турдагилардан эканини биологлар таъкидлашмоқда. Бу ҳақида «Нейче сайнс» журналида мақола chop этилди.

Ҳиндистонда бир гуруҳ сайёҳларнинг сувдан анча олис ҳудудда дарахт бутасига тирмашиб кетаётган «балиқ»қа кўзи тушади. У думи билан дарахт тепасига тирмашиб чиқиб борар эди. Мазкур жонзотга қизиқиб қолган олимларнинг олиб борган изланишларидан маълум бўлдики, анабас балиғи Ҳиндистондан бошқа ҳеч қайси давлатда учрамас экан.

Ушбу балиқ тупроқдаги намлик даражаси етарли бўлса, 6-7 кун сувсиз яшай олади. Қуруқликда дарахт ва буталар устида кун кечириб, майда ҳашаротлар билан билан озиқланади. Қизиғи шундаки, анабаснинг қуруқликда яшаш учун жабрасидан ташқари лабирант органи, яъни ўпкаси бор. Фақат фарқли томони шундаки, барча қуруқликдаги тирик организмларда ўпка кўкрак қафасида бўлса, анабас балиғида лабирант ўпкаси бошида жойлашган. Орган бўшлиғига эса ҳаво оғиздан киради. Балиқ оғзини сув устига чиқариб тез-тез очиб туриш йўли билан нафас олади.

Гулсал САБИРОВА,
Бахтиёр МИРЗАБЕКОВ,
Фаррух ЮСУПОВ тайёрладилар.

Шаҳрисабз технология касб-ҳунар коллежи томонидан 2000 йилда Абдуллаева Нилуфар Тешаевна номига берилган № 386460 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли
БЕКОР ҚЛИНАДИ.

«ВУТИ ТАСН» масъулияти чекланган жамияти ўз Устав фондини 15216000 сўмдан 100000 сўмга камайтираётганлигини маълум қилади.

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети, касаба уюшма кўмитаси ва кимё факультети жамоалари «Табиий бирикмалар кимёси» кафедраси доценти
Турғун ЮНУСОВнинг

вафоти муносабати билан унинг оила аъзолари ва яқинларига таъзия изҳор этади.

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети, касаба уюшма кўмитаси ва ўзбек филологияси факультети жамоалари «Ўзбек мумтоз адабиёти» кафедраси доценти Тожиҳон Собитовага онаси
Майрамхон ая САИДЗОЗИ ҚИЗИнинг
вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Кадимий ва бетакорр Наврўз айёми халқимизнинг тинчлик, эзгулик, бунёдкорлик байрамига айланган.

Таътил болаларнинг мириқиб дам олишлари, турли тадбирларда иштирок этиб, ижодий ва ташкилотчилик қобилиятларини ривожлантиришлари кенг имкон берувчи давр ҳисобланади. Ўқувчиларнинг таътил кунларини сермазмун ўтказиш режаси Наврўз байрамнинг давоми сифатида қабул қилиниши лозим.

Баҳорги таътил кунларини сермазмун ва қизиқарли ўтказиш учун таълим муассасаларида алоҳида тайёрлар кўриш керак. Тадбирлар режасини тузишда вилоят халқ таълими бошқармаси ва туман (шаҳар) халқ таълими бўлимларининг масъул ходимлари, мактабдан ташқари таълим муассасалари педагог-ҳодимлари, мактаб директорининг маънавий-маърифий тарбия ишлари бўйича ўринбосари, синф раҳбарлари, болалар етакчилари, фан тўғараги раҳбарлари, маҳалла, ота-оналар кўмитаси, «Камолот» ЁИХ, «Камал» болалар ташкилоти аъзолари яқиндан кўмаклашиб, ҳамкорликда иш олиб борсалар, ўқувчиларнинг таътил кунларида ўтказиладиган тадбирлари уларнинг хотирасида бир умр сақланиб қолади.

«Баркамол авлод йили» муносабати билан ҳар бир тадбирни олдиндан пухта ўйланган ва тасдиқланган режа асосида ташкил этиш, режалаштиришда ўқувчиларнинг ёш хусусиятлари, фикр-мулоҳазаларини инобатга олиш лозим. Умумтаълим мактабларида таътил кунларини қизиқарли ва мазмунли ташкил этиш мақсадида «Наврўз — баҳор, янгиланиш, меҳр-мурувват, баркамол авлоднинг ғурур ва ифтихор байрами» мавзусидаги тадбирларни икки йўналишда олиб бориш мумкин:

Биринчи йўналиш 1—4-синф ўқувчилари учун;
Иккинчи йўналиш 5—9-синф ўқувчилари учун;

Байрам тадбирини ўтказиш сценарийсини тузишда фойдаланадиган матнлар, шеърлар,

ТАЪТИЛ НАШИДАСИ:

ЎҚУВЧИ МАЪНАВИЯТИНИ ОШИРИШГА ХИЗМАТ ҚИЛДИ

(Ўқувчиларнинг баҳорги таътил кунларини ташкил этиш бўйича тавсия)

кўшиқлар, сахна кўринишлари, албатта, ўқувчилар ёшига муносиб равишда танланиши, мазмунан бой, хилма-хил бўлиши зарур.

Ана шундай мақсадни ўзида мужассам этган баҳорги таътил кунларида болажонларимизнинг кўнгилли дам олишлари ва фойдали иш билан шуғулланишлари учун қуйидаги тахминий тадбир режаларини таълим муассасаларида фойдаланиш учун тавсия эта- миз:

— кўшиқ кечаси, мушоира, ёш мусаввирлар, «Отам, онам ва мен» спорт мусобақаларини уюштириш, иқтисодий ва ҳуқуқий мавзуларга бағишланган мунозаралар ташкил этиш, «Китоблар ва эртақлар оламига саёҳат» кечаларини ташкил этиш; кино ва театр санъати бўйича суҳбатлар ва миллий ўйинлар ўтказиш;

— халқ оғзаки ижодиёти танловини ўтказиш: аскиялар, лапарлар, пайровлар, айтишувлар;

— ижодкорлар билан учрашув ўтказиш;

— Наврўз таомлари ва ширинликларини тайёрлаш танловини ташкил этиш;

— ўқувчилар саёҳатларини ташкил этиш, уларни тарихий ёдгорликлар, маърифий масканлар, музейлар, санъат қошоналари, истиқлол даврида қад кўтарган иншоотлар билан яқиндан таништириш;

— III босқич фан олимпиадаларида иштирок этиш;

— «Ватан тарихини билмай туриб, уни тўла сезиб бўлмайди», «Ватан остонадан бошланади» мавзуларида беллашув, викторина, илмий тарбиявий учрашувлар уюштириш;

— ижодкор ёшларнинг миллий ва Ўзбекистонда яшаётган халқларнинг маънавий ва маданий қадриятларини намойиш этувчи кўргазмаларини уюштириш.

БИРИНЧИ КУН
Мавзу: «Табиат сирларини билишни истайман».

Кичик ёшлилар гуруҳи учун: «Табиат ва биз» мавзусида суҳбат. Ажратилган ер участкасида ерни текислаш, гул уруғларини экишга тайёрлаш, уруғларни саралаш, «Сабзавот ва полиз экинлари» ҳақида суҳбат уюштириш, дарахтларни буташ ва оқлаш, баҳорда учиб келувчи қуш турларини ўрганиш ва уларнинг

иштирокчилари, ҳаваскор ўқувчилар билан учрашув ташкил этиш, баҳру байтлар айтиш мусобақасини ўтказиш.

УЧИНЧИ КУН
Мавзу: «Ижодим сенга, баҳорим»

Кичик ёшлилар гуруҳи учун: «Мен туғилиб ўсган юрт», «Мен севган фасл» мавзуларида суҳбат ўтказиш, кичик ҳажмда матн тузиш.

Катта ёшлилар гуруҳи учун: «Зумрад баҳор — гўзал фасл», «Баҳорда табиатдаги ўзгаришлар», «Наврўз сайли» мавзуларида кичик иншолар ёзиш.

Тўртинчи кун
Мавзу: «Спорт — саломатлик гарови»

Кичик ёшлилар гуруҳи учун: «Биз соғлом авлодмиз» шиори остида турли спорт йўналишларида синфлараро беллашувларни ташкил этиш.

Катта ёшлилар гуруҳи учун: «Умид ниҳоллари» спорт мусобақалари ва мен» мавзусида баҳс-мунозара ўтказиш (оила, маҳалла, мактаб ҳамкорлигида).

БЕШИНЧИ КУН
Мавзу: «Чизгиларда акс этар Наврўз»

Кичик ёшлилар гуруҳи учун: «Мен туғилган маскан» ёки «Наврўз менинг тасаввуримда» мавзусида расм чизиш танловини ташкил этиш.

Катта ёшлилар гуруҳи учун: «Гўзал табиат» ёки «Наврўз тантанаси» мавзуларида расм чизиш.

ОЛТИНЧИ КУН
Мавзу: «Миллий ўйинлар — соғлигимиз гарови»

Кичик ёшлилар гуруҳи учун: «Топган топалоқ», «Ип

ўйини», «Тош ўйини», «Бештош», «Меҳмон-меҳмон», «Оқ теракми-кўк терак», «Сичқон-мушук», «Чори-чамбар», «Хайрихон қайда», «Бойчечак», «Бекинмачок» ва бошқа миллий халқ ўйинларини ташкил этиш.

Катта ёшлилар гуруҳи учун: «Ланка», «Ип тортиш», «Тўп иргитиш», «Чиллак», «Тўптош», «Қирқ тош», «Кўзбойлағич», «Лолажон», «Варрак», «Жами», «Қопқон», «Сапалак», «Боғланди», «Қушим боши», «Дор ўйин», «Отда чопиш», «Ким чаққон», «Монуз-монуз», «От» ўйинлари, «Чори-чамбар» каби ўйинларни ўтказиш.

Еттинчи кун: «Маънавият қалбим қуёши» мавзуси остида **Кичик ёшлилар гуруҳи учун:** «Наврўз одобномаси», «Наврўз мисоли боқийсан, Ватан!» мавзусида синфлараро беллашув ўтказиш.

Катта ёшлилар гуруҳи учун: «Истиқлолнинг истиқболли Наврўзи» мавзусида мушоира кечасини ўтказиш.

САККИЗИНЧИ КУН
Мавзу: «Наврўзим, сен мангу яшайсан» номли болалар фестивалини ўтказиш

Унда таълим муассасаларида ўтказилган тадбирларда энг фаол иштирок этган, иқтидорли ва истеъдодли ўқувчилар танлаб олинди, уларнинг таклиф, фикр-мулоҳазалари асосида фестиваль ўтказиш режаси тузилади. Байрам иштирокчиларига байрам ҳазиллари, тўртликлар айтилади, энг намунали деб топилган тўғарақ ишларидан кўргазма ташкил этилади.

Хуллас, баҳорий айём — Наврўз кўнгилхушлик ва шодиёна яқунланиши, байрам тадбирида таълим муассасаларида ёшларнинг онги ва тафаккурини умуминсоний ва миллий ғоялар билан бойитиш, турли салбий қарашларга берилиб кетмасликлари учун тарбиявий соатларда долзарб мавзуларни танлаш мақсадга мувофиқдир.

Махфират ҚУРБОНОВА,
Республика Таълим маркази «Маънавий-маърифий ишлар» бўлими бошлиғи

Tavsiya

яшаш тарзи ҳақида маълумотлар тўплаш.

Катта ёшлилар гуруҳи учун: «Оламни асранг, дўстлар», «Экология ва саломатлик» мавзусида билим-ринг ўтказиш, баҳорда биринчи бўлиб гуллайдиган мевали дарахтларни ўрганиш, гуллар ва ўсимликлар ҳақида суҳбат ўтказиш, белгиланган ҳудудда ободонлаштириш ишларини олиб бориш.

ИККИНЧИ КУН
Мавзу: «Шеърят завқи»

Кичик ёшлилар гуруҳи учун: «Наврўзни олқишлаймиз» мавзусида шеърхонлик кечаси.

Катта ёшлилар гуруҳи учун: «Яшариш, янгиланиш фаслидир бу айём» ёки «Наврўзи олам мадҳи» мавзусида «Ёш қаламкашлар» тўғараги

ҚАЙТА НАШР ЭТИШ БЎЙИЧА ҚАЙТА ТЕНДЕР САВДОЛАРИДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ТАКЛИФНОМА

Тендер тартиб рақами: 10-MRT-2010.

Тендер номи: Дарслик ва ўқув-методик қўлланмаларни қайта нашр этиш юзасидан қайта тендер савдолари.

Буюртмачи: Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги.

Манзил: Тошкент шаҳар 100159, Мустақиллик майдони, 5-уй.

Молиялаштириш: Давлат бюджети ва Республика мақсадли китоб жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Буюртмачи мазкур тендер савдоларига дарсликлар ва ўқув-методик қўлланмаларни нашр этиш учун нашриётларни таклиф этади.

Тендер савдоларида қайта ташкил этиш (бўлиш, қўшиш ва ҳоказо), тугатиш ёки банкротлик босқичида бўлмаган, давлат реестрида рўйхатга олинган, шартномаларни бажармаганлиги учун судга тортилмаган, дарсликлар ва ўқув-методик қўлланмаларни нашр этиш билан шуғулланиш учун лицензияга эга бўлган ҳамда илгари вазирлик билан тузилган шартномалар бўйича қабул қилинган мажбуриятларни зарур даражада бажара олган нашриётлар қатнашиш ҳуқуқига эга.

Қатнашчи Буюртмачига шартномани бажариш қобилияти ва малакаси борлигини тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этиши керак ва мазкур ҳужжатлар Тендер ҳужжатларининг иккинчи бобида келтирилган талабларга жавоб бериши лозим.

Дарсликлар ва ўқув-методик қўлланмаларнинг оригинал макетига бўлган ҳуқуқ Буюртмачи ва Нашриётлар ўртасидаги битимга мувофиқ Буюртмачига берилган.

Нашр этиладиган дарсликлар ва ўқув-методик қўлланмаларнинг номи ва нусхаси қуйидагилар.

Пакет рақами	Дарсликлар номи	Синфи	Таълим тили	Адади
1	Русский язык	8	Рус тили	32940
2	Адабиёт (A“debiyat)	9	Қорақалпоқ тили	10684

Тендер ҳужжатларини олиш учун талабгорлар Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг махсус №202030001001044002 (АТИБ ИПОТЕКА Банкнинг Меҳнат филиали, МФО:00423, СТИР 201122808) ҳисоб рақамига 2 000 000 (икки миллион) сўм ўтказилганлигини тасдиқловчи ҳужжатни тақдим этишлари шарт. Тўлов юқоридаги ҳисоб рақамига тўғридан-тўғри пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади. Тендер ҳужжатларини олиш учун қатнашчилар томонидан тўланган тўлов қайтарилмайди.

Тендер савдоларида қатнашиш истагини билдирган ва Тендер ҳужжатларини харид этган корхона ва ташкилотлар 2010 йил 17 мартдан бошлаб ҳар куни (шанба ва яшанба кунларидан ташқари) Тошкент вақти билан соат 10:00дан 17:00гача тендер савдоларига тегишли кўшимча маълумотларни Тендер комиссиясининг ишчи органи Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Дарсликлар ва ўқув адабиётларнинг янги авлодини яратиш бўли-

мидан (Манзил: 100159, Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-уй, 319-хона, телефон (+99871) 239-40-83, факс (+99871) 239-40-81) олишлари мумкин.

Тендер ҳужжатлари асосида талаб этиладиган барча ҳужжатлар таклифнинг умумий қийматининг икки фоизидан кам

бўлмаган зақалат суммаси билан бирга 2010 йилнинг 2 апрель куни соат 14:00га қадар Республика таълим марказига топширилиши шарт. Тендер таклифлари 2010 йил 2 апрель куни соат 15:00да Республика таълим марказида (Манзил: Тошкент шаҳри, Фурқат кўчаси 174-уй.) барча қатнашчилар вакиллари иштирокида очилади. Кечикиб топширилган таклифлар очилмаган ҳолда қатнашчиларга қайтарилмайди.

Тендер комиссияси ўзининг эҳтиёткорлик чораларидан келиб чиққан ҳолда, Тендер ҳужжатларининг I боб 6-бандида белгиланган тартибда Тендер ҳужжатларига кўшимчалар киритиш орқали таклифлар топширишининг охириги мuddатини узайтириши мумкин. Барча қатнашчиларнинг ҳуқуқлари таклифнинг охириги мuddатидан ўзгарган мuddатга муносиб равишда ўзгаради.

Буюртмачи қатнашчилар томонидан тендер таклифларини тайёрлаш билан боғлиқ бўлган ҳужжатларга жавобгар эмас.

ЭЪЛОН

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши Академиясида 2010 йил 21 апрель куни «**Замонавий бошқарув ва раҳбар маънавияти: назария, методология ва амалиёт**» мавзусида ижтимоий-сиёсий, иқтисодий-молиявий, ҳуқуқий-ташкилий, тарихий-маданий, маънавий-маърифий йўналишларда Республика илмий-амалий конференцияси ўтказилади. Конференцияда энг илғор фикр ва ғоялар, тавсия ва таклифлар мужассамлашган мақолалар учун мукофотлар белгиланган. Конференция материаллари «**Жамият ва бошқарув**» журналининг махсус сониде чоп этилади.

Конференцияда қатнашишни хоҳловчилар зарур маълумотларни олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат этишлари мумкин:

Тошкент шаҳри Ўзбекистон шох кўчаси, 45-уй, 511-хона. ДЖКА Илмий ишлар бўлими. Телефонлар: (8-371) 232-62-92; 232-61-26. Веб-сайт: http://assc.uz
Мақола ва тезисларни қуйидаги электрон почта манзилига юборишингиз мумкин:
djqa_ilmiybulim@mail.ru

ГЎЗАЛ ВА БАРДАВОМ АНЪАНА

Республикамизнинг барча таълим даргоҳларида ёшларни спортга чинакам ошно қилиш, уларни бу соҳа билан шуғулланишга янада кўпроқ жалб этиш мақсадида ўзига хос анъаналарга асос солинмоқда. Хусусан, бундан буён эндиликда барча умумтаълим ўқув масканларида ҳар ойда маълум спорт тури бўйича «Спорт ойликлари»ни ташкил этиб бориш белгиланди. Аини кунларда мазкур ижобий саъй-ҳаракатлар кенг миқёсда кўлаб мактабларда амалга оширилиб, ўзининг илк самараларини ҳам кўрсатди.

Жумладан, Навоий вилоятининг Навбахор туманида «Спорт ойликлари» доирасида турли мусобақалар ташкил этилди. Яқинда тумандаги умумтаълим мактаблари хотин-қиз ўқитувчи ва

ишчи-ходимлари ўртасида «2010 йил — Баркамол авлод йили» муносабати билан волейбол мусобақаси ташкил этилди. Ушбу тадбирга соғлом турмуш тарзи маскани — «Бешрабат»

болалар спорти мажмуаси мезбонлик қилди.

Шу билан бирга, қизларни спортга янада кўпроқ жалб этиш юзасидан бадий гимнастика бўйича Навоий шаҳар биринчилиги ташкил этилди. Мусобақаларда туманда нафис спорт тури сирларини ўрганаётган 8 нафар қиз кўнгилдагидек иштирок этди. Стол тенниси бўйича «Камолот маликаси» спорт мусобақасининг вилоят босқичида ўзини кўрсатган 14-мактаб

ўқувчилари — Карина Бозорова ва Гулшода Бобожонова республика босқичида ҳам ўз маҳоратларини намойиш этди.

Умуман олганда, барча спорт тадбирларида тумандаги 1, 5, 6, 14, 17, 21, 26, 31-мактаблар ҳамда 9-Болалар ва ўсмирлар спорт мактаби фаол иштирок этиб, вилоятда туман шарафини энг юқори ўринларга чиқаришда ўз ҳиссасини кўшмоқда.

МУХБИРИМИЗ

Sport oyliklari

СЕШАНБА ВА ПАЙШАНБА ВОЛЕЙБОЛ КУНИ

Соғлом фарзандларни баркамол қилиб тарбияламоқ сари муҳим ва қутлуғ қадамлар қўйилаётгани улкан ютуқларга дебоча бўлаётир. Бунинг учун, энг аввало, устоз-мураббийнинг ўзи баркамоллик сари интилиши лозим.

Хоразм вилоят педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти томонидан бу борада изчил ишлар амалга оширилмоқда. Ҳар бир ходимнинг яқка тартибда спортнинг биринчи тури билан шуғулланиш жадвали ишлаб чиқилди. Доимий равишда ҳафтанинг сешанба ва пайшанба кунлари волейбол билан шуғулланиш ташкил этилди.

Мамлакатимизнинг миллий байрамлари муносабати билан спортнинг ушбу тури бўйича кафедра-лараро мусобақалар ўтказилиб, голиблар институт касаба уюшмаси қўмитаси ва раҳбариятнинг фахрий ёрликлари ҳамда қимматбаҳо

совғалари билан тақдирланаётир. Бундан кўриниб турибдики, жамоада спорт билан шуғулланиш кундалик ишга айланмоқда. Яқинда вилоят халқ таълими бошқармаси ва вилоят таълим ва фан ходимлари касаба уюшма кенгаши билан ҳамкорликда институт ҳамда халқ таълими тизимида фаолият кўрсатаётган ходимлар ўртасида волейбол бўйича қизиқарли мусобақа ташкил этилди.

Уни ўтказишдан мақсад, аввало, таълим-тарбия тизимида фаолият кўрсатаётган ходимларни оммавий тарзда жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишга жалб этиш, уларни жисмоний чиниқти-

риш, соғлигини мустаҳкамлаш ҳамда барча таълим муассасаси раҳбарларининг ушбу соҳа бўйича фаоллигини ошириб, ўз жамоаларида соғлом турмуш тарзини шакллантиришга кўмаклашган ҳолда дўстона ҳамкорликни янада ривожлантиришдан иборатдир.

Урганч шаҳридаги 5-мактабда бўлиб ўтган мусобақада ВПКҚТМОИ жамоаси ҳамда барча туман ХТБларидан 11та жамоа иштирок этди. Мурасасиз ва тенг курашлар остида ўтган тадбирда 1-ўринни Янгибозор туман ХТБ жамоаси эгаллади. Иккинчи ва учинчи ўринларга Боғот ва Ҳазорасп тумани педагоглари сазовор бўлишди.

Рейимбой БЕГЛИЕВ,
Хоразм вилоят педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти доценти

«ТОШКЕНТ ДЕРБИСИ» — 1-ТУРДАЁК

Дам олиш кунлари футбол бўйича Олий лига жамоалари ўртасида Ўзбекистон миллий чемпионатининг 19-мавсуми старт олди. 1-тур учрашувлари бўлишига қарамай, жамоаларнинг имкониятлари билиниб қолди.

«Кизилқум» клуби ўз уйида Бекobodнинг «Металлург»га 0:1 ҳисобида имкониятни бой берган бўлса, Қаршининг «Насаф»и ўз майдонида «Шўртан» билан муроса кўчасини танлади — 0:0. 1-турнинг марказий учрашуви — «Тошкент дербиси»да «Бунёдкор» клуби «Пахтакор»ни 2:1 ҳисобида доғда қолдирди. Водийда кечган ғоят қизиқарли баҳсда мезбонлар Игорь Шквирин шогирдларини («Олмалик») (3:2) енгни. Қолган учрашувлар қуйидагича кўриниш олди: «Динамо»—«Хоразм» 1:1, «Локомотив»—«Нефчи» 3:1, «Навбахор»—«Машъал» 0:0. Дастлабки турдан кейинги жадвалда «Локомотив», «Андижон» ва «Бунёдкор» пешқадамлик қилмоқда.

ХАЙРЛАШУВ ВА ТЎЙ

Чехиялик таникли теннисчи Никол Вайдишова 20 ёшида профессионал спорт олампидан кетишга қатъий қарор қилганини маълум қилди, деб хабар тарқатди «Новости».

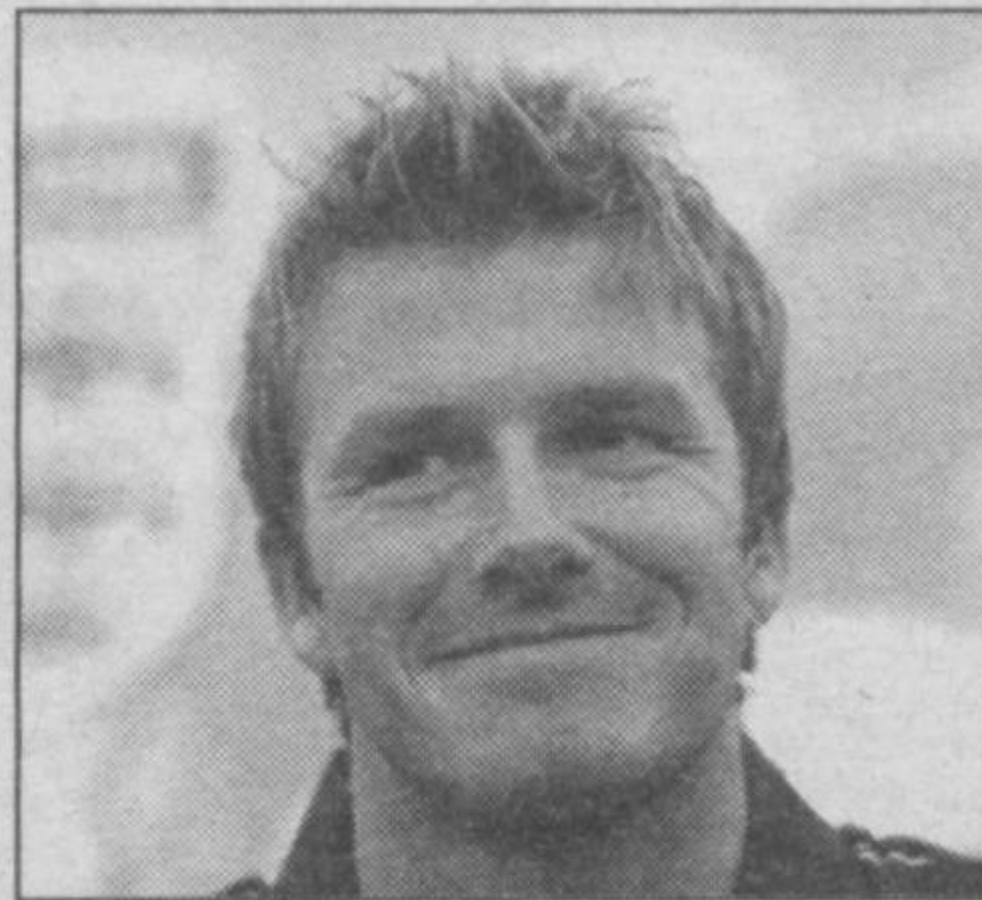

Боиси Никол Вайдишова яқин кунларда ватандоши бўлмиш Радек Штепанекка турмушга чиқади. Бу ҳақдаги маълумотни «Tennis.com» интернет нашридан ҳам топиш мумкин. У ёш бўлишига қарамай, қисқа фаолияти давомида катта натижаларга эришди. 2007 йилнинг май ойида Аёллар теннис ассоциациясида (WTA) 7-ўринда кўрсатилган. Бунгача эса Вайдишова «Франция—2006» ҳамда «Australian Open—2007» мусобақаларида ярим финалга қадар етиб борган ва бирданига мутахассислар эътиборига тушган. 2009 йили у 11 бора галаба ва 17 марта мағлубиятга учради. Шу сабабли ҳам ҳозирда 176-поғонага тушиб кетган. Унинг бўлажак турмуш ўртоғи Штепанек эса жаҳоннинг 17-теннисчиси. 2009 йили Радек Чехия термаси таркибиде Дэвис кубоги финалигача етиб борган.

БЕКХЭМ ЖАРРОҲЛИК СТОЛИДА

Таникли инглиз футболчиси, «Милан» клуби ярим ҳимоячиси Дэвид Бекхэм Италия «А» сериясида «Кьево»га қарши ўтказилган матчда оёғидан жиддий жароҳат олган. Шундан сўнг унинг Жанубий Африка Республикасига йўл олиши сўроқ остида қолган.

Аммо шифокорларнинг хабар беришича, футболчининг оёқ пайлари бироз чўзилган ва у қадар хавфли эмас. Бекхэм ўзини яхши сеза бошлаган, яқин орада яна катта майдонда ўз ўинини намойиш этишга киришиши ҳеч гапмас. «Ассошэйтед Пресс» ахборот агентлигининг маълум қилишича, 35 ёшли хавбекни операция қилган ортопед-жарроҳ Сакура Орава спортчининг аҳоли ҳақида тўхталаркан: «Душанба кунги жарроҳлик амалиётидан кейин ўзини анча яхши ҳис қила бошлади. Умид қиламизки, тез орада яна оёққа тура олади», — деди.

АЛОНСО — ЯНА БИРИНЧИ

Баҳрайнда ўтказилган «Формула-1»нинг жорий йилдаги дастлабки мусобақаси — «Баҳрайн Гран-приси»да Фернандо Алонсо кувиб ўтадиган шоввоз топилмади. У барча рақибларини ортада қолдириб, янги мавсум учун ажойиб кайфиятни ҳам «ютиб» олди.

Ундан санокли сониялар кечикиб келган Фелип Масса 2-ўринни қўлга киритди, деб ёзди «Аутоспорт». «Формула-1»нинг икки карра чемпиони Фернандо Алонсо автопойгачилар орасида чиндан ҳам ноёб иқтидор эгаси эканлигини намойиш қилди. «Бу кун мен учун алоҳида қимматга эга бўлди, — деди испаниялик Алонсо, (у мавсум оралиғида «Рено»дан «Скудери»га ўтган). — 1-ўринга қайтишим мен учун чиндан ҳам ниҳоятда муҳим ҳодисадир, бунинг устига бу погонани «Феррари» билан бирга банд этдим. Ҳамкорлик жуда яхши бошланди». Ушбу турнирда бутун дунё эътибор қаратган ва унда Михаэл Шумахернинг иштирок этиши таъкидланган. Шунинг ўзиде Алонсонинг жуда жиддий мусобақада зафар қўнганини билдиради.

Qizlar sporti

НАФОСАТ НИҲОЛЛАРИ МУСОБАҚАЛАШГАНДА...

Кунни кеча «Чилонзор» болалар спорт мажмуасида 1998—2003 йилларда туғилган қизлар ўртасида спортнинг энг нафис ва назокатли тури — бадий гимнастика бўйича «Гўзаллик ниҳоллари» деб номланган туман биринчилиги ўтказилди. Чилонзор туман ҳокимлиги, туман хотин-қизлар қўмитаси, туман прокуратураси, маданият ва спорт бўлими, туман БСРЖ, ХТБ, туман «Маҳалла» жамғармаси, «Камолот» ЁИХ ҳомийлигида ўтган мазкур мусобақада келажакимиз бўлмиш ёш қизалоқлар ўз маҳоратларини синовдан ўтказдилар.

Улкан орзуларни жажжи жисмига сиғдирган кичкинтойлар ота-оналарининг, устоз-мураббийлари ва тенгқурларининг олқишлари, қўлаб-қувватлаши асносида ги-

ламда «рақс»га тушдилар.

Дунё тан олган бастакорлар яратган мусиқаларга боғланган бадий чиқишлар спорт мажмуага йиғилганларда ўзига хос ҳайрат уйғотди.

Бадий гимнастика фақатгина хатти-ҳаракатлар асосига қурилган спорт тури эмас, балки унда мусиқани англаш, тушуниш ҳам катта аҳамиятга эга. Гилам устидаги ҳар бир қадам, ҳар бир нигоҳ ва ҳаракат мусиқанинг руҳиятини,

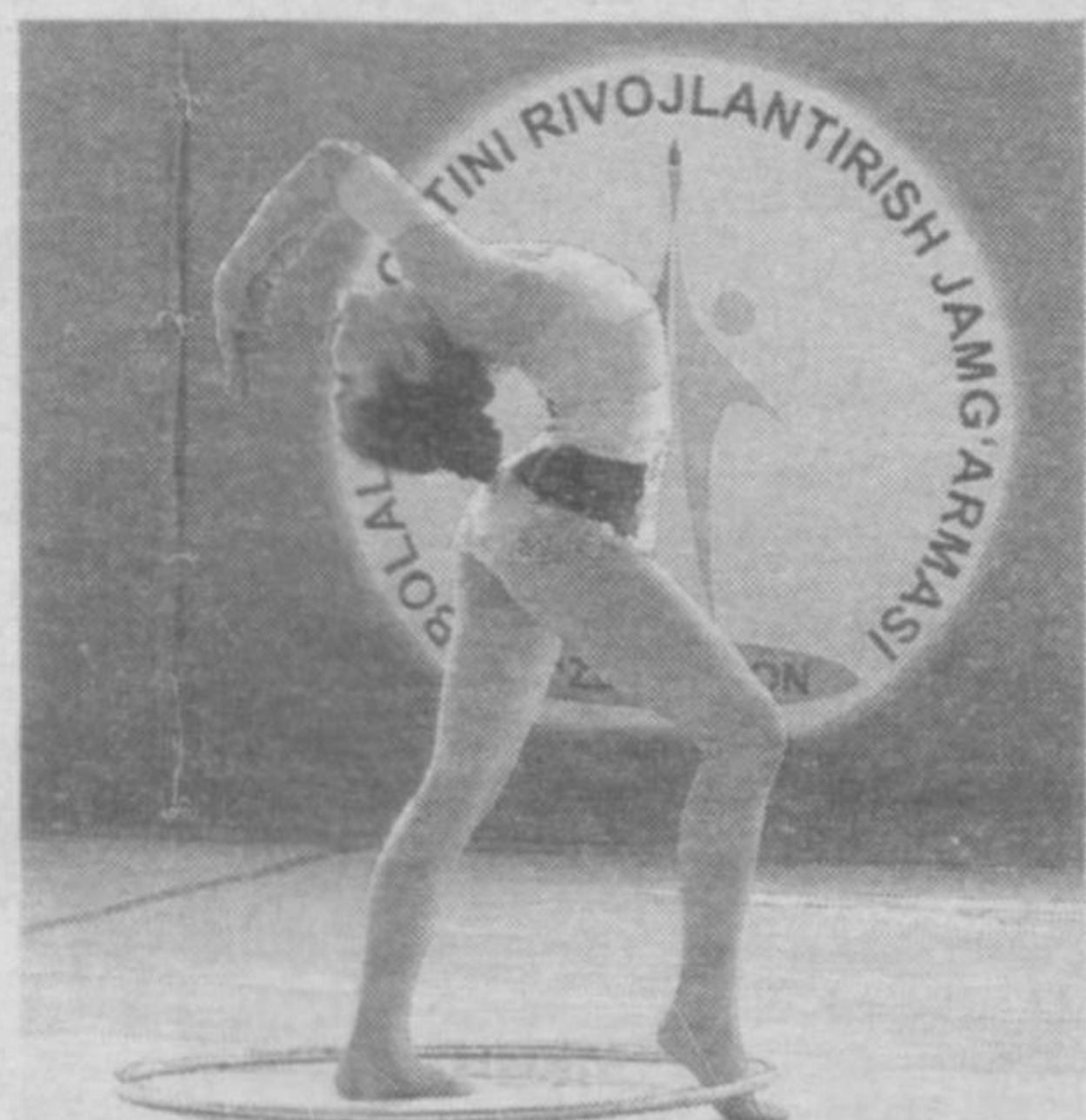
мазмун-моҳиятини жонлантириб бериши керак. Аммо 8—12 ёшгача бўлган қизлардан ҳали бундай улкан масъулиятни талаб қилиб бўлмайди. Аини дамда асосий вазифа уларнинг мускулларини бадий гимнастиканинг жисмоний амалларига тайёрлашдан иборатдир.

— Спорт мажмуамиз ҳаммиша спортга ошно болалар билан банд. Имкон қадар яқин атрофдаги аҳолини оммавий тарзда жалб этишга ҳаракат қилаямиз, — дейди биз билан суҳбатда мазкур мажмуа директори Турсун Абдураимов. — Бугунги мусобақанинг кўнгилдагидек ўтиши, қатнашчиларнинг шарт-шароитлардан мамнун бўлиши бизга улкан масъулият юклайди. Ўйлайманки, болалар спортини рақнақ топтириш, ривожлантиришдан барчамиз бирдек манфаатдормиз.

Ниҳоят, мусобақада тенгдошларига нисбатан дадилроқ, илдамроқ

бўлганлар орасидан голиблар аниқланди. Дастлаб гиламда 2000—2003 йилда туғилган, ўз билимларини, энди куртак ёзаётган маҳоратларини ишга солган қизлар орасидан энг яхшилари сараланди. 2000 йили туғилганлар орасида Алёна Грубова, 2001 йилда туғилганлар ўртасида Александра Панкова, 2002 йили туғилганлар орасида Ойдин Ҳасанова ва 2003 йили туғилган қизлар ўртасида Ника Старостина голиб бўлди. 1999 йилда туғилган қизлар ўртасида Комила Иноғомова ҳамда Дурдона Шокирова, 1998 йили туғилганлар орасида Диана Рижина ва Комила Мирзахўжаева тенгсиз деб топилди. Голиб ва совриндорлар мусобақа ташкилотчилари ва ҳомийлари томонидан эсдалик совғалари ҳамда диплом билан тақдирланди.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири
Владимир ГРАНКИН
олган сурат.

“Оқ теракми, кўк терак? Биздан сизга ким керак?...” — бу қадрдон мисралар билан ҳамоҳанглашиб кетган ўйин кўпчиликка беихтиёр беғубор болагини ёдга солади. Чиндан ҳам аждодларимиз неча юз йиллардан буён қалб кўрида тутиб, энг яхши қадриятлар қатори ардоқлаб келган, тўю томошаларда, сайилларда ташкиллаштириладиган ўзаро жисмоний беллашувларда такрор ва такрор мурожаат қиладиган ўйинлардаги руҳият ва кўтаринкиликни таърифлашга тил ожиз.

Ҳар бир фаслнинг — мавсумнинг ўз ўйинлари, мусобақалари ва улarga фaйз киритувчи алоҳида сайиллари бор. Булар “Наврўз сайли”, “Ўрим-йиғим палласи”, “Ҳосил байрами” сингари турли-тумандир. Тан олиш керакки, яшариш ва янгиланиш айёмининг гултожи бўлмиш — Наврўзда ўтказиладиган халқ ўйинлари жуда

оммалаштирилиши учун курашмоқда.

Ўзбек халқининг энг қадрдон ўйинларидан бири, шубҳасиз, курашдир. Атрофи гир айлана томошабинлар, йўқ-йўқ, шунчаки томошабин эмас, балки чинакам жонқуйдирар ишқибозлар билан тўлиб-тошган доирага тўшалган гиламда икки норғул полвон бел оли-

айнан шу иштирокчи голиб бўлади.

Болагимда мен ҳам баҳор келганда, ўртоқларим билан биргалашиб, варрак ясардим ва шамол эсди, дегунча у ёқдан бу ёққа югургилаб, уни учирма қилишга ошиқардим. Шу варракнинг осмонга кўтарилиши ва булутлар “юзидан бўса олиб” учиши мени ҳар доим лол қолдирарди, бутун бошли мўъжиза бўлиб туюларди.

Очигини айтадиган бўлсам, ўша кезлари миллионлар ўйини бўлмиш — футболдан кўра чиллак ўйнашга тенгдошларим кўпроқ қизиқишарди. Ҳозир билсам, бу ўйинларни севганимиз бекорга эмас экан. Уни биргина биз эмас, ота-боболаримиз, момоларимиз ҳам ўйнаган экан...

Qadriyat

бўлиши лозим. Энг муҳими, бундайин ажойиб халқ ўйинлари сизу бизни заррача бўлса ҳам зериктириб қўймайди.

Қишлоққа борганимда, ҳар сафар атайин болагимиз ўтган манзилларда гўё бизнинг болаликни қайтадан босиб ўтаётган кичкинтойларнинг нима билан банд бўлаётганини кузатаман. Улар ҳам чиллагу “эшакминди”, “тўп тош” ўйинларини севиб ўйнайди. Акаси варрак учуриб ўтса, укаси “Ака, энди менинг навбатим, беринг, озгина мен ҳам учирай!” — деб ортидан чопиб юради.

Халқ ўйинларини асло четга суриб қўйиб ёки бутунлай унутиб бўлмайди. Аксинча,

ХАЛҚ ЎЙИНЛАРИ МИЛЛАТНИ УЛҒАЙТИРАДИ

кўплаб юртошларимизни лол қолдиради, интиқ куттиради.

Гоҳ кураш, гоҳ улоқ, гоҳ чавгон, гоҳ чиллак, варрак учуриш баҳслари орқали диққатимиз марказига тортилувчи тарихий ўйинлар замирида эзгуликка, самимийликка, биродарликка, дўстликка чорловчи мезонлар етарлича топилади. Бу ўйинлар неча замонлар ўтса ҳам, бу даврлар оралигида халқимиз не-не синовларни бошидан ўтказган бўлса ҳам йўқолмай, ўзгармай, миллат қалбида гавҳар янглиғ яшиб келаётгани бежиз эмас.

Даврнинг жадаллашуви ва дунёвий интеграция жараёнида спортнинг тутган ўрни гоёт юксаклигини инобатга оладиган бўлсак, айни кезде ўз кечмишига ва улкан тарихига эга мамлакатлар йирик-йирик мусобақалар — Олимпиадалар, жаҳон ва қитъа чемпионатларида ўз миллий ўйинларининг

шади. Ҳар бир Наврўз айёмида шу ҳолат, айниқса, эр-йигитларнинг шиддатига шиддат, ғайратига ғайрат кўшади.

Бироз вақт ўтар-ўтмас кенг майдонда отлар, йўқ-йўқ, шунчаки отлар эмас, туюқларидан олов сачровчи тулпорларнинг дупур-дупури дунёни ларзага сола бошлайди.

Кўпқаричиларнинг қийқириги тулпорларнинг кишнашлари га қоришиб, ўзига хос тантилик ва орият курашини ҳосил қиладди. Ана шунда инсон хушёрлик ила она табиатга теран нигоҳ ташлай бошлайди. Ўзгаришлар, яшаришлар, янгиланишлар қалб дарвозасини очиб, кириб келганини ҳис қиламиз.

Оддийгина арқон тортиш ўйинидаги соддалик ва ўз ўрнида жамоавийликка таянишнинг сеҳри нечоғлик қудратга эгаллигининг гувоҳи бўламиз. Бу ўйинни фақатгина йи-

Чиллак ўйинини қисқа вақтда ўрганиб олиш мумкин. У содда ва оддий унсурлардан ташкил топган. У кишидаги абжирлик, чаққонликни ва нишонга аниқ уришга бўлган қобилиятини ривожлантириш билан бирга нафас олишнинг меъёрлашувига ёрдам беради.

Қизлар орасида жуда машхур бўлган ўйинлардан бири — “Ўртага тушар”дир. Унда асосан уч киши иштирок этади. Икки нафар ўйинчи ўртада у ёқдан-буёққа чопаётган дугонасини копток билан ўртадан чиқариши керак.

Алоҳида жой ва тайёргарлик талаб қилмайдиган халқ ўйинларидан бири “Тош уриш”дир. Унда йирикроқ тош (одатда ғишт) танланади ва тикка турғазиб қўйиб, кичикроқ тош ёрдамида нишонга олинади, ким уни ағдара олса, ўша голиб деб топилади.

“Беш тош” ўйини ҳам халқимиз орасида жуда мароқ билан ўйналадиган ўйинлардан бири. Бу ўйин бир қанча халқ ўйинларини ўзида мужасамлаштиргани билан ажралиб туради. Хусусан, унда ғалаба қозониш учун беркинмачоқ, қувламачоқ ва “тош уриш” ўйинлари бобида чархланган

уларни ёшларимиз орасида кўпроқ ёйиш, кўпроқ оммалаштириш зарур. Токи минглаб одамларнинг бошини қовуштиришга, бирлаштиришга ҳамда қисқа вақт ичида юрт довруғини бутун оламга таратишга қодир бўлган спортдан миллий рух, миллий ифориқиб турсин.

Гўдакка илк инсоний туйғулар онанинг илоҳий алласи туйфайли сингдирилгани каби донишманд аждодларимиз зақоси акс этган халқ ўйинлари орқали болаларимиз юрагида, шурида ўзбекча тантилик, самимият, ҳамият, мардлик, ҳалоллик, содиқлик ва ватанпарварлик гоёлари шакллантириб борилса, ажаб эмас.

Халқ ўйинларидаги ўзига хос жозиба ва сурурни болаларимиз, ёшларимиз онига тўғри жойлаштириш ва шакллантириш гоётда муҳим аҳамиятга эгадир. Зеро, ҳали биз билмаган яна ўнлаб халқ ўйинлари ўз ижрочилари билан “учрашиш”га муштоқ. Маҳалла, туман, вилоят ва қолаверса, республика миқёсида фақатгина турли дунёвий спорт турлари эмас, балки улар қатори халқ ўйинлари борасида мусобақалар ташкил этилишини ким ҳам истамайди, дейсиз?! Бизнинг болаларимиз бизнинг аждодлар, ота-боболару момолар ўйнаган ўйинлар билан улғайса, бундан улғу қувонч бўлмайди, назаримизда.

Зоҳиджон ХОЛОВ

гитлар эмас, сочлари жамалак, орзулари камалак қизлар ҳам бемалол ўйнашлари мумкин.

Одатда баҳор фаслида варрак учуриш жуда оммалашиб кетади. Айниқса, кичкинтой болалар кўчаларни чангитиб, ўзлари ясаган “кўлбола” варрагини шамол йўналиши бўйлаб парвоз қилдириш иштиёқида елиб-югуришади. Гўё улар митти жисмига сиграётган орзуларини шу мўъжаз варракка жойлагандек... Варраклар қамиш бандининг ўртасидан ёриб тайёрланган чўп ёрдамида ясалган “қоғозли учар жисм”дир. Унинг ортига шкоилалар ёпиштирилади ва узун ип билан учуш йўналиши ўзгартириб турилади. Кимнинг варраги баландроққа кўтарилса ва кўпроқ вақт мобайнида само узра “сузса”,

<p>Ma'rifat</p> <p>TA'SIS ETUVCHILAR:</p> <p>O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi, O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'zbekiston Ta'lim va fan xodimlari kasaba uyushmasi Markaziy Kengashi.</p>	<p>Bosh muharrir vazifasini vaqtincha bajaruvchi: Bahodir JOVLIYEV</p> <p>Tahrir hay'ati: Rustam AHLIDINOV, Jumanazar BEKNAZAROV, Xurshid DO'STMUHAMMEDOV, Akmal ISLOMOV (mas'ul kotib), Mahmuda MURZAYEVA, Elshod NABIYEV, Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinbosari), Abdusamat RAHIMOV, Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinbosari, "Учитель Узбекистана"), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, "Учитель Узбекистана"), Sa'dulla HAKIMOV</p>	<p>Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 0067 raqam bilan ro'yxatga olingan.</p> <p>INDEKS: 149, 150. G-222. Tiraji 46913. Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3.</p> <p>Navbatchi muharrir: Oybuvi OCHILOVA. Navbatchi: Behzod FAZLIDDINOV.</p>	<p><i>"Ma'rifat" dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart. Tahririyatga yuborilgan materiallar muallifga qaytarilmaydi. belgisi ostida reklama materiallari beriladi.</i></p> <p>MANZILIMIZ: 100083, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32.</p> <p>E-mail: info@marifat.uz Web-site: www.marifat.uz</p> <p>TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-53-16, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 236-54-26, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 236-55-58, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.</p>	<p>Bahosi sotuvda erkin narxda</p> <p>Dizaynerlar Liliya BINASHEVA, Malohat TOSHOVA.</p> <p>"Sharq" nashriyot-matbaa aksionerlik kompaniyasi bosmaxonasi.</p> <p>Korxonada manzili: "Buyuk Turon" ko'chasi, 41-uy</p> <p>Bosishga topshirish vaqti — 21.00. Topshirildi — 22.30. ʻZa yakuni — 21.00</p>
---	---	---	--	---